

* ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ *

12 ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ 13

«Αθήνα και τιμή και ειρήνη παντί
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν.»

ΠΑΥΛΟΣ

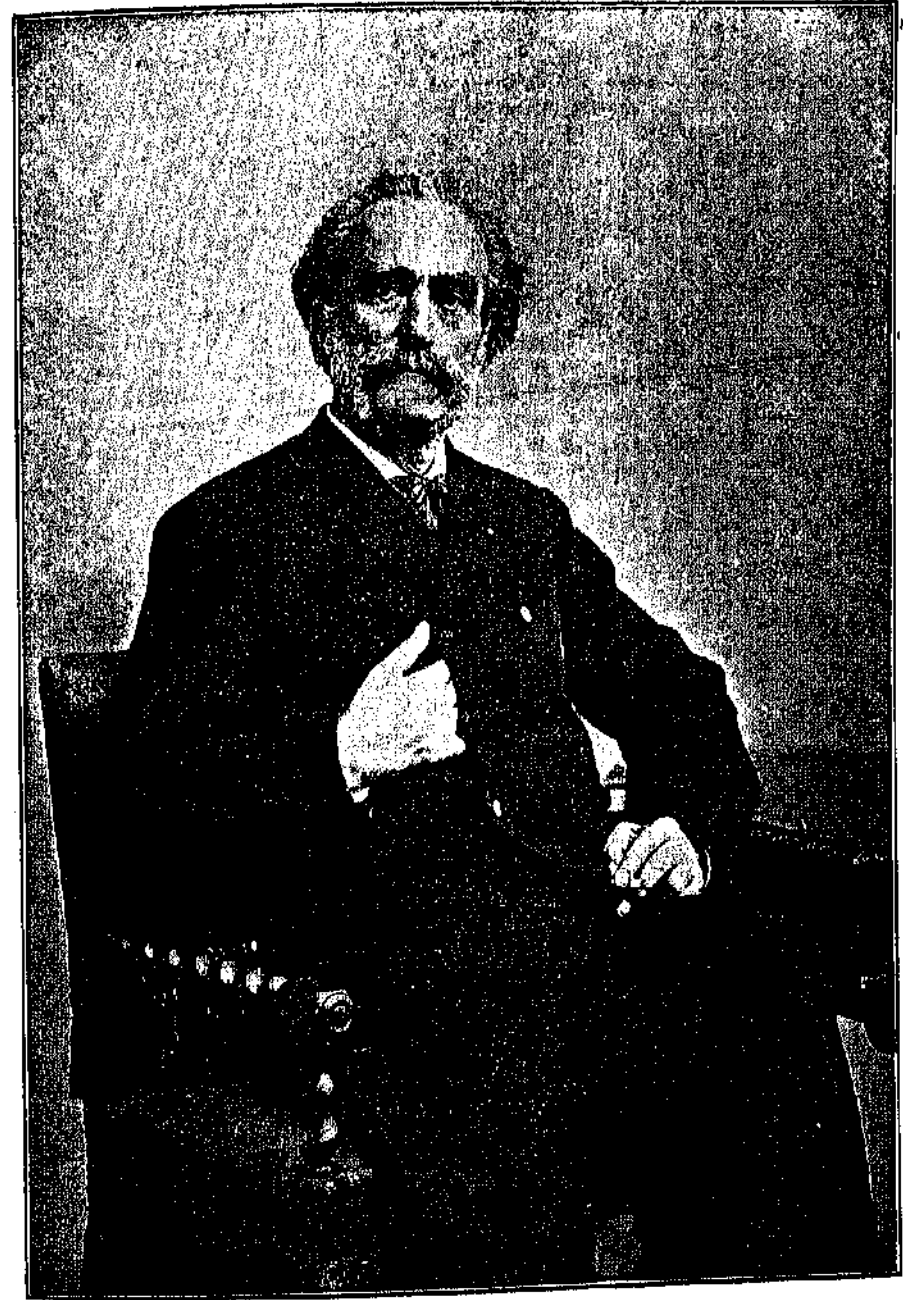
ΟΙ ΑΠΟΓΟΝΟΙ τῶν Φωκαίων μετὰ ζήλου κατεγίνοντο, ὅπως ἡ Μασσαλία περιβληθῆ φιλοκάλως και μεγαλοπρεπῶς τὴν λαμπροτέραν αὐτῆς στολήν παρεσκευάζοντο, ὅπως ἐπιδεικτικῶς ὑπομνήσωσι τοὺς πρὸ εἰκοσι και πέντε ἑκατονταετηρίδων ὑπάρχοντας δεσμούς μεταξύ τῆς ἐμπορικωτέρας ἐν Γαλλίᾳ Ἑλληνικῆς ἀποικίας και τῆς σημερινῆς Μασσαλίας. Μόνον εἰς γέρον Κεφαλλῆν ἐκ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων, κεκμηκώς ἐκ μακρῆς νόσου, ἄκων και μεταγγολικῶς ἀπεσφόρετο ἐκ τοῦ νοσήθου τῆς πόλεως εἰς τὴν ἰδιόκτητόν του ἔπαυλιν τῶν Φοινίκων (Villa des Palmiers) παρὰ τὸ χωριὸν τοῦ Ἁγίου Μαρκελλου, εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι λεπτῶν τῆς Μασσαλίας κειμένον. Ἐκεῖ ἡμέμα και γαληνιαίως παρέδιδε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Κύριον τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1899.

Ἀνεζήγητα τὰ μυστήρια τοῦ ἀνθρωπίνου βίου! Ἀπέθνησκε τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς του, τὴν ἡμέραν τῆς Ἀνυψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν, ἣν σ' ἔμπαντες οἱ Ὀκτωβήσιοι, και μάλιστα οἱ Κεφαλλῆνες, πρὸ ἡμίστου αἰῶνος ἐορτάζουσιν ὡς ἡμέραν τῆς ἐν τῇ πατρίδι των ἀνυψώσεως σημαίας τῆς Ἑλευθερίας ὑπὸ τῶν προσκόπιων ἐκείνων ἐξοσπιστῶν, οἵτινες διὰ τῆς καρτεροφυγίας των παρε-

Σ. Δ. Π. Σ. Πιστοῖθαμεν ὅτι μετ' ἰδιόζοντος σεβασμοῦ, πῶς ὀπουδήποτε Ἑλληνικῆ ψυχῆ θ' ἀτενίσῃ τὴν ἔξοχον μορφὴν τοῦ μεγάλου Κεφαλλῆνος, ἦν διατάζει εἰς τὰς σελίδας τῆς ἡ ΑΠΟΙΚΙΑΣ ΣΤΟΛῆς μετ' ἀληθοῦς ὑπερηφάνειας. Τὴν ὑπέροχον ἱστοιογνωμίαν τοῦ περιβλέπτου πατριώτου, ὅστις ἐλάμπρυνε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην και ὠπῆξεν ὁ μέγας ἱερεὺς τοῦ ἰδανισμοῦ εἰς τὸν ἔξω Ἑλληνισμόν, τελείως εἰκονίζει ἡ Βιογραφικὴ Μελέτη τοῦ διαπρεποῦς ἡμῶν συνεργάτου κ. Γ. Φιλαρέτου.

Ὁ Σταυρος Μεταξᾶς ἀπέθανεν ἐν Μασσαλίᾳ, τὸν νεκρὸν ὅμως αὐτοῦ μεταφερθέντα ἐν Κεφαλληνίᾳ, τῇ εὐλαβεῖ ἐπιμελείᾳ τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ ἀνεψιοῦ και διακεκριμένου ἡμῶν συμπολίτου κ. Ἀριστείδου Γ. Μεταξᾶ, ἐκάλυψε τὸ γόημα τῆς ἐλευθέρου πατρίδος του.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἧς ἡ γῆ ἠτύχησε νὰ περικλείσῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τὴν σοφὴν ἐνός τῶν περιφανεστέρων τέκνων τῆς, ἡ κηδεῖα τοῦ Σταυροῦ Μεταξᾶ ἐγένετο δημοτελεσάτη περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός τοῦ 1899, εἰς τὸν νεκρὸν δὲ τοῦ ἐπιφανοῦς ἐπιστήμονος και μεγαλόφρονος ἀνδρός, ἀπεθύθηεν ὀραϊότατον ἀποχαιρετισμόν, ὃ αὐτόθι εὐχλαττος και φιλελεύθερος δι-κηγόρος κ. Νικόλαος Μαυροκέφαλος.

πνεύσαν τον μετό της μητρής 'Ελλάδος αναγκαλισμόν της θυγατρός αυτής 'Επτανήσου. Σημαιοφόρος δὲ ἦμα καὶ ἀρχηγός της δεκάδος τῶν ἐν Ληξουρίῳ στρατιωτῶν τῆς 'Εθνικῆς ἐνώσεως ἦτον αὐτός ὁ **ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ**, συναρχηγός δὲ καὶ ἡγούμενος τῶν ἐν Ἀργυροπολίῳ ἐπαναστατῶν ὁ ἀδελφός του Γεώργιος. Οἱ δύο αὐτοὶ βλαστοὶ τῶν ἀκαταβλήτων Λουτσιάνων—ἐπίθετον δούθεν εἰς τὴν οἰκογένειάν των χάριν τῆς ἀνδρείας των—μετὰ τῶν ἀδελφῶν των Γερασίμου, Κωνσταντίνου καὶ Ἀσιανίδα τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1849, τὴν ρουστανέλλαν περιβλήθentes, ἐπεμπον ἐκ τῶν ὁρέων τῆς Κεφαλληνίας διὰ τῆς θαλασσίας αἴρας τὸν γλυκὺν ἀπαμὸν πρὸς τὴν ἡδὴ ἐλευθερωθεῖσαν τῆς 'Ελλάδος γαμίαν. Δὲν ἐπτοήθησαν ἐκεῖνοι οὔτε ἀπὸ τὸν πολυαίσιμον Ἀγγλικὸν στρατόν, οὔτε ἀπὸ τοὺς πλωτοὺς πύργους τῆς κυριάρχου τῶν θαλασσῶν. Κατέλυσαν τὰς ἀρχὰς τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης, ἥτις διὰ μὲν τοὺς ὁμοφίλους ἐκαυρῶτο ἐπὶ ταῖς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ, τοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν ὁμῶς αὐτῆς τεθέντας μετεχειρίζετο ἀπανθρώπως.

Καὶ ἐκυράτισε μὲν 'Ελληνικὴ σημαία τῆς ἐνώσεως εἰς τὰς ἐπάλλξεις τῶν ὑπὲρ τῆς ἀποκτήσεως ἀναφαίρετων δικαιωμάτων γενναίων ἀγωνιστῶν. Καὶ ἐπατεύθη νὰ διατηρηθῆ ἀκλήιδωτος ἐκ παρεκτροπῶν ἢ Ἰσπανάστασις, ἥς ἡγοῦντο οἱ Μεταξᾶτοι, παρὰ τὰς σατανικὰς βραδουργίας τῆς καμπονήρου διπλωματίας. Ἄλλ' ἄφοῦ καὶ νῦν ἐτι παρελλόντος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος «ἡ ἰσχὺς πρῶτα εἰς τοῦ δικαίου», ἐπιτρέπεται δὲ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς λόγῳ ἰσοβιαιότητος, ἔνα τ' Ἀγγλικὰ τηλεβόλα ἀπειλῶσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἀρελῶν καὶ ἀσθενῶν Τρῆνδοβαλιτῶν μόνον χάριν τῶν παρομιωδῶν Ἀγγλικῶν συμπερόντων—ὡς πρὸς τινας ἐτῶν οἱ ἡνωμένοι στόλοι τοῦ ἐν τῇ Ἀκρωτηρίῳ Κρήτας—πολλῶ μᾶλλον πρὸ ἐξήκοντα καὶ πλέον ἔλων ἐνικυτῶν.

Τὸ κίνημα κατεστάλη. Τὸν εὐγενῆ τῶν ἐξοπαστῶν ἀγῶνα κατέβαλεν ἡ ὕλη ἢ σιδηρᾶ δύναμις τῆς καὶ τότε σκληρᾶς Ἀλβιόνας κατέπιπεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὰς ἐνόπλους κατὰ τῶν δεσποτῶν διαμαρτυρίας. Ἀτυχῶς οἱ ἰσχυροὶ συνήθως καταγρῶνται τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ἀκολοθοῦντες τὴν πολιτικὴν τοῦ Κλέωνος συνταγὴν κατὰ τῶν Μιτυληναίων καὶ αὐχὶ τὴν φιλοσοφικὴν τοῦ Διοδότου. Διότι οἱ διπλωμάται τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐμπνεόμενοι ἐκ τῶν ἀνακτοβουλιῶν, δὲν ἀντλοῦσι δυνάμεις ἐκ τῆς ὑγιούς φιλοσοφίας, ἀλλ' ἐκ τῆς κτηνώδους βίας, δυνάμει τῆς ὁποίας οἱ ἐντολεῖς τῶν διατηροῦνται ἐτι ἐν τοῖς ὅροις των.

Φυλακίσεις καὶ μαστιγώσεις, ἐξορία καὶ παραγραφαί, ἀπαγορισμοὶ τῶν μακρόρων τῆς 'Ελευθερίας, ἦσαν ὁ ἐπίλογος τῆς Ἰσπανοστατικῆς ἐκείνης ἐκρήξεως. Καὶ ὁμῶς μὴν δὲν εἶχε παρέλθει, ὅτ' ἐδημοσιεύθη ὁ περὶ ἐλευθερίας τοῦ τύπου νόμος. Ἢ πρὶν ἐκηρμένῃ ἀφῆς τοῦ κρατοῦντος μαστιγιῶν δεσπότης ἐταπεινώθη ὑπὸ τῆς ἀκαταμάχητου δυνάμεως τῶν πραγμάτων. Ἢ δ' αἶμα τῶν φιλελευθέρων ἐκαρποφόρησεν. Ἢ ὕλησις τῶν προγεγραμμένων ἐπεβλήθη. Ἢ τυρρηνικὴ σάλπιγξ τῆς «Ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ «Ἀληθοῦς Ριζοσπάστου», ὁ κρατερός καὶ μακρόθεν ἐτι ἀγῶν τῶν ἐξορίστων ἐξοπαστῶν—ἐν οἷς ὁ Ἥλιος Ζερβός Ἰακωβάτος, ὁ Ἰωσήφ Μομφεβέρδος, ὁ Γεράσιμος Λιθαδάς καὶ τόσοι ἄλλοι—κατὰ τῶν συντηρητικῶν καὶ τῶν βραδύτερον μεταωζήσιμιστῶν ἐπέφερον ἐν τέλει τὸ ποθητὸν τῆς ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου ἀποτελεσμα.

Ὁ Σταύρος καὶ ὁ Γεώργιος Μεταξᾶς διασωθέντες ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τῶν ὀνύγων τῶν δικτῶν αὐτῶν—τῇ βοήθειᾳ τῶν συμμαχητῶν των Σκληρωτῶν—κατεδικάζοντο εἰς θάνατον, προεγράφοντο. Ὁ ἀδελφός αὐτῶν Γεράσιμος ἐξωρίζετο. Προγεγραμμένοι καὶ ἐξορίστοι «Σεπτεμβριανοὶ» διηύθυναν τὰ βήματα των πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς 'Ελλάδος γῆν, ἵνα ἐκεῖ ἀναμεινωσιν εὐθετώτερον χρόνον. Ἄλλὰ φεῦ! Πόσον ἠπατήθησαν! Ὑπουργοὶ πειθῆντοι, πειζόμενοι ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἀπηνῶς κατεδίωξαν αὐτούς.

Τοὺς κατεδίωξαν ἀπανταχοῦ ὡς ἐλεφαντιῶντας, δυνάμενος νὰ μεταδώσῃ τὸ μὴλωμα τῆς ἐλευθερίας! Ἐκ Πατρῶν διατάσσονται νὰ μεταβῶσιν εἰς Σύρον μετὰ κόπου ἐπιτυγχάνουσι νὰ τοῖς ἐπιτραπῆ ἢ εἰς Ἀθήνας ἀφίξει. Ἐξ Ἀθηνῶν διώχονται εἰς Ναύπλιον! πεινῶντες καὶ τῶν πάντων στερούμενοι! Νόσος, ὀφειλομένη εἰς τὰς κακοπαθείας, ἐκράτησε τὸν Σταύρον εἰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κλίνης του δὲν ἔπαυσε συνηγορῶν καὶ προσκατεύων τοὺς συμμαχητὰς του. Μάτην ὁμῶς

τὰ πάντα! Ἐν ἐτι τῇ ὑπελείπετο: Ὁ ἐκπατριμὸς! Ἄλλ' οὐδὲ τὴν χάριν ταύτην παρέχουσι αὐτῷ. Οἱ ἐν τοῖς ὑπουργικαῖς ἀντιθέταις, ὑποκλινεστάτοι θεράποντες τῶν διπλωματῶν, τὸν ἐξοπαστῶν δι' ὑποσχέσεων. Ἐν τέλει ὀριστικῶς τῷ ἀρνοῦνται ἐξωτερικὸν διαδοτήριον, δι' οὗ ἤλπιζε νὰ καταργῆ εἰς ξένην γῆν, ὀλιγότερον πάντοτε ἄξενον τῆς Ἰσλαμικῆς... Πάντα ταῦτα διηγείται ὁ ἴδιος βαρβαλῶν λεπτομερῶς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἀφελείας ἐν τῇ ἀπὸ τῆς Ἰουλίου 1849 ἐνυπογράφῳ ἐπιστολῇ του πρὸς τὴν «Ἀναγέννησιν» τῆς Κεφαλληνίας.

Οἱ στεναγμοὶ τῶν προγεγραμμένων ἐξεγείρουσι τέλος ἐκ τοῦ ληθῆργου τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων. Λι τῶν φιλελευθέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀγορεύσεις—ὕπτηρον δὲ τοιοῦτοι πλειότεροι ἀτυχῶς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 8ης Ἰουλίου 1849 ἢ σήμερον—ἦσαν τοσοῦτο δρμηταὶ καὶ πειστικαί, τὰ πρὸς τοὺς ἐνόχους ὑπουργοὺς ῥοπήματα τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε κατωρθώθη ἡ ἀφῆθ' εἰς τοὺς προγεγραμμένους καὶ εἰς τοὺς ἐξορίστους ἢ ἐλευθερία νὰ διευθύνωσι τὰ βήματά των, ὅπου αὐτοὶ ἤθελον.

Ὁ Σταύρος Μεταξᾶς, ἐξαναγκασθεὶς εἰς ἐκπατρισμόν, διψῶν ὁμῶς ἐλευθερίαν, ἀνεζήτησε ταύτην εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐν τῇ προκεχωρημένῃ ἐκείνῃ ὀπισθοῦν ἡλικίᾳ—ἦγε δὲ τότε τὸ 27ον περιόπου ἔτος—ἐδιδάχθη ἐν Παρισίῳ τὴν Ἐπιστήμην τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἐξελέξατο τὸν κλάδον τῆς Ὀφθαλμολογίας, εἰς τὸν ὁποῖον μεγάλας διέπρεψε. Φίλος τοῦ φωτός—αὐτὸς ὁ διὰ τῶν ἐν Ληξουρίῳ ἀγῶνων του συντέλεσας εἰς τὴν ἀπόκλισην τοῦ ἐκ τοῦ τύπου φρενός—εἰς πάσους τῶν ἀνθρώπων πάσης φυλῆς καὶ γένους οἶοναι δὲν ἔδωκε τὸ φῶς διὰ τῆς δεξιᾶς θεραπείας τῶν οφθαλμῶντων, ἐξ ἰδίων του ἀριστα συντηρήσας μέχρι τέλους τοῦ βίου του κλεινὴν χάριν τῶν ἀπῶντων! Ἦτον ἀληθῆς κοσμοπολίτης, ὡς τοιοῦτος δὲ τοὺς πάντας περιέβαλε καὶ ἐπροστάτευεν. Ἀλλὰ τοὺς Ἑλληνας καὶ μάλιστα τοὺς Κεφαλλῆνας εὐώτεροι ἴδια αὐτοῦ τέκνα. Χάριν αὐτῶν καὶ χάριν τῶν συγγενῶν του, χάριν τῆς μεγάλης πατριδος, εἰς πάντα μόνον καὶ οἰανδήποτε θυσίαν εὐχαρίστως ὑπεβάλλετο.

Ἢ ἐπιστημονικὴ του φήμη, τὰ πλεονήματα ἔργα του, ὁ μελιγίος, ἀλλὰ καὶ ἄρρενωπὸς χαρακτήρ του, ὁ ἀγνὸς δημοκρατικὸς καὶ ἀναμρισητήτης ἐνάρετος βίος του, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα διόπτρος ἐρως κατέστησαν πασίγνωστον καὶ προσφιλεῖς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὁ Ἑλλητισμὸς σύμπας καλῶς ἐγίνωσκεν, ὅτι ἐν τῇ νεωτέρῃ Φωκαίᾳ ἴστατο εἰς ἀγρυπνος φρουρὸς τῶν ἐθνικῶν συμπερόντων ἢ θεσμῶν αὐτοῦ καρδία ὁμοίως πρὸς ἡφαίστειον ἐν τῷ μέσῳ τῆς σχεδὸν παγερᾶς τῶν ἀποικῶν ἀμμοπαράρας, ἣν διαμορφοῖ ἀνεπαίσθητος ὁ κερδῆρος Ἑρμῆς καὶ τρέφει ἢ ἐκ τῆς ἀποστάσεως λήθη τῶν πρὸς τὴν μητρόπολιν καθηκόντων. Οἱ ναυαγοὶ τῆς Μεσογείου, οἱ ἀναζητοῦντες ἐργασίαν, οἱ ὀπωσθήποτε ἔχοντες ἀνάγκην προστασίας προσέτρεγον πρὸς αὐτὸν ὡσεὶ πρὸς τὸν πρὸξενόν των. Οἱ πάσχοντες εἰσῆρχοντο εἰς τὸ dispensaire τοῦ Μεταξᾶ, ὡς εἰς πατρικὴν στέγην.

Ἀλλὰ δὲν ἐκλείετο μόνον εἰς τὸ Νοσοκομεῖόν του, ἵνα χαρίζῃ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐπιστήμης του φῶς εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα. Ἀνεζήτησε καὶ ἀνεῦρε, προσήγγισε καὶ ἐθέρμανε τοὺς ἐν τῇ Κορσικῇ ἐξ Οἰτύλου ἀποικισθέντας Ἑλληνας, ἐγκαταλειμμένους εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Πάπα καὶ εἰς τὸ ψῆχος τῆς Προξενικῆς ἀδιαφορίας. Πγένετο ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἀγγελος προσταγῆς τῶν Καρυωτῶν, οὐκ συνεχῶς ἐπεσκέπτετο, συστήσας δαπάνη αὐτοῦ καὶ τοῦ Χ. Ζωγράφου Σχολεῖον ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ν. Φαρβῦ, ὅστις ἐν ἱστορικῇ μελέτῃ αὐτοῦ ἐξέθηκεν (εἰς τὴν «Ἐστία» τοῦ 1888) τοὺς ὅπῃ τῶν ἐν Καρυακῆ (Gargèto) καὶ τῶν ἐν Sidi-Métoian τῆς Γαλλικῆς Ἀφρικῆς Ἑλλήνων ἀποικῶν διηγετικὸς μόνος τοῦ Μεταξᾶ.

Ἀγαπήσας τὴν Γαλλίαν ὡς δευτέραν πατρίδα του καὶ ἀνταγαπηθεὶς παρὰ τῶν ἑλλῶν, δὲν ἔμεινε ξένος κατὰ τὰς σκληρὰς δοκιμασίας τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους. Ἐκλεγεῖς μέλος τῆς ἐπὶ τῶν συνεισοφορῶν ἐπιτροπῆς, ὑπέκλυσε τὸν ζῆλον τῶν ἐν Μασσαλία ἐμπορῶν καὶ τότε προεκλήθησαν αἱ γενναῖαι συνεισοφοραὶ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων, οἱ αἱ τοῦ Στεφάνου Ζαφειροπούλου ἐκ δύο, νομίμῳ, ἑκατομ. φράγκων. Παρεσκεύασεν ἴδια δαπάνη ρορητῶν Νοσοκομείων, ἵνα ὑπηρετήσῃ, διακρούωντος τοῦ μετὰ τῆς Γερμανίας πολέμου, τὸ Γαλλικὸν ἔθνος. Κώλυμα ὁμῶς ἀνυπερέβλητον

ήτον, ότι εις άλλοδαπούς δεν επιτρέπιτο τοιαύτη ύπηρεσία. Σπείδει εις Παρισίους και έν διαστήματι 24 μόνον ήρών ό άρχαίος και έγκάρδιος αύτου φίλος Α. Γαμβέττας προκαλεί διάταγμα, επιτρέπον την μεγάλην πολιτογράφειν του Κεφαλ-

✱ ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ ✱

(*Η ειών αυτή χαράχθη έπί τή βάσει διασωθείσης αθραιότητας φωτογραφίας, ήν νεαρώτατος, εξ άγνοϋ ένθουσιασμοϋ επικήσατο ό διαπρεπής επιστήμων και φιλόκατος Κεφαλήν, φέρων πολυτελή Έλληνικήν ένδυμασίαν.*)

λήνος-Μασσαλιώτου. Ήπεράτη ανάγκη επέβαλεν εις αυτόν να δεχθί προσωρινώς την Άλλαγήν της έθνικότητός του, πάντοτε όμως έπί τή έλπίδι της ταχείας ανακτήσεως αυτής.

Άλλ' αί παλαιότεραι και αί κατά τον πόλεμον ύπ' αύτου παρασχεθείσαι ύπη-

ρεσίαι ήσαν τοιαύται, ώστε οί έκλογείς της Μασσαλίας παντί τρόπω προσπάθησαν να κρατήσωσιν αυτόν πλησίον των. Τότε οί απόγονοι των Φωκαέων εξέλεξαντο Δημοσικόν Σύμβουλον τόν Κεφαλήνα-Μασσαλιώτην, όστις άκαμάτως ειργάσθη προς άνέγερσιν Ήεροκλαμείου έν τή Άγία Μαργαρίτη.

Οί δεσμοί όμως αύτου μετά της δευτέρας του πατρίδος αϋδύτως εγαλώρωσαν τούς προς την άληθή μητέρα του διηνεκείς πόθους ύπέρ της Έθνικής ένώσεως. Ίσως δέ τδ μεγαλύτερον αύτου έργον πρέπει να θεωρηθί ή άκατάβλητος προσπαθείά του δια την προσάρτησιν της Θεσσαλίας εις την Έλλάδα. Είναι γνωστή ή άβελτηρία των έν Άθήναις κυβερνώντων προς καλλιέργειαν των φιλελληνικών αισθημάτων έν τή άλλοδαπή. Ούδεις ό άγνοϋσιν και την γλισχρότητα προς παραζήν μέσων εις τούς έν τή ξένη εκπροσωπούντας τδ Έλληνικόν Έθνος, όπως καταπολέμηθώσιν αί παντοίαι των ποικίλων και πολυωνόμων προπαγανδών ενέργειαι κατά του Έλληνισμού. Ο Ιστορικός της νεωτέρας Έλλάδος είναι αδύνατον να μη άνεύρη ψηλαφητά τά Έγνη των αγώνων του Σταύρου Μεταξά κατά την κρισιμωτέραν στιγμήν του Έθνικου εκείνου ζητήματος. Διότι αύτος ύπήρξε τδ κέντρον και ό οργανωτής μεγάλης δημοσιογραφικής εκστρατείας προς συνηγορίαν των Έλληνικών δικαίων και προς διάλυσιν των, πεπλαυημένων δοξασιών, άς έντέχνως είχε διασπείρη ή διπλωματική δολοπλοκία.

Σχεδόν εγκαταλείψας πάσας τάς λοιπάς του εργασίας, συνεχώς έπισκέπτετο εις Παρισίους οϋ μόνον τούς δημοσιογράφους, ίνα τοίς παρέχη τάς άπαιτούμενας πληροφορίας—ότε ή κυρία Ίουλιέττα Άδάμ, Διευθύντρια της «Νέας Έπιθεω» ρήσεώς», μεγάλως έβοήθησεν αυτόν—άλλά και τούς διασημότερους πολιτευτάς της εποχής εκείνης, μεθ' ήν συνεδέετο, πρωτίστως δέ και κατ' έξοχήν μετά του σθεναροϋ ήήτορος Λέοντος Γαμβέττα, όστις ένεκα άρχαιοτάτης φιλίας, ήν συνέσφιγγαν έτι περισσότερο οί κατά τον πόλεμον κοινοί αγώνες, κατέτασε τόν Σταύρον Μεταξάν μεταξύ των έγκάρδιων αύτου φίλων. Ήπέτυχε δέ να μεταδώση εις πάντας τδ ύπέρ της άπλευθερώσεως των δούλων αισθημά του, τούτο δέ κυρίως συνέτεινεν, όπως δυνηθί ή Βάδδενγκων να ύψώση έν τῷ συνεδρίῳ του Βερολίνου ρωινήν έντονον ύπέρ των συμφερόντων του Έλληνισμού. Οί φίλοι του Μεταξά ύπολογίζουσι—διότι αύτος δεν συνείθιζε να κομπάζη—εις εκατόν περίπου χιλιάδας ράγκων τάς θαπάνας, άς εξ ίδίων του κατέβαλεν εις συνεχί ταξείδια, εις παντοία δημοσιεύματα και άλλα, παραμαρτυούντα εις τοιαύτας περιστάσεις έξοδα, ύπέρ της Θεσσαλίας.

Ένθυμοϋμαι άκόμη την ήμέραν, καθ' ήν τόν Ίούλιον περίπου του έτους 1882 άνεχώρει εκ Βόλου ή πρώτη άτιμομηχανή μετά την κατασκευήν της μέγρι Λαρίσης γραμμής των Θεσσαλικών σιδηροδρόμων μεθ' όπόσης χαρά: έβλεπε την Θεσσαλίαν έλευθέραν! Προς τούτο είχε έλθῃ τός εκ Γαλλίας. Άλλά βεβαίως δεν ένθυμοϋμαι όλας τάς λεπτομερείας των διηγήσεών του, διαρκούντος του ταξείδιου μας εκείνου εν σχέσει προς τούς μεγάλους διπλωματικούς κινδύνους, ός διετρέξεν ή εκ νέου ύπαδούλωσις της Θεσσαλίας μετά την άπόκτισιν του Βερολινείου τίτλου.

Μακρόν ήθελεν είσθαι, εάν έπείρουν επαρκώς να σκιαγραφήσω τόν ύψηλόν, έπιβλητικόν και μέγρι γήρατος εύθυτενή και ζωηρόν Κεφαλήνα. Ίσως άρκεί να προσθέσω, ότι ό εκ της ρυαιογνωμίας του θέλων να ψυχολογήσῃ—και εάν μή τόν έγνώριζεν εκ του σύνεγγυς—ήτον αδύνατον να μη διακρίνη εκ μέν του άστείου βλέμματός του τδ άποφασιστικόν και εϊφοκίνδυνον του χαρακτήρός του, εκ δέ της μείλιχου ρωνής του και των άφελών τρώπων του τδ ειλικρινές, τδ άδολον, τδ γνησίως δημοκρατικόν του χαρακτήρός του. Έν όλίγαις λέξεσιν άπεικονίζει τις αυτόν, εάν είπη ότι οϋδ' έπί μίαν στιγμήν παρεξέκλινε της γραμμής, ήν από των πρώτων βημάτων του έγράφαεν ως άνθρωπος, ως πολίτης, ως επιστήμων. Ήτον άνευ διαλειμμάτων, άείποτε πιστός και εύσχος στρατιώτης της πατρίδος, δι' αύτην εργαζόμενος, πάση δυνάμει ύπέρ των φιλελευθέρων άρχών αγωνιζόμενος, την Έθνικήν ένωσην διηνεκός όνειροπολόν και τούς πάντας ευεργετών.

Μακρόν της Μητροπόλεως μένων επί πενταετίαν και από καιρού εις καιρόν έπισκεπτόμενος την Έλλάδα, τά βλέμματα διαρκώς είχε έστραμμένα προς αύτην. Πός Έθνικός παλμός άμέσως άντήγει εις την ευαίσθητον καρδίαν του. Οτε πα-

έστη εις τους 'Ολυμπιακούς αγώνας, μικρού δείν να πάθη εκ της συγκινήσεως, ην ήσθάνθη. Το θέαμα, όπερ αίρνεδίως εξέτυλιχθη ενώπιόν του, τῷ έφάνη πολύ υπέρτερον των προσδοκιών του. Κατά τας τελευταίας έτι έθνικώς δοκιμασίας απέστάλησαν τέσσαρα ταχυθόλα των 0,047 εις 'Ελληνικά θωρηκτά άξίας εξήκοντα περίπου χιλιάδων φράγκων χρυσών, άτινα τῇ πρωτοβουλία του συνελέγησαν υπό των έν Μασσαλία συμπατριωτών του Κεφαλλήνων και ών το πλείστον κατέβαλεν εκείνος.

Καίπερ μακράν ζών, εκ του σύγγενος παρεκκοούει την έν 'Ελλάδι υπό πολιτειακήν έποψιν νοσηράν κατάστασιν και ενδελεχώς έμελέτα τὰ αίτια αύτης. Δίκην πεπειραμένου παθολόγου, άκροαθείς τους σφυγμούς της 'Εθνικής καρδίας, διέγνω ότι ο 'Ελληνομίος έχει πρωτίτως ανάγκην της βελτιώσεως του τύπου, έν δικαίως άνεγνώριζεν ως τον κυριώτερον μοχλόν, δι' ου' ού' θά ήτο δυνατόν να εξέλθωμεν εκ του φαύλου πολιτειακού κύκλου, εις έν άσυνειδήτως στροβιλιζόμεθα. Άνεγνώριζεν ότι ο 'Ελληνομίος τύπος κατά τους τελευταίους ίδίως χρόνους μεγάλας έτέλεσε προόδους, μάλιστα υπό την έποψιν της μετοδόσεως ειδήσεων, και πολλάς τῇ πατρίδι προσήνεγκεν ύπηρεσίας. Ούχ' ήττον εθεώρει άναγκαιοτάτην την ίδρυσιν δημοσιογραφικού όργάνου άποκλειστικώς των φιλελευθέρων άρχών, μακράν πάσης κομματικής ή αύλικής έπιδράσεως. Προς τούτο έλθών εκ Μασσαλίας μοι έδήλωσεν, ότι είγεν άποφασίση να θέσῃ εις την διάθεσίν μου όλον σχεδόν το άπαιτούμενον ποσόν, εάν ανέλωμβανον την Διεύθυνσιν τοιαύτης έφημερίδος, δωρεάν διανεμομένης, άνευ ούδεμιζς άλλης αξιώσεως εκτός της κανονικής λειτουργίας αύτης προς επικράτησιν άρχών ύγιών.

Άόγοι προσωπικοί με παρεκώλυσαν τότε ναποδεχθώ άμέσως την τοιαύτην πρότασιν, ής ή ευρύτερα έν τούτοις λεπτομερείαις συζήτησις ανεβλήθη επί έν έτος, διότι όριστικώς είγεν άποφασίση, άποσυρόμενος εκ Μασσαλίας, να εγκαταστή έν 'Αθήναις, το μεν προς άνάγκησιν της 'Ελληνικής 'Ιθαγενείας—όπερ διακαώς έπόθει—το δε όπως κατά τὰ τελευταία έτη του βίου του συντελέσῃ εις την όργάνωσιν της έφημερίδος. Ένεκα δε των σχεδίων τούτων απέκρουσε την Βουλευτικήν 'Ιποψηφιότητα κατά τας τελευταίας έκλογάς έν τῇ περιφέρειά των εκβολών του 'Ροδάνοϋ, εις ην πολλοί εκ των έν Μασσαλία φίλων του επέμενον.

Αί πολεμικαί άνωμαλίας κατ' άρχάς, ή επιδεινώσις της νόσου του βραδύτερον έμακαίωσαν τους δύο τελευταίους πόλους του, διότι έκτοτε δεν ήδυνήθη να επανιδῆ την προσφιλεστάτην αυτῷ πατρίδα. Καιρίως τραθείς και εκ των τελευταίων 'Εθνικῶν δυστυχημάτων, συχνόκις μοι έγραφε τον βαθύν αυτου' πόνον, διότι έβλεπε τον 'Ελληνομίον συντριβόμενον, ούδεμίαν δ' ειλικρινῆ προσπῆθειαν προς άνεούρειν των άληθών αίτιων της νόσου και θεραπείαν αύτης.

Ήξέπνευσεν έν τῇ ζένη γῆ δ έν έτει 1848 εις θάνατον καταδικασθείς, άφοϋ επέζησεν επί ήμισιν έτι αιώνα! Έν τῷ 'Εθνικῷ καλειδοσκοπίῳ παρήλασαν πρό των πατριωτικῶν του βλεμμάτων παντοῖαι σκηνογραφίαι χαράς και λύπης. Πύτχῃσε δε να ίδῃ την τε 'Επτανήσῃσιν και την Θεσσαλίαν έλευθέραις. 'Αλλ' ή τύχη δεν τῷ επέτρεψε νανακτήσῃ την 'Ελληνομικήν 'Ιθαγένειαν πρό του θανάτου του και ναποβάνῃ έν 'Ελλάδι, ως άνειρεύετο.

Ο τον περιπετειώδη βίον του Σταύρου Μεταξά μελετών, φυσικόν είναι να αναμνησθῆ των στίχων Γρηγορίου του Ναζιανζηνου, μυστών έννοιών, διδακτικῶν παντ' ανθρώπου:

Τροχός τίς έστιν, άστάτως πεπηγμένος,
δ μικρός ούτος και πολύτροπος βίος,
άνω κινεῖται, και περισπᾶται κάτω,
ούχ' 'Ισταται γάρ, καν δοκῆ πεπηγάναι,
φεύγων, κρατεῖται και μένων άποτρέχει,
σκιρτά δε πολλά, και τὸ φεύγειν ούκ έχει,
έλαει, καθέλκει, τῇ κινήσει την στάσιν,
ώς ούδεν είναι τον βίον διαγράφω
ή καπνόν, ή ονειρον, ή ένθους χλόης.

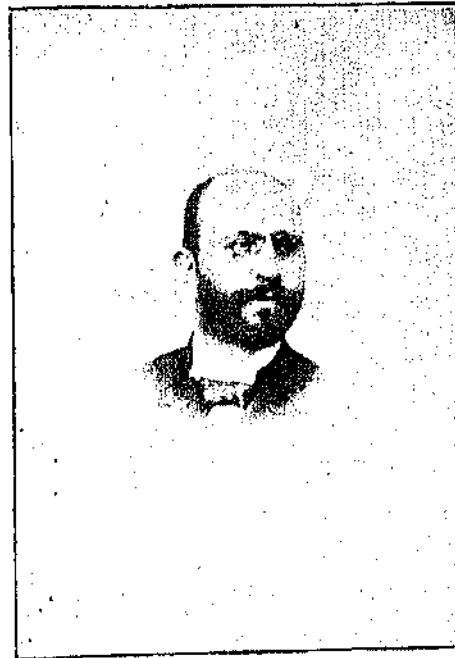
Γεώργιος Ν. Δημέριος

ΗΜΕ πάντοτε είναι σκληρόν του θανάτου το τραύμα, υπάρχουσιν τινες περιστάσεις, καθ' ός ή συμφορά ύποβλήναι μυριάκις σκληρότερα και ήπερτέρα των ανθρώπινων δυνάμεων. Η μοῖρα, πλήττουσα το θῆμα έν τῇ στιγμή τῆς γλυκυτέρας πατρικής φιλοστοργίας και ύποχρεώσεως προς περιλημένα τέκνα, προς ή ή άπειρος άγίατη μοναδικού πατρός άπετέλει το τελευταίον άκόμη ιδεώδες της παιδικής του καλοκαγαθίας, καθιστά σαρακτικαιοτέρα την άγριότητα του πεπρωμένου και καταδεικνύει πικρῶς κακότροπον της έιμαρμένης την ίδιον βούλησιν. Παρά την μεγάλην ήμος οικογενειακήν συντριβήν, διά της άπολείας του **Δημητρίου Μπενῆ Ψάλλη**, παρμένει εξίσου ισχυρά ή άπόλει προς το 'Εθνος, ού' ανεφάνη επίλεκτον μέλος, προς την 'Ελληνικήν Δικαιοσύνην, ής ήπήρξεν ύπερλαμπρον στόλισμα.

Είναι αληθῶς μεγαλομυικός το έμβλημα, όπερ οί άρχαίοι 'Ελληνες άφιέρονταν εις την θεάν Θέμιδα. Την ελάτρουον με τόσην άφοσίωσιν, εθεώρουσαν τόσοσν εναίσθητον την ιδέαν του Δικαίου, ώστε καθιέρωσαν ως σύμβολον ζυγόν, όστις εις την έλαχίστην πνοήν παρεκκλίνει, ταλαντεύεται. Και αληθῶς, Το Δίκαιον δεν επιδέχεται συνθηκολογίας. Είναι τι ήμισιον, είναι ή υπερτάτη έν τῷ ανθρώπινῳ λογισμῷ 'Ισχός προσεγγίζουσα προς το θεόν. Και την Δικαιοσύνην μόνον άνιέρειοι άνδρες ήπερτεροι καθῶν και συμφορόντων, δύνανται και πρέπει να ήρηρετώσιν. Των άρχών τούτων άτυχώς έν τοῖς νεωτέροις χρόνοις άπεμακρόνημεν, ή 'Δικαιοσύνη κατ' ήμιν ύπέστη και ήρίσταται πανταχοϋ τραύματα, θέτοντα έν άμφιβόλῳ πολλάκις αὐτήν την συναισθησιν του Δικαίου και ούχι πάντοτε ύπερπῶς λειτουργεί δ επί αιμάτων και κατατροφῶν άνεγεροθεις Ναός της Θέμιδας.

Εις την κατορίαν του Ναου τούτου, καθ' ήν εποχήν έλάχιστοι εισιν οί διακονούντες τῇ Θέμιδι, έτάχθη ο **Δημήτριος Μπενῆ Ψάλης**, μεταξύ δε των νεωτέρων άνδρων ή σύντομος, αλλά τοσοϋτον άδρά δράσις του άπέτέλεσε μίαν μεγάλην φυσιογνωμίαν εκ των ιεροφαντών αύτης. Προτραπείς παρ' ήρηλοτάτου προσώπου διεληθόντος εκ Καλαμών το έτος 1908, εισήλθε, νεκτιμένος εύρεται νομικήν μόρφωσιν, αλλά και θυσιάζων έπίζηλον επιστημονικήν σιειράν και πολιτικήν φιλοδοξίαν εις την ύπηρεσίαν της Πατρίδος του, διορισθείς το πρώτον και νεώτατος άκόμη κατά την ίδίαν αυτήν εποχήν Εισαγγελεὶς Πρωτοδικῶν έν 'Αργοστολίῳ, βραδύτερον δ' εις άλλα μέρη του Κράτους και τελευταίον έν 'Αθήναις. Διακρίνεται άτυχώς τὰ ήγια προχείρου βιογραφικού σημειώματος ή έκτενης άναγνωφῆ των έν τῷ αξιώματι του Εισαγγελέως έν 'Αθήναις ύπερόχων εκδουλεύσεων και άληθμονήτων ύπηρεσιών του

✽ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΝΗ ΨΑΛΤΗΣ ✽
(Λαβένταν έν 'Αθήναις την 9ην Μαρτίου 1910)

της πολιτικής, ἀπελθὼν μάλιστα εἰς Μύκονον, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν πίστιν τῶν συνεπαρμιωτῶν του ἐπιμενόντων, ἔν' ἀναδείξωσι τοῦτον καὶ αὐτὸς ἀντιπρόσωπον. Ὑπερδεκαπενταετιῶν ὅλην ἐδίωκεν ὁ Δ. Ἀπέργης μεταρχόμενος τὸ ἱατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα καὶ ἐν Μυκόνῳ, μέχρις οὗ ἀποκατασταθέντων τῶν διακεκριμένων τέκνων αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις, ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ καὶ οὗτος ἐνταῦθα, ἐνθα ἰδιωτεύων ἀπεδήμησε πρὸς Κέρειον τὴν 4ην Μαρτίου 1880.

Ὁ Δάμπερος Ν. Ἀπέργης καίτοι ἐν ἐπαρχίαις ἐνασκῶν τὸ φιλόφρονον αὐτοῦ ἔργον, δὲν ἔπαυσε καταγινομένου καὶ παρακολουθῶν τὴν Ὀπιστήμην καὶ τὰς προόδους αὐτῆς μετὰ ζήλου ἄκρας εὐσυνειδήτου. Αἱ μελέται αὐτοῦ καὶ ἀνακοινώσεις ἰδίως ἐν τῷ κλάδῳ τῆς Μαιευτικῆς, εἰς ἣν ἰδιαίτερος καταγίνετο, μεγάλας ἐξέτιμήθησαν πάντοτε ὑπὸ τῶν συναδέλφων του. Πρῶτος ὁ Δ. Ἀπέργης ἐν Ἑλλάδι παρετήρησε καὶ διέγνω τὴν ἐξωμήτριον κύησιν, τὴν πρώτην δ' αὐτὸς ἐνήργησε τῷ 1863 ἐν Μήλῳ λαπαροτομίαν μετ' ἐπιτυχίας ἐκτάκτου, αἱ δὲ περὶ τούτων ἀνακοινώσεις του πρὸς τὴν Ἱατρικὴν Ἐταιρείαν τῶν Ἀθηναίων, δημοσιευθεῖσαι ἐν τοῖς συγγράμοις περιοδικῶς «Ἀσκληπιεῖ» καὶ «Ἱατρικῆ Μελέτη», ἐπακροτήθησαν ὑπὸ τῶν τότε Ἱατρικῶν ἐξαχούτων καὶ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ ὅτι, ἐν ἔτει 1882, ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ τῶν Ἀθηναίων προσκήρυξε δακτύλιος τοῦ ἀειμνήστου Συμβουλίου διαγώνισμα πρὸς συγγραφήν πρωτοτύπου Ἱατρικοῦ Συγγράμματος, ἡ ὅπως νέα καὶ πρωτότυπος «Πρακτικὴ Μαιευτικὴ» τοῦ Δ. Ἀπέργη ἔτυχε τοῦ Ἑραβείου ἑμοφόνου ψήφου τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὸ Σύγγραμμα τοῦτο δημοσιεύθη ἔκτοτε διὰ τῆς ἀμοιβῆς τοῦ Συμβουλίου διαγωνίσματος, δεόντως ἐξέτιμήθη ὑπὸ τῶν Μαιευτῶν διὰ τὸ εὐληπτον καὶ τὸ ἐξόχως πρακτικὸν αὐτοῦ.

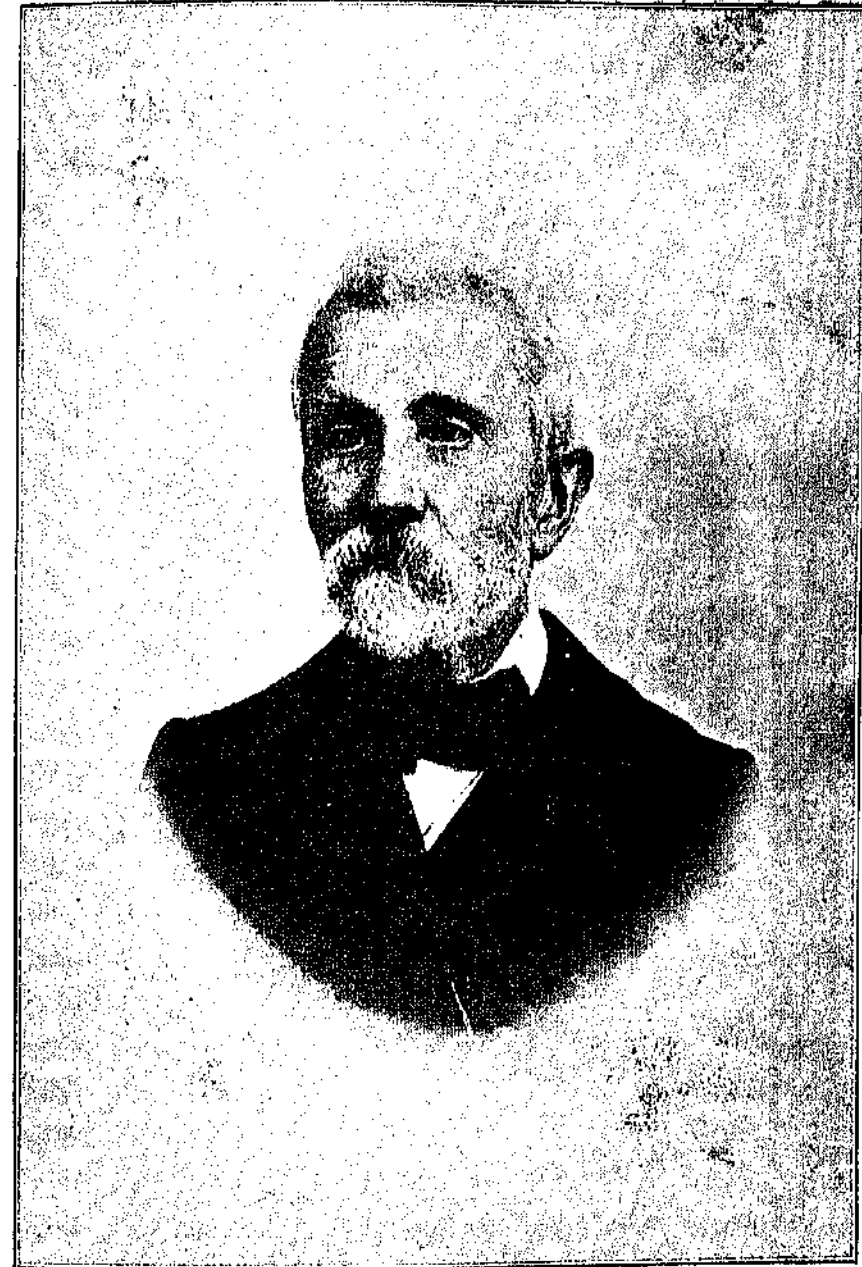
Ὁ Δάμπερος Ν. Ἀπέργης διὰ τὰ πρὸς τὴν πατρίδα ἐξόχους αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Πολιτείας διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ Σωτήρος, ἀνακαυθεὶς δ' ἐν Κερῶν ἀφῆκε μνήμην ἀγαθὴν παρὰ πᾶσι τοῖς γνωρίσασιν αὐτόν.

«Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἴη εἰς γενεὰς γενεῶν.» (Σοφία Σειράχ)

ΤΗΝ νύκτα τῆς 20ῆς πρὸς τὴν 21ην Ἀπριλίου 1901 ἀπέθνηκεν ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ ἐκί τῆς ἑσῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου οἰκίῃ του ἀγνοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἡλικίαν ἄγων ὁ Ἀθανάσιος Δουρούτης, Ἡπειρώτης μὲν τὴν καταγωγὴν, ἐπιφανὲς δὲ καὶ διακεκριμένον μέλος τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, εἰς τὴν σῆμασιν τῆς ἡπείρας ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς ὅχι ἀσήμεντες παρὰ τῶν Ἑργαζομένων ἐν Καλαβρυταῖς τῆς Ἡπείρου τῇ 13 Ἰανουαρίου 1816, ὅτε δ' ἐπέθλην ἢ ὑπὸ τῶν Τούρκων καταστροφῇ τῶν Καλαβρυτῶν διεσώθη πεν-

Σ. Α. Π. Σ. Ἡ «Παικίλη Σποὰ» μετ' ἀντικοκίτου ἄλλοις παραθέτει λαμπρὰν εἰκόνα μετὰ βιογραφικὰ σημεῖώματος τοῦ πολυμαθοῦς Ἀθανασίου Δουρούτη, ἐνὸς ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἡρώων αὐτῆς καὶ πνευματικῶν ἡποστηρικτῶν τοῦ ἁγίου ἀγῶνός της. Ὁ ἀληθὲς σοφὸς δεκνὸς βιβλιόφρον, ὁ μέχρι τῆς ὑστάτης πνοῆς αὐτοῦ διατηρήσας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὴν ἀμυλίαν ἀσβεστον τὸ πῦρ νεανεικῆς σχεδὸν ἀλικῆς καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ πάντα ἀξιόλογον καὶ χρήσιμον σκοπὸν, δὲν ἐπρόφρασε δυστυχῶς νὰ ἴδῃ συντελεσμένον τὸν παρόντα τόμον τοῦ ἡμεῶν ἔργου, οὗ τὰς σελίδας ἐτίμησε μὲ τὴν δημοσίευσιν περιπουδάττου Βιογραφικῆς Μελέτης του διὰ τὴν αἰοδιμον Δημ. Μαυροκορδάτου, μεθ' οὗ συνεδέετο διὰ φιλίας πλήρους ἀφασιάσεως. Τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐν τῷ παρόντι τόμῳ τῆς «Παικίλης Σποᾶς» δημοσιευμένης πολυτάμου ταύτης μελέτης τοῦ Ἀθανασίου Δουρούτη, συνιστῶμεν θερμῶς, διότι πλὴν τῆς ἱστορικῆς ἀξίας αὐτῆς, ἀναπαύσασθαι ὁ τετιμημένος καὶ ἀλησμόνητος ἐκεῖνος πρεσβύτερος ζωοφῶν καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς τοῦ πολυμαθεοῦ Δημ. Μαυροκορδάτου, οὗ ὁ βίος κατέλιπε περιφανῆ ὑποδείγματα, ἀγνώστου τῶν παρ' ἡμῶν, φιλοπατρίας καὶ ἀρετῆς.

✿ ΚΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ ✿

ταστές παιδιών, υπό της μητρός 'Ισλένης, υγατρός Θεοδώρου Παράση, εις Μεσολόγγιον εντός ταγαρίου, και εκείθεν εις 'Αγκώνα της 'Ιταλίας, ένθα από πολλών ετών έμπορεύετο ο πατήρ αυτού Γεώργιος μετά των δύο πρεσβυτέρων υιών του 'Ιωάννου και Κωνσταντίνου. Ο έμπορικὸς οίκος τοῦ Δουρούτη εν 'Αγκώνι ήτον εν εκ των 'Εθνικῶν εκείνων πρακτορείων, ὅποια ήσαν κατά τοὺς χρόνους τοῦ 'Αγώνος και ἄλλοι 'Ελλήνων έμπόρων οἰκοί εν Κερκίρα και εν 'Ιταλίᾳ μάλιστα, ἄτινα θαυμασίως υπεβοήθουν παντοιοτρόπως εις εὐδωσιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, ὑπέρ τοῦ ὁποίου δλόκληρον τὸ ἔθνος εστρατεύετο. Ὑπὸ τῶν εμπόρων εκείνων περιεθάλποντο αἱ γῆραι και τὰ ὄφρανα τῶν ἀγωνιζομένων, παρείχοντο τροφαί και πολεμοφόδια, συνελέγοντο χρήματα, ὑπέσκαίετο τῶν ἀλλοθηνῶν Φιλελλήνων ὁ ζήλος. Συνδέεται έντεῦθεν πρὸς τήν κέρριον Ιστορίαν και τοῦ Γεωργίου Δουρούτη ὁ οἶκος εν 'Αγκώνι, και ἴσως πλειότερον παντός ἄλλου. Αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς παρέσχεν εις τὸν ἄγωνα, εἶναι τῶ ὄντι μεγάλαι και πολυτιμαίαι. Παρὰ τῷ Δουρούτῃ ἐφιλοξενεῖτο ἡ οἰκογένεια τοῦ Μάρκου Βότσαρη και ἐκεἶ ἐμαθε τὸ δεινὸν ἀγγεῖμα τοῦ θανάτου τοῦ ἡρώος. Καὶ ὁ Κυβερνήτης, ὅστις πρὶν ἡ κατέβη εις τήν 'Ελλάδα διέτριψεν ἐπὶ πολὺ εν 'Αγκώνι, εις τὸν οἶκον τοῦ Γεωργίου Δουρούτη κατέλυε, κατὰ δὲ τοὺς περιπτώτους και τὰς ἐκδημίας αὐτοῦ ἀνά τὰ περίχωρα τῆς 'Αγκῶνος, ἀχώριστον εἶχεν ὁδηγὸν και σύντροφον τὸν νεαρὸν 'Αθανάσιον, ἔχοντα τότε δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς ἡλικίας, ὅστις οὐκ ὀλίγον ὠφελήθη εκ τῆς συναστραφῆς και ἀικειότητος ταύτης πρὸς τὸν ἔξογον ἄνδρα και πολλὰ ἐξ αὐτῆς ἐπορίσθη διδάγματα.

'Αφοῦ ἐπεράτωσεν εν 'Αγκώνι τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς του ὁ 'Αθανάσιος Δουρούτης, διδάσκαλον ἔγινε τῶν 'Ελληνικῶν μαθημάτων Δημητρίου τὸν Βραυνῶν (περὶ οὗ ἰδὲ τήν Γενικήν Ἐφημερίδα τῆς 'Ελλάδος τῆς 21 Δεκεμβρίου 1829), εἰργάσθη ἐπὶ τινὰ χρόνον εν τῷ ἐμπορικῷ και τραπεζιτικῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ταχέως κατιδὸν, ὅτι τὰ ἐφόδια αὐτοῦ τὰ πνευματικὰ ήσαν μικρὰ και ταπεινά σκετικῶς πρὸς τὸν μέγαν ἔρωτα, ὅρ' οὐ διεφλέγετο πρὸς τὰ 'Ελληνικὰ γράμματα και τήν παιδείαν, κατήλθε τῷ 1838 εις τήν 'Ελλάδα, ἵνα κυρίως κάλλιον καταρτιθῆ εις τὰ 'Ελληνικὰ γράμματα, και ἐμαθήτευσεν εν 'Αθήναις παρὰ τῷ Γεωργίῳ Γενναδίῳ, τότε Γυμνασιάρχῃ, και τῷ Νεοφύτῳ Βάμβᾳ, Καθηγητῇ τῆς Φιλολογίας εν τῷ Πανεπιστημίῳ 'Οθωνος. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο και τὰ μαθήματα ἐπιμελέστατα και μετὰ ζήλου ἠκολούθει και περὶ διαφόρους ἐμπορικὰς και τραπεζιτικὰς ἐργασίας ἠσχολεῖτο μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου, ὅθεν και ὑπὸ τοῦ μακαρίτου ἰδρυτοῦ τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς Γεωργίου Σταύρου, ἠνομήσθη ἐμπορολογιώτατος. Βραδύτερον δὲ ὁ Γεώργιος Σταύρος ὑπέδειξε τήν ἐκλογὴν αὐτοῦ, ὡς Συμβούλου τῆς Τραπεζῆς και διετέλεσεν ὁ Δουρούτης Σύμβουλος μέχρι τοῦ 1875.

Τῷ 1842, ἱκανῶς ἤδη παρεσκευασμένος, μετέβη εις Παρίσιον πρὸς σπουδὴν τῶν Νομικῶν, ἐπὶ πάντε δ' ἔτη διέτριψεν ἐκεἶ μελετῶν και ἀκροώμενος ἐπιφανῶν νομοδιδασκάλων, μεταξύ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὸν διάσημον ποινικολόγον Ρουσσὴ και τὸν Ουισὸν, και ἀνεκηρύχθη Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς. Ἐπανήλθεν εις τήν 'Ελλάδα ὀριστικῶς κατὰ τὸ 1847, ἐνυμρεύθη δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εν Ναυπλίῳ τῆν ὑγατέραν ἐνὸς εκ τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως ταύτης, τοῦ Μιχαήλ 'Ιατροῦ, Φλωρεντιαν. Διωρίσθη μετὰ τοῦτο Δικηγόρος εν Ναυπλίῳ, ἀλλ' οὐδέποτε ἐδικηγόρησε, προὔτιμησε δὲ τὸ ἐμπορικὸν σάδιον, και ἐπὶ τινὰ χρόνον συνεταιρισθεὶς μετὰ τοῦ πενθεςοῦ αὐτοῦ ἤσκησε τὸ ἐμπόριον. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμά του ἐφέρετο συγχρόνως πρὸς τήν Βιομηχανίαν. Ὄθεν ἡμῶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου ἱδρυσε τὰ γνωστὰ εν Σπάρτῃ και Νησίῳ Καλαμῶν ἐργοστάσια Μεταξοκλωστίας, ἔπειτα δὲ, τῷ 1854, και τὸ πρῶτον εν 'Αθήναις ἀπρωκίνητον Μεταξουργεῖον, γενόμενος οὗτο ὁ πρῶτος εις τήν 'Ελλάδα εἰσηγητῆς τοῦ ἀπμοῦ, δι' ἀπρωμῶλου ὠπώτως και ἀπρωκαιοτριβίου.

Ἵπῆξεν εις εκ τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῆς νέας πρωτεύουσας, τῆς πόλεως τῶν 'Αθηνῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ Γεωργίου Σκουζῆ και τοῦ Σταματίου Δεκόζη Βούρου, συναπετέλει τήν τριάδα τῶν εν 'Αθήναις τραπεζιτῶν, μέχρι τοῦ 1870, ὅτ' ἐνεκα τῆς ἐπελεύσεως 'Ελλήνων κεφαλαίουγαν εκ Κωνσταντινουπόλεως και

τῆς Ἐσπερίας, τὰ οἰκονομικὰ πράγματα τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ἔλαβον ἄλλην νέαν τροπὴν και διεύθυνσιν.

Ἐνεργὸν μέρος εις τὰ τῆς Πολιτείας ἀμέσως οὐδέποτε ἔλαβεν ὁ Δουρούτης, ἐμέσως ὁμως πάντοτε συνετέλει εις πᾶν ὅ,τι ἔκρινε και καθ' ὅλου εις τήν πατρίδα συμπέρον και ἰδία εις τήν πεφιλημένην του 'Ηπειρον, διετέλεσε δὲ ἀείποτε φίλος πιστὸς και εὐκρινὴς τοῦ 'Αλεξάνδρου Κουμουνοῦρου. Στενὴ φιλία τὸν συνέδει και πρὸς τοὺς ἀδελφούς Ζάππας, δι' ὃ και σπουδαίως μετέσχε πάσης ὀργανωτικῆς ἐργασίας ἀναφερομένης εις τὰς Ὀλυμπιακὰς ἐκθέσεις, τήν ἱδρυσιν τοῦ Ζαππεῖου και τήν ἐμφύχωσιν τῆς 'Εθνικῆς βιομηχανίας. Ἱθικὸς ἀμοιβάς ἔσχε, τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος, τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ τάγματός τοῦ Φραγκίσκου 'Ιωσήφ τῆς Αὐστρίας και χρυσοῦν βραβεῖον δια τήν ποιότητα τῆς ὑπ' αὐτοῦ παραγομένης μετᾶξης (κατὰ τήν ἐκθεσιν τῆς Βιέννης τοῦ 1873).

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Μεταξουργεῖου κατέπαυσαν ἔτη τινα πρὸς τῆς τελευταίας του, ἐνεκα ἀντιξῶν περιστάσεων. Ἐκτοτε ὁ 'Αθανάσιος Δουρούτης ἠσχολεῖτο μετ' ὄλον τὸ γῆρας του ἀνεκδότως εις διαφόρους ἐρεῦνας και παντοίας ἱστορικὰς και οἰκονομολογικὰς μελέτας. Τελευταῖον μάλιστα πολὺτιμον παρέσχε συνδρομὴν εις τὸν παλαιὸν συμμαθητὴν και φίλον του, τὸν Πρωθυπουργὸν τοῦ Ναπολέοντος Γ', Αἰμύλιον Ὀλλιεθί, πρὸς τὸν διετέλεσε τακτικὴν ἀλληλογραφίαν. Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ I, Empiric Hiberal, ὁ Ὀλλιεθί πραγματεύεται τὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος και τ' ἄφορῶντα εις τὸ Βασίλειον τῆς 'Ελλάδος, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὅσα περὶ τούτου ἐπέστειλεν αὐτῷ μετὰ μακρὰς και εὐκρινεῖς μελέτας ὁ παλαιὸς και ἐπιστάθιος ἐξ 'Αθηνῶν φίλος, ὅστις κατάρθρωσε νὰ ἐμπνεύσῃ εις αὐτὸν φιλελληνισμὸν ἀδολον και σταθερὸν.

Τοιοῦτος περὶ τοῦ ὁ ἀνὴρ, ὃν ἐν πάσῃ τιμῇ ἐκῆθευσε και εὐκρινῶς ἐπέπνευσεν ἡ πόλις τῶν 'Αθηνῶν, εὐγενῆς, γλυκύς, πρῶτος, πλήρης ζωῆς και δράσεως, πρῶθυμος εις πᾶν ἔργον ἀγαθὸν και ἀφῆλμον. Ἀπέθανεν, ὅπως και ἔζησεν, ἀνευ λύπης και ἀνευ ὀδύνης, ἐκοιμήθη τῷ ὄντι τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, καταλιπὼν τέκνα ἀντάξια τοῦ πατρὸς.

Σ * * * *

ΠΑΛΙΝΙΟΣ παρεδόθη εις τοὺς κόλπους τοῦ Ὑψίστου τῆν 29 'Ιανουαρίου τοῦ ἔτους 1904, ἀνὴρ μεγάλης ψυχῆς και ἀσπίλου χαρακτῆρος, ὁ Πέτρος Π. Ραζέλας. Παρήλθον εις μετὰ τὸν ἄλλον οἱ ἱσποτικὸι ἐκεῖνοι χαρακτῆρες, αἵτινες, ἀφοῦ ἐφώτισαν πρὸς σσιγμὴν τὸ σκοτεινὸν μας στερέωμα, ἐσθέσθησαν ἔπειτα, ὡς ἐὰν ἐζήτει ἡ φιλόστοργος φύσις, ἡ ἀποστελλουσα αὐτοὺς κατὰ διαστήματα, νὰ παραδίδῃ εις τὸν κόσμον τοὺς μονογενεῖς υἱοὺς τῆς, εις μίμησιν τῆς ἀρετῆς και τοῦ βίου των.

Ἀπὸ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους ὑπῆρξε και ὁ ἐκλιπὼν Π. Ραζέλας. Κατήγετο εκ μιᾶς τῶν ἀρχαιοτάτων οἰκογενειῶν τῆς Μάνης και ἦτον ἔγγονος τοῦ Πέτρου Ραζέλου ἀνακήρυχθέντος γιλιάρχου μετὰ τήν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, καθ' ἣν περιφρῶς ἠνδράγαθήσεν ὡς ἀρχηγὸς σώματος Μανιατῶν και φίλου τοῦ περιφρῆμου ἀρματοῦλοῦ Ζαχαριά, τὸν ὁποῖον ὑπεστήριζεν ἐνθουσιασθῶς εις τοὺς κατὰ τῆς Τουρκικῆς δεσποτείας ἀγῶνάς του.

Ἐσπούδασε πρώτον εις τὸ ἐν Ἀρεοπόλει Ἀμερικανικὸν σχολεῖον, ὅπερ συσταθὲν τῷ 1880 ὑπὸ φιλελλήνων Ἀμερικανῶν, ἀπέβη ἐν τῶν καλλιτέρων φυτωρίων τῶν 'Ελληνικῶν γραμμῶτων, και ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος μετὰ τήν Ἐπανάστασιν φιλόλογος ἐπιστήμων τῆς Μάνης. Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν, ἔσχε, χάρις εις τὸν σῶφρονα αὐτοῦ βίον και τήν ἑνθερμον ἀγάπην του πρὸς τὰ 'Ελληνικὰ γράμματα, τῆς πατριτικῆς προστάσιας τῶν ἐπιφανῶν τῆς 'Ελληνικῆς σοφίας διδασκάλων, τοῦ Φιλίππου 'Ιωάννου, τοῦ Ἀδωπίου, τοῦ Δούκα, τοῦ Βάμβα, ἀφοῦν αὐτοὺς, συναναστραφόμενος, ἐμπνεόμενος, μαθητῆς ἐνταῦθ και φίλος.

Ἐπὶ ἤμισον αἰῶνα ἠγωνίζετο νὰ σθύσῃ τήν ἀσβεστον δίψαν τῆς μαθήσεως,

δίψαν ή όποία τόν έπυρπόλει και τόν προσήλυνεν εις τήν μελέτην των έργων των προγόνων. Μετά των προγόνων του αύτων συνδισακέδαζε, συνέτρωγε, συνεκοιμάτο, από τους θησαυρούς των έπλούτιζε τόν νούν και τήν καρ-

* ΠΕΤΡΟΣ Π. ΡΑΖΕΛΟΣ *

διαν του. Είς τήν Γερμανίαν, όπου βαθείς έσπούδασε τήν Έλληνικήν και Λατινικήν Φιλολογίαν, παρέμεινε μέχρι του 1864. Έκει έγνωρίσθη μεθ' άλλων των Γερμανών φιλελλήνων, μετά των οποίων συστηματικώς συνειργάζετο προς ένισχυσιν του έν Ευρώπη φιλελληνισμού και ύποστήριξιν των Έλληνικών δικαιών. Ίδιος συνεδέθη διά στενωτάτης φιλίας μετά του Έρβήκου Θειρβίου, υιού του γνω-

στού μεγάλου φιλέλληνο: Ειρηναίου Θειρβίου, του συντελέσαντος εις τήν σύναψιν του πρώτου μετά τήν Έπανάστασιν δανείου των 30 εκατομμυρίων, και πατρός του έπιρχνού: άρχιτέκτονος και καθηγητού έν τή Άκαδημία του Διονύσου Δουδ. Θειρβίου. Μετά του Έρβ. Θειρβίου διαρκώς έλληλογράφει μετά τήν εκ Βερολίνου επάνοδόν του. Έπί εικοσαετία έδημοσίαιεν ό φιλέλληνας ούτος άρθρα ύπερ τής Έλλάδος εις διαφόρους Γερμανικάς εφημερίδας, και ίδις εις τήν «*Algemeine Zeitung*», όφειλόμενα εις τās έμπνεύσεις του Π. Ραζέλου, του μηδεμίαν αφήσαντος ήμέραν τής ζωής του δίχως να έργασθ ή ύπερ τής πατρίδος. Όλοκληρώσει τόμους δίνονται ν' αποτέλεση ή μετά του Θειρβίου έλληλογραφία, τηρουμένη ύπό τής οικογενείας του, καθώς και ή μεθ' έτέρου φίλου του Άγγλου, του Ίψισκόπου και δημοσιολόγου *Diestel*, όστις δέν έπανσι και ούτος, εις τās έμπνεύσεις και παρορμήσεις του Έλληνο φίλου του ύπείκων, να δημοσιογραφη έν Άγγλίς ύπερ τής Έλλάδος.

Όταν επανήλθεν εις τήν Έλλάδα ήρθινατο να καταλάβη λόγω τής μορφώσεως και των έργων του έδραν έν τώ Πανακιστημίω, άλλ' έπραξαν, ως έγινετο και τότε, να κολακεύσιν, να παρακαλέσιν, να προσλιπαρήσιν. Ό υπερέφρων και άξιοπρεπής χαρακτήρ του δέν ήνεύγετο τοιούτους έξευτελισμούς και ό πόλος του εις ένεργόν έξυπνότητα τής Ώθιακής ιδέας: τή έστρεψε τήν προσοχήν αύτου εις τήν Άνατολικήν Ρωμυλίαν, όπου τόν προσεκάλεσε ή Έλληνική Κοινότης Φιλιππουπόλεως. Ίην τελευταίαν στιγμήν, μάτην τόν παρακαλεί ό άειμνηστος συμμαθητής και φίλος του Έπαμ. Δελιγεώργης, τότε Πρωθυπουργός, όπως παραμείνη εις τήν Έλλάδα και λάβη θέσιν άνταξίαν αύτου. Άνεχώρησεν ούτω διά Φιλιππούπολιν, συνέβη δέ τότε και τó εξής χαρακτηριστικόν τής τόλμης του. Ήγγέλθη εις Κωνσταντινούπολιν, ότ' έπρόκειτο ν' αναχωρήσει, ότι μεγάλη συμμορία ληστών άνερεύνη κατά τήν εις Φιλιππούπολιν δδόν, αιχμαλωτίσασα και φονεύσασα πολλούς ξένους. Διόλου δέν τόν έπτόησε τó άγγελμα τούτο και δι' άμάξης διέτρεξεν επί πάντε ήμέρας έν τή καρδίη του γεμίμενος εκτήσεις χιονοσκεπαστους και δδόν, εις μέρος τι τής όποίας είδεν ίγνη των αιμάτων των πρό τινων ήμερών σφαγέντων ύπό των ληστών Άγγλων περιηγητών. Ή φιλοπατρία του τώ έπέβουε τήν περιφρόνησιν παντός κινδύνου.

Είς Φιλιππούπολιν, όπου διήΐθουε τās Έλληνικάς Σχολάς και τās Παρθενωγείας, τή προσεφέρθη από τής Κοινότητος μισθός δι' ένα έκαστον εξ αυτών χωριστά, αλλά κρατήσας ένα μόνον μισθόν άρκούντα προς συντήρησιν του, διηΐθουε και παρέδιδεν εις τās λοιπάς σχολεία δωρεάν. Έκει εξεφώνησε, τήν έορτήν των Τριών Ίεραρχών, αξιομνημόνευτον και πολύχροτον λόγον, έν ώ έστιμάνιζε τās κατά τήν εποχήν εκείνην άρξαμένας σκευωρίας των Βουλγάρων και ήγωνίσθη να εξεγείρη τήν συνείδησιν του κινδυνεύοντος Έλληνισμού. Περιήργησε έκάστοτε τās διαφόρους Έλληνικάς πόλεις τής Ρωμυλίας και Βουλγαρίας: **Στενίμαχον, Πύργον, Βάρναν** κ.λ.π. έργαζόμενος κατά των ενεργειών των Βουλγάρων. Ότε δέ άνεχώρει εκ Φιλιππουπόλεως, επανερχόμενος εις Έλλάδα, άπαντες οι Έλληνας, μηδέν των γυναικών εξαρουμένων τόν προέπιμψαν έξω τής πόλεως συγκεκνημένοι και δακρύοντες.

Τώ 1870 μετέβη εις Θεσσαλονίκην διαρισθείς Γυμνασιάρχης και διηΐθουε τας εκεί Σχολάς μέχρι του 1875, μετά του ίδιου ένθέου ζήλου έξυπνετήσας τήν Έλληνικήν παιδείαν και τās Έλληνικάς συμφέροντα. Έκειθεν επανέκαμψεν εξ ανάγκης εις τās Άθήνας, όπως εκπαιδέσθ τα πολλά τέκνα του, τά όποια ητύχησε να τών αναδεικνυόμενα και τιμώμενα έν τή κοινωνίη. Μη στέργων δέ τας παρακλήσεις και τήν Θεραπείαν τής πολιτικής, έλέγη να διδάξη έν τώ Άρσακείω επί δωδεκαετία και επί τινα έτη εις τήν Στρατιωτικήν Σχολήν των Βουλβιδων, ως καθηγητής των Έλληνικών μέχρι του 1884.

Έξέδωκε κατά τó 1870 τó «*Περί Σωφροσύνης κατά τους Άρχαίους Έλληνας*», γεγραμμένον εις αρχαίαν Άττικήν διάλεκτον, τó «*Περί Έλληνικών Ίστοριογράφων*», «*Παιδαγωγικά*» κ.τ.λ. και συνέγραψε τó πλείστον μέρος του μεγάλου Έλληνικού Λεξικού **Σακελλαρίου**. Μέγα μέρος του βίου του κατηνάλωσε προς εξερεύνησιν των έννοιών του **Μάρκου Λύρηλιου**, διότι

αὐτὸς ὁ μέγας μυελὸς ὁστέων φύσεως δημοκρατικῆς, ἔσχε τὴν ἀδυναμίαν ν' ἀγαπήσῃ καὶ ν' ἀφοσιωθῇ εἰς ἓνα Βασιλεῖα, καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς ἔτυχε νὰ ᾖ φιλόσοφος, ὁπαδὸς τῆς Στωϊκῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐλάτρευσε τὸν Μάρκον Ἀυρηλιανόν, τὸν φιλόσοφον Ἀυτοκράτορα. Ἐπὶ εἰκοσιπέντε συνεχῆ ἔτη, τὰ τελευταῖα τοῦ βίου του, τὸν ἐσπούδαζε, τὸν ἐθάπυε, τὸν ἐκολάκειεν, ἵνα τῷ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστικά τῆς σοφίας του. Ἐξικοσιπέντε ἔτη εἰργάσθη διὰ νὰ περιελθῇ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τοῦ βασιλικοῦ του θησαυροῦς. Τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐργασίαν ἀφῆκεν ἀνεκδότου, ὡς ἀφῆκεν ἀνεκδότους καὶ πλείστας ἄλλας μελέτας ἐπὶ φιλοσοφικῶν, φιλολογικῶν, παιδαγωγικῶν, ἱστορικῶν κ.τ.λ. ἔργων, ἅτινα δύνανται ν' ἀποτελέσωσι δεκάδας τόμων. Ἡ γλυκεῖα καὶ ἡρεμὸς φύσις τοῦ ὑπῆρξε παρθεριματική. Τὴν θαυμασίαν ἐκείνην γαλήνην δὲν ἔγανε καὶ δταν ἀκόμη βαθεῖα συμφοραὶ ἐνέσκηπτον κατ' αὐτοῦ. Καίτοι ψυχρὴ ἰσχυρῶς παθαινομένη καὶ εἰς ἄκραν εὐερίσθητος, ἐγνώριζε μὲ πτωικὴν ἀπάθειαν νὰ συζητῇ τοὺς πόνους τοῦ εἰς τοὺς μυχαῖς τῆς καρδίας, καὶ διὰ τοῦτο, καίτοι ἄσθενής καὶ ἐξησθενημένος, ὅτε, πρὸ αὐτοῦ ἀπεθίσαν ἡ ἐνέρτος συμβία του Σταυροῦλα, κόρη τοῦ Γεωργίου Καπετανάκου Μαυρομυχίλη, ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ἐνὸς τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844, μετ' ἐξαιτίας γαλήνης ὑπέστη τὸ τραῦμα. Ἡ λογία ἐκείνη σύζυγός του, ἥτις εἶχεν ἐκδώσει καλλίστην συλλογὴν Λυκωνικῶν Μοιρολογίων, ἅτινα ἐθαυμάσθησαν ἐν Ἀμερικῇ καὶ Γερμανίᾳ, ὑπῆρξε πολῦτιμον ἀτήρημα δι' ὅλην τὴν ζωὴν του καὶ βοηθὸς δι' ὅλους τοὺς ἀγώνιας του. Ἐν τούτοις ὁ θάνατος αὐτῆς, μεθ' ὅλην τὴν γενναϊότητά του, τῷ ἤσειε τὸν τάφον.

Ἐκαστὸς λόγος τοῦ ἤτο πάντοτε μία ὥραία διδασχῆ, ἀλλὰ καὶ πνεύματος εὐρυεστάτου καὶ λεπτοῦ ἔνεργει καὶ ἐξέπληρτεν ἀπειθῶνιν λεπτότατα εὐφρολογήματα, ἐνάμιλλα κατὰ τὴν γάμιν πρὸς ἐκείνα τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ Χάινε, με τὰ ὅποια ὅμως οὐδέποτε ἔθιγε τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἄλλου καὶ τὰ ὅποια δὲν ἔπαυσε νὰ λέγῃ οὐδὲ τὴν τελευταίαν ὥραν τῆς ζωῆς του. Πρὸ παντός τὸν διέκρινεν ἡ ἀπαστραφή του πρὸς τὰ ἐπιθεῖσεις, κατὰ δὲ δὲν ἐζήτησε νὰ μάθῃ ὁ κόσμος τοὺς τόπους διὰ τὴν πατρίδα ἀγώνιας του. Ἡ μετρίε φροσύνη τοῦ ἤτο παρομιωδῆς. Ἦτο ἀδύνατον, ἐκείνος, ὁ ὅποιος τὸν ἐγνώρισε καὶ τὸν ἐπλησίασε, νὰ μὴ καταληφθῇ ἀπὸ ὥραία αἰσθήματα καὶ νὰ μὴ κατακλυσθῇ ἀπὸ τὸ φῶς, τὸ ὅπολον τὸν ἴδιον κατέκλυζεν. Ἡ ὥραία καὶ ἐπιβάλλουσα φυσιογνωμία του, ἥτις ἀπέπνευε, μίαν εὐγενῆ ὑπερφηάνειαν καὶ ὀλιγαρίαν πρὸς πᾶσαν κενὴν διαφορίαν, ἀδιάφορος πρὸς ὅλα τὰ κύκλω, ἐφαίνετο ὡσεὶ ὀτενίζουσα πρὸς ἓνα μακρῶν καὶ ἄδρατον διὰ τοὺς ἄλλους φάρον, ὅπου ἠκτινοβάλλει ἡ ἀρετή. Ἦτο καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν γοργίαν τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκόσμησαν τὴν πρὸ τῆς Ἰσπανιάσεως καὶ μετ' αὐτὴν ἐποχῆν, τοῦ Κοραῖ, τοῦ Βάμβου, τοῦ Ζαμπελίου, τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, τοῦ Ἀδωκίου, οἵτινες διὰ τὴν ἀγνήν των φυγῆν καὶ τὴν διάπυρον φιλοπατρίαν των, τὴν προσήλωσιν εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Ἰθῆνους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ὑπῆρξαν ὡσεὶ ἀγάλματα καὶ τύποι λατρείας διὰ τοὺς μεταγενεστέρους. Ἐξαιρετικὴν ὅλων στοργὴν ἠσθάνετο πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, πρὸς τὸ ὡραϊότατον καὶ ἑυμαντικὸν ἐπὶ τοῦ Ἰαυγέτου γοργίον Ἰητυλον, τῆς Μάνης, ὅπερ τακτικῶς κατὰ τὸ ὄρος ἐπεσκίετο καὶ ἐνθα ἀπέλασε ἀπείρου σεβασμοῦ ἐκ μέρους ὄλων.

Τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ, ὅστις εἰς ἡλικίαν 79 ἐτῶν, εὐτυχῶς κατέθηκε τὸ πνεῦμά του εἰς τοὺς πόδας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅστις ἐκπνέων ἐν μεσῷ τῶν θρηνοῦντων ἐξ υἱῶν καὶ τριῶν θυγατέρων του, ὡς καὶ τῆς μικρᾶς ἐγγονῆς του, ἥτις ἐπαίξεν ἀσελῶς καὶ ἀμεριμνῶς περὶ τὰ γόνατα τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς πάππου, ἐμεῖδία καὶ ἐδάκρυεν. Ἐκλείπων, προσκάλεσε δάκρυα σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης καὶ ὀανῶν παραμένη πάντοτε εἰς τὴν μνήμην ὄλων, μαθητῶν, οἰκείων καὶ φίλων, ἡς μία ἀκρῆλιδωτος λάμψις, ἥτις διεῖλε διὰ τοῦ κόσμου τούτου γήνοσα λευκὸν φῶς.

Πάντες γνώσκουμεν, ὅτι εἶναι φρικτὴ ἰδιότης τοῦ ἡθικοῦ οργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ὁμοίων ἡμῶν, τὰ ἐξεγερταὶ ζοηρὰ συμπτώματα οὐ μόνον παρὰ τοῖς οἰκείοις καὶ συγγενέσι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπλοῖς γνωστέοις καὶ τοῖς πᾶσι καμμένοις καὶ δι' οὐδεμιᾶς σχέσεως συνδεόμενοι πρὸς τὸν ἀπερχόμενον. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φρικτοῦ τούτου ἀσθῆματος αἱ πλημμυρεῖς τυχόν ὄψεις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀπαγορευομένου ἐκ τῆς ζωῆς λημονοῦνται, αἱ ἀγαθαὶ μόνον ἰδιότητες αὐτοῦ κρῖνονται καὶ πάντως συμφωνοῦσι ἐν τῇ ἀγαθῇ ἐκτιμῆσει καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ πρὸς τὴν ἐκλιπούσαν προσωπικότητα.

Ὁρῶμεν ἀρὰ γε ν' ἀποδώσωμεν εἰς τοιαύτην τινὰ ἀνθρώπινην ἀδυναμίαν, τὴν ἀγαθὴν σκέρην καὶ τὴν γενικὴν συμπάθειαν, τὴν ὅλων ἐξήγειρε παρὰ τῇ κοινῇ ἡμῶν ἢ ἀπώλειᾳ διασπρεποῦς λειτουργοῦ τῆς Θεμέδος καὶ διασπρεποῦς καὶ ἀγαθοῦ πολλῶν, ἢ ἀπώλειᾳ τοῦ Βασιλείου **X. Ροντήρη**;

Ὁρῶμεν ἀρὰ γε νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπὸ τὸ βαρὺ πλῆγμα τοῦ θανάτου καταπλεῶντες, παρεβλέψαμεν τὰ τυχόν σκοτεινὰ σημεῖα τοῦ βίου τοῦ μεταστάντος—σκοτεινὰ σημεῖα ἀναπόσπαστα ἄλλως ἀπὸ τοῦ βίου πτωχῶς ἀνθρώπου διότι τοῦτο ἔστιν ἄνθρωπος ἡς ζήδεσται καὶ οὐχ ὑμαρτέδει—καὶ προσέλαχον δὴ τὸν νοῦν μόνον πρὸς τὰς φωτεινὰς ἀκτίνας, αἱ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν καλλιτέραν ἀύστατον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐντίμου ἀνδρός;

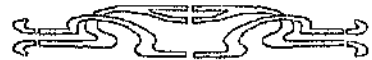
* ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ X. ΡΟΝΤΗΡΗΣ *

Ὁὐχ βεβίως. Χωρὶς νὰ εἰπωμεν, ἡτι δύνανται τις ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐπιδράσεως τῆς πρὸς τοὺς θινῶντας συμπαθείας, οὐκ ἀναπόσπαστα ἡμῶς ὅτι ἡ γενικὴ πρὸς τὸν Βασιλεῖον **X. Ροντήρη**ν συμπάθεια ἐπὶ τῇ τελευταίᾳ του, ἢ ἀπὸ θῆρα ελλειροῦς ἐκτιμῆσεως τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης πρὸς τὴς πολυτίμους καὶ σπανίας ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν ἰδιότητας τοῦ χαρακτῆρος του.

Ὁ Βασιλεῖος **X. Ροντήρης** κατήλθεν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν ἐν σερνῇ πομπῇ, ἐν μεσῷ ἀληθοῦς πένθους τῶν προσηγμένων αὐτῆ, τῶν συναδέλφων ἀντ-λειτουργῶν ἐν τῇ ἀπονομῇ τοῦ δικαίου, τῶν γνωστέων αὐτῆ ἐκ τῆς ἐκλεκτοῦς μερίδος τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινότητος, οὐχὶ διότι πλοῦτος τυχὸν καὶ ἰσχυρὸς εἶχε τοὺς προσδεδωκένους, οὐχὶ διότι τυπικῶς καθαρμόντας, οὐχὶ διότι λάμπρι καὶ γλιθὴ ἔαυρε τοὺς περιεργούς, οὐχὶ διότι τυπικῶς κεραικῶς ἐπέβαλε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μεταστάντος εἰς τὸν τάφον τῆς τελευτίας αὐτοῦ ἀναπαύσεως διὰ τῶν αἰώνων αὐτοῦ ἀποχωρησῶν, ἀλλὰ διότι πάντες ἠσθάνοντο, ὅτι ἐν τῇ Βασιλείᾳ **Ροντήρη** ἐκρηδέετο ἀνὴρ, τοῦ ὅπου ὁ βίος ζηλωτῶν πρόκειται παραδειγμα ἀστικῶν καὶ δημοσίων ἀρετῶν.

Ὁ Βασιλεῖος **X. Ροντήρης** ἐγεννήθη ἐν Πλατάνῳ τῆς Ναισακίας, ἐν τῇ κρημαθῆρα δηλαδὴ ἐκείνῃ, τῆς ὁποίας κατὰ τὴν παράδοσιν πρώτος οἰκοῦν ἐπῆρξεν ἡ οἰκογένεια **Ροντήρη** μετὰ τῶν Καραγιωργαίων καὶ ἡ ὅποια, καίπερ μὴ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, κατέχει ὅμως καὶ νῦν ἔτι, ὅπως κατέχευε καὶ πρώτῃ, τὰ οὐκ ἴσπρα τῆς διακρίσεως διὰ τὴν ἐκφύτῃ τῶν τέκνων αὐτῆς, διὰ τὴν μάργωσιν αὐτῶν τὴν

ως των προσβλήθη υπό φοβερόν και άνώτερον ροήματος, ενώ πάντες προσβλεπον και προσιώνον υπό μακρότατον και θαλασσίωτον γήρας, αντίξιον της εγκρατείας και σωφροσύνης του βίου αυτού. Αντιζώνς ή ύψηλή δόξς, άπονομενθησα υπό άλλων οητάς, κατέπεσε, και ζών και άκρατον παράδειγμα άρετής, μορφώσεως και πατριωτισμού έξέλειπεν εκ του μέσον ήμϊν εν έποχή, καθ' ήν εις τοσοῦτον εύρισκεται κλομισών πόν έλατήριον ήθικας παρ' ήμϊν δοάσεως.

ΥΠΑΡΧΟΥΣΙΝ άνδρες, των όποιων ό ήρεμος, ό της έργασίας και μόνης βίος ένδειξει τόσας άρετάς κοινωνιαίς, ώστε ή άναγκαση αυτών ού μόνον ν' άποβαίνη ώφέλιμος αλλά και να καθίσταται ενόδειγμα τας έπιζώσιν. Είναι ό κύκλος των άνδρων ένέμων, των όσημεραι έκλειπόντων, οι όποιοι διά τολμηράς πρωτοβουλίας και έξαιρετικής νοημοσύνης, τόσον εύδοκίμως άρτηρωσθησαν άπανταχού της γης εις τό εμπόριον και τας συναρτίς αυτών πλουτοδότιδας έπιχειρήσεις, και πλοῦτον εκ της έντίμου δοάσεως και έργασίας αυτών συγκομίσαντες εν τη ξένη, έπωέκαμψαν εις την ελευθέραν πατρίδα των, όπως άπολαύσασιν υπό των γλυκών αυτής οφρατών τ' αγαθά δημονομηματα πολιτεϊών μίχθων και πολυελάγκτου βίου, και δόξοσαι νέαν ήρώην εις την οικουρικην της ήμετέρας πατρίδος ζωήν. Και εις την εκλεκτήν αυτήν γενεάν την συλλεχώς προκίσεσεν τό "Έθνος ήμϊν διά των χρησίμων ένέμων φιλίας, άτινα εις την νεωτέραν εκπολιτιστικήν αυτού άνάπλασιν αντέτειναι μεγάλως. Τίσεται πολιτίμως ό Νικόλαος Καλαμάρης, ού ή φιλοπατρίδος άνήμεις και ή φιλόπολις σφριμετοχή δικτέθη άείποτε εκ' αγαθού της προαγωγής και της πρώτης προόδου της κοινωνίας ήμϊν.

Γεννηθείς εν Σύρην εις το εκ Χίου χρηοτοτάτους γονείς αυτού εκπαυοθέντας κατά την έποχήν της "Επανάστασεως και των φοικωδών σφραγών της. "Εν Σύρην έπιμελέστατα διήκουσε τας Γυμνασιαίς αυτού ακουδίας, οτ' ειχε τό άτιζήριον να χόση από της παιδικής αυτού ήλικίας τον πατέρα του, λίαν έπιτεχώς συνρυζόμενον αυτόν εις τό εμπόριον μετά του γυναικαδέλφου αυτού Δ. Βασιλαδάκη. Και μετά την τελειτήν ήμους του πατρός αυτού, ποδών όλιος άνεξάρτητον έργασίαν και θέλων μόνος και διά των ίδιων αυτού διηγήριων ν' άναρτη, παρ' όλιος τας προτιροπίας των συγγενών του και τας μεγάλας δυναστείας άνήμης, ως την παρενέβαλλον, όπως μη έτελλοση την άπόφασίν του τάνην, άπήλθεν, άντι άνδερμάς άντελήγειος ή προστασίας, αλλά κλήρης σθένους και άντοπεινοιδήσεως, εις Γαλάζιον της Ρωμυρίας, ένθα άποδεδείς διαδύαλως εις την θεοραπειν του κερδήςμιν "Εθμοῦ, δέν ήβράδινε διά της φιλοποίας και της έξαιρετικής αυτού νοημοσύνης, ν' άναδείξη τίν οικων και τ' όνομα αυτού τετιμημένον και σφισατόν. "Αξιολαθματος και άκαταπύνητος ένεργητικότης, άληθής φρονιμότης και άφοσίωσις προς τό έργον του, ταχέως έπότερην διά πλήρους έπιτηχίας την αυτόνι δοξάν του Ν. Καλαμάρη, έννορίεται μεταξό άλλων των εν Ρωμυρία έμπορονομέων, άνάδειχθέντας και έπιτηχέστατα σφριζόντας τας όλιος μεμετρημένως και σφριτάς αυτού έμπορικας έπιχειρήσεις, εν υς διέλιμνε πάντοτε ό πόθος του κλοῦ, στεφανοίμενος υπό της τιμωτέρας έργασίας.

Έν τη ξένη διαβιών ό Ν. Καλαμάρης, δέν έθαγεν εν τη γενναίη γρηχί του τά αισθήματα και τον έρωτα, δν ένέπνευσεν εις αυτόν από τά πρώτα βήματα της ζωής του, ή προς την πατρίδα προσηλωσις και ήγάπη, αλλά πάντοτε ποιικιστορόπως, και άνεν του σφρηθους παρ' ήμϊν θαρρήθου, σφνέτρεχε και εύρηγέτει πρακτικώτατα τά άτομα μόνον, δοάκως ήγνώριζεν ότι διά της προς τό άτομον εύεργεσίας, πληθύνεται ή φήλαγξ των άποσοχόμενων τι εν σφνόλην ύπό της πατρίδος, ύπό της κοινωνίας, ύπό της οικογενείας, και άείποτε σφνειςέφρερον εις άπάους τας κατά καιρούς παρουσιασθείσας άνόγκας του "Έθμοῦς, πολύ πλειότερον, των άλλων εν Ρωμυρία "Ελλήνων και δή των πολύ εύπορωτέρων αυτών. Εις τας εκει Σχολάς και τά Κοινοτικά καταστήματα κλέον ή άπαξ έχορήγησε γενναίαν άρωγήν, σδήεις δδ θα ληρονηση την μεγάλην φιλοπατρίαν του άνδρός και τον ένθουσιασμόν, όστις περι τό όνομά του άνεπέχθη, καθώς και την πατριωτικήν σφγκλήθην, ήτις σφνεκλόνησε τας καρδίας των

παραστάντων πρώτων των του 1878 εν Κραία, καθ' ήν ώρον, μέσο άπειρον πλήθους και άκρατήτων άγαλλίασεως άπήςε τό ιδιόκτητόν του άτιρόκλιον "Αίσο Φίλοι, κατάμειστον έθελοντών. "Ήτον ή μετά την Ρωσοτουρκικόν πόλεμον και την σφνδήμην του "Αίσιον Στεφάνου έποχή, μένος δέ ό Ν. Καλαμάρης, έξ όλων των εκει "Ελλήνων, άνέλαβεν έξ άγροῦ πατριωτικού αισθήματος, να μεταφέρη τους εκ Ρωμυρίας έθελοντάς διά την κατάληψην της Θεσσαλίας δορωδών, και μόνος αυτός παρ-

❁ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΗΣ ❁

(Κατά παιλαιάν φωτογραφίαν)

σθεν εις αυτός τά πάντα, εν ήγαστή μετριοφροσύνη άποποιηθείς μετέπειτα και την άπονομήν του "Ελληνικού παροσήμου διά την πατριωτικώτατην αυτού δυναστείαν ταύτην, ήν εύτόλμως και διά μεγάλων θυσιών έπέτελεσε, παρτά τά ποιήματα αυτού έμπορικώ συμφέροντα και τίν φήθον εν της Τουρκίας, όστις τους πάντας ένέπνευσε, καθόσον σπουδαίωταται μετ' αυτής σφνέδεων τούτους έμπορικώ σχέσεις. "Αλλά και εν "Αθήναις εις μεταγενεστέρας διασχάς ό χρηοτοτάτος άνήρ άπεποιήθη την τιμήν, ήν διά της άπονομής του "Ελλην. παροσήμου, έπρωθυμοποιήσατο ή Πολιτεία να έκδηλώση αυτώ,

θεωρῶν ἀνάκαθεν ὡς τι πολλὸ ὑψηλότερον ἢν' ἔσαν σήμερον θεωρεῖται, τὴν τιμητικὴν ταύτην διάκρισιν.

Ὁ Ν. Καλαμάρης ἐπανελθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας τῇ 1884, ἐπρωτοστάτης καὶ δυνάτα τις εἶπε, ὅτι δικαίως καταριθμήθη εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν τῶν προαδευκῶν ακαπιτῶν, ὡς τινος συνέπειαν ἐξαιρέτως εἰς τὴν καλιανθημιωτικὴν ἀναβλῆσιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Μὴ ἀναμιχθεὶς παντελῶς εἰς τὴν πολιτικὴν, καίτοι πλεισταίως ἐπεζητήθη ἐπιμύνην ἢ ἀνεργασίαν του, ἀλλ' εἰς τοὺς οικονομικοὺς ἐκείνους συνδυασμοὺς, οὓς ἄλλοι μετεχειρίσθησαν πρὸς κερδοσκοπίαν, δὲν ἔμεινε καὶ ἐνιαῦθα ἀργός, ἀλλ' ἀδιάφορος πρὸς τὴν ἀναγεννησάμενην οικονομικὴν κίνησιν τοῦ τόπου, ἀπεχθασμένος δὲ πάντοτε τὴν πρὸς τὸ θεοθήριον φιλοπρωσιαν, πικρῶς καὶ τῆς πείρας καὶ τοῦ πλοῦτος αὐτοῦ ἔκαμε χρῆσιν πρὸς ἐπίδοσον κοινοφελῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὄντως χρησίμων ἀκοπιῶν. Καὶ ἀπακηλίζων ὡς ἐπαθλὸν τῶν ἀργῶν αὐτοῦ ὁ Ν. Καλαμάρης τὴν δημοσίαν τιμὴν, ἀπέθανεν αἰφνης ἐν Ἀθήναις τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1901, καταλειπὼν εἰς τὸν ἄριστον μετροφαιμένον πλοῦτον του, τὸν ἔγκριτον νῦν πολιτευτὴν καὶ διακεκολλημένον Σπυριδάκην τῆς «**Ποικίλης Στοῆς**» κ. **Ἰωάννην Καλαμάριν**, τὸ παρῶν κληρονόμον τῶν ἀρετῶν του, ἐν αἷς ἡρωικῆς παρρησίας ἢ κληρονομία ἀνήμετος, ὅπερ περιβάλλει διὰ τῆς εὐλαβικοῦς στοργῆς τῆς ἡμετέρας κοινοῦ ἢ ἐν τῇ προσωπικῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀγαθότητι ἡμῶν, οὗ ἢ ἐδῶκεν παρῶν ὅπῃ ἔθε πηγὴ ἀληθοῦς ἐμπραγίας, ἀποστερηθεῖσα ἐνδὸς τῶν ἐκλεκτοτέρων μελῶν τῆς.

Σ Ο Ι ἀπὸ τοῦ βίου τῶν ἐκλειψάντων θέλετε νὰ συγκομίσθητε ὑποδείγματα, τὴν ζωὴν ὑμῶν παραδειγματίζοντα, ἀπεινάτε εὐλαβῶς τὴν ἰδιόχουσαν μορφήν τοῦ τετιμημένου αὐτοῦ προσώπου. Ἐξέγασθη καὶ ἐμύθησεν ὑπὲρ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς γενναίας καρδίας αὐτοῦ καὶ τοὺς διὰ παντὸς ἀποπτόντας εὐγενεῖς λογισμοὺς του διέθεσεν ὑπὲρ τῆς Πολιτείας, εἰς τὴν πατρίδα δ' ἡμῶν, ἐνθα πᾶσα ἀμφίβολος ἀξία καὶ σολευομένη συνείδησις ἀνευρίσκει ὑμνητὰς διὰ τῆς εὐκόλου διασαλπικτείας, ἢ ἢε κατὰ χρῆσιν τῶν μεγαλορῆμων λόγων ἀποβαίνει τὸ κοινὸν θυμιαμα πρὸς πᾶσαν μετριότητα καὶ κυρίως αὐτὴν, δύσκολον εἶναι ν' ἀνεύρηται τοὺς προσήκοντας χαρακτηρισμοὺς εἰς παράστασιν τοῦ βίου ἀνδρῶν ἀληθῶς ὑπερέχων, οἷος ὁ **Δημήτριος Ι. Χατζόπουλος**, διὸς νὰ ὑπολειφθῇ ὅτι ἐλάσσονα τοῦ πραγματικοῦ λέγει.

Ἐξῆσεν, ὅπως εἰς ὀλίγους ὀνητούς δέδοται ὑπὸ τῆς μείρας νὰ ζωῖσιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Ἐξῆσε μὲ τὴν ἱερὰν ἐμπνευσιν, τὴν ἀγίαν ἀγάπην τῆς Πατρίδος καὶ μὲ τὸ ἰδανικὸν αὐτὸ εἰς τὴν φυγὴν καὶ εἰς τὸν νοῦν ἡγωνισθῆ παιδιδόξεν τὸν πολυμορφον ἀγῶνα τοῦ βίου, εἰς ὃν μετὰ διακοῦς ζήλου καὶ παραδειγματικῆς ἐγκρατείας ἀπέρισκε τὴν ἡρώϊαν αὐτοῦ ζωὴν ὑπὲρ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Κοινωνίας. Διότι ὁ **Δ. Χατζόπουλος** καὶ ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς ἰδιώτης ἦτον ἀπὸ τοὺς σπανίους ἐκείνους χαρακτήρας, οἱ ὅποιοι δὲν γεννιῶνται ἀνὰ πᾶσαν ὥραν καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Οἷος ὑπῆρξεν ὡς ἐπιστήμων, τοιοῦτος ἦτο καὶ ὡς ἄνθρωπος. Δὲν δύναται τις νὰ γωρίση τοῦτον ἐκεῖνον. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ σταδίου του νεανίας ἐνθουσιώδους, ἔχων ἐν αὐτῷ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐπιστήμης πῦρ, ἀφοσιώθη εἰς ταύτην, οὐ γὰρ, ὅπως καρπιωθῆ πλοῦτον καὶ ἀποκτήσῃ ἀξιώματα, ἀλλ' ἀγῶμινος ὑπὸ τῆς ἰδέας νὰ φανῆ μόνον ἐν τῷ κύκλῳ του ὀφελιμος εἰς τὴν Κοινωνίαν. Καὶ ἢ φιλόφρωντος Ἐπιστήμῃ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ εὗρε τὸν μᾶλλον ἀφοσιωμένον αὐτῆς μύστην καὶ αἱ μελιᾶδες τῶν ἀνθρώπων, οὓς ὡς ἐπιστήμων διέπεισε καὶ ἐδῶκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ζωὴν, καὶ ἢ παροικιῶδους εὐλαβίαν καὶ ἀγαθότης, ἥτις τὸν ἐχαρακτήριζε καὶ οἱ μεγάλοι πατριωτικοὶ πόθοι, οἵτινες τὸν ἐνέπνεον, ἀποδεικνύουσι τὸν ἀληθῆ ἐπιστήμονα καὶ τὸν φιλόφροντα ἄνθρωπον ἄμα, ὅστις ὑψηλότεραν περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ἔχων ἰδέαν, δὲν ἐθεώρει τὴν Ἱατρικὴν ὡς ἐπάγγελμα βιοποριστικὸν μόνον, ἀλλ' ὡς σκοπὸν συντελοῦντα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὠριωτέρων ἐκείνων ἰδεῶν, ὧν δυστυχῶς οὐ γὰρ ἀφῆνον ἀπομένουσι τὰ παραδείγματα εἰς τὴν ἀδιάπαστον ἀκόμη Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν.

Γόνος μὲς ἐκ τῶν ἀργοντικωτέρων οἰκογενειῶν τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν, ὧν τὰ μέλη προσήνεγκον ὑψίστας ἐκδουλεύσεις πρὸς τὸ Ἔθνος διὰ τε τοῦ πλοῦτος αὐτῶν καὶ τῶν ποικίλων προσωπικῶν ὑπηρεσιῶν των, ἐγεννήθη ἐν Καρπινῇ τῶν Καλαβρυτῶν κατὰ τὸ 1821, ὀλιγίστας ἀκριβῶς ἡμέρας πρὸ τῆς 25ης Μαρτίου, κατ' ἢν ὁ πάππος αὐτοῦ **Ἀνδρουθῆς** μετὰ τῶν λοιπῶν ἀργόντων καὶ ἀρματωλῶν τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν ἀνύψουν τὴν σημαίαν τῆς ἀπελευθερώσεως ἐν Ἀγίῃ Λαύρᾳ. Διαφυγὼν τοὺς κατὰ τὸν ἔνδοξον ἐκεῖνον ἀγῶνα κινδύνους ὁ **Δημ.**

— ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ —

μήτριος Ι. Χατζόπουλος ἐν τῇ ἱστορικῇ Μονῇ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. Ἐνθα ἢ οἰκογενεῖά του εἶχε κατοφύγει, καὶ διδάχθει τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα παρὰ τοῦ ἐπιφανοῦς διδασκάλου τοῦ Γένους **Κούμα**, ἀπεστάλη εἰς Ἰταλίαν πρὸς ἀρτίαν σπουδὴν τῆς Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης. Μετὰ λαμπρὰν πενταετῆ σπουδὴν ἀνηγορεύθη Ἀριστοῦχος Διδάκτωρ τοῦ ἐν Πίζῃ τῆς Ἰταλίας ἀκαδημαίους τότε Πανεπιστημίου καὶ ἐκεῖθεν ἀπήλθεν εἰς Παρισίους ἐνθα, τριετίαν ἐλόκληρον ἐν ταῖς αὐτῆσι Κλινικαῖς διανύσας καὶ μετ' ἀπαρμιλλοῦ ἀφοσιώσεως τελειοποιήσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ εἰς τὴν θεῖαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνην, καθῆρτισεν ἐαυτὸν ἀξιον, ἵνα τιμῆσῃ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Πατρίδος αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, κατ' ἢν ἐκεῖ ἢ πόλις ἐμαστίζετο ὑπὸ τῆς γαλέρας, ὑπῆρξεν

παραδειγματική ή εθελουσία του άνδρός, επιδειξαμένου αξιοθαύμαστον δραστηριότητα και άτρεπτον κόπος. Τῷ 1850 επανεβλῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγκατέστη γὰρ ἐν τῶν συμπολιτῶν του καὶ τῆς μεγάλης περιουσίας του ἐν Αἴγιῳ, ἐν ἔτει δὲ 1852 συζευχθεὶς τὴν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ προύχοντος καὶ ἐπὶ πλοῦτος καὶ ἐμπορῆς φημιζομένου Ἀναγνώστου Ἀνθριποπούλου, ἡμιστικῶς ἀπήλθεν ἐν Πάτραις τῷ 1853, κατὰ θερμοτάτην παράκλησιν ἀρίστων ἐκεῖ ὄκλων, ὅπου καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἐξήσκησε τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον μετὰ μοναδικῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐπιστημονικῆς δεξιότητος. Καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Δ. Χατζοπούλου ἐν Πάτραις, διότι ἀκριβῶς ἡ εὐρυμάθεια καὶ ἡ ἐγκυκλοπαιδικὴ αὐτοῦ μόρφωσις ἐθεμελίωσαν τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ φήμην καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἐπιστημονικὴν μορφὴν τοῦ Ἄνδρος, ἥτις ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς πόλεως, ἐν ἣ ἐξ ἀληθοῦς ἀγάπησε, τὴν θεραπείαν τῆς Ἐπιστήμης καὶ τὴν πεφωτισμένην μελέτην ὑπὲρ αὐτῆς δὲν ἀφῆκεν ἢ μετὰ τῆς ἐσχάτης πνοῆς.

Τῷ 1870 ἀπήλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ παράκλησιν τῶν ἐκεῖ συγγενῶν αὐτοῦ καὶ γὰρ ἐν εὐρυτέροις ἐξασκήσασαι τοῦ ἐπαγγέλματός του. Καὶ ἐκεῖ πολυτίμως ἔδρασε κατὰ τὴν μεγάλην ἐπιδημίαν τῆς χολέρας καὶ ἀναλαβὼν ἐξ ἀληθοῦς πρὸς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐκτιμήσεως μεγάλην δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἠγγήθη εὐθαρσῶς τῶν ἰατρῶν τοῦ Ὑγειονομείου καὶ ἐν μέσῳ ἀπειρίων κινδύνων διεκρίθη διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ αὐταπάρησιν καὶ τὴν βαθεῖαν ἐπιστημονικὴν ἱκανότητα. Ὁ διάθετος ἡμῶς πόθος τοῦ διακρητοῦς ἐπιστήμονος, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ἠνθῆκασεν αὐτὸν νὰ καταλίπῃ περίθλεπτον ἐν Κωνσταντινουπόλει δρᾶσιν καὶ ζωὴν πλήρη ἀληθοῦς εὐδαιμονίας καὶ μεγαλειότητων βλῦσεων. Ἰδκτοτε ἐν Πάτραις ὁ Δ. Χατζόπουλος διετίθεισε διακριτῶς, καὶ ὡς ἐπιστήμων ἀνήχθη εἰς τὴν περιωπήν, ἣν ἐτήρησεν ἄχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπισυμβάντος ἐκεῖ τὴν 21ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1899. Καὶ ὡς μέλος καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου, καθ' οὗς χρόνους οὗτος ἐλειτούργει ἐνδελεχῶς, ὑπεστήριξε διὰ τῶν πολλῶν γνώσεών του πολλακίς ἐπιστημονικὰ ζητήματα, καὶ ὡς ἰατρὸς παντοῦ, ὅπου ἡ ἀνθρωπίνη ὑδὴν τὸν ἐκάλει, παρέσχε τῆς Ἐπιστήμης τὸ βάλσαμον, καὶ τῆς βαθυγνώμονος αὐτοῦ πείρας τὴν πολύτιμον ἀρωγὴν, ἀνακουφίζων διὰ τῶν φώτων τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἐπιβολῆς καὶ ἐπιστημονικὰς εὐλογίας καὶ τὴν γενικὴν εὐγνωμοσύνην, καὶ ὡς πατὴρ ἠτύχησε νὰ ἴδῃ περὶ εαυτὸν τέκνα διακρέποντα ἐν τῷ σταδίῳ αὐτῶν καὶ ἀπολαύοντα τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως τῆς Κοινωνίας, ἐν οἷς ὁ πατὴρ ἡμῶν διακεκριμένος ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ προσφιλεὶς φίλος τῆς Ποικίλης Στοᾶς κ. Ἰωάννης Δ. Χατζόπουλος.

Παντοτενὴ εἰρήνη εἰς τὸν ὕπνον του.

Σ. Δ. Π. Σ. Ἀσμένως ἔναντι δημοσιεύομεν, ἀντὶ ἰδιαιτέρου ἡμῶν σημειώματος διὰ τὸν πατριωτικώτατον καὶ χρημτιώτατον ἐκείνον Πολιτευτὴν Ἰθάνα **1. Μακρυγιάννη**, τὴν ὁμοιοτάτην Βιογραφικὴν μελέτην, ἣν διὰ τὴν «**Ποικίλιν Στοᾶν**» εὐμενῶς ἔγραψεν ὁ κ. **Μ. Σακελλαρίου**. Τὸ ὑπὸ πλῆθιν ἔποψιν περισπούδατον ταῦτο ἄρθρον τοῦ ἐν Πάτραις διακρητοῦς δημοσιογράφου καὶ γνωστοτάτου Κοινωνιολόγου, ὅπερ μὲ τόσῃν γλαυφρότητα καὶ ἀλήθειαν εἰκονίζει τὴν ζωὴν τοῦ **Ἰθ. Μακρυγιάννη**, οὗ ὁ βίος συνδέεται πολυτίμως μετὰ τῆς Ἱστορίας τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων, ἥς ὑπῆρξεν εἰς τῶν κυριωτέρων συντελεστῶν καὶ παράγων ἰσχυρός, ἀποτελεῖ ἐν ταῦτῳ καὶ ἐξαιρετον μελέτημα, ἀξίον ἰδιαζούσης σημασίας καὶ ἀναγνώσεως.

ΤΟΥ ΘΩΝΟΣ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ ή φρασσογωμία δέν ήτον έν τών ανήθων.
 "Όλος τον ό βίος συνδέεται στενάς προς την πολιτικήν του Έθνους κατί-
 σταςιν. Έδρασαν υπό δύο Βασιλείας καί ενεργήσθη επί της πολιτικής
 σκηνής υπό δύο αντίθετους μορφάς

© ΘΩΝ Ι. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ ©

Έπί της Βασιλείας του Όθωνος έμπροσσωπει την αντίδραση, την άνοχη, την άναρχοσύνη. Έπήρξεν επαναστάτης.
 Έπί της Βασιλείας του Γεωργίου τό έργον του ήτο θετικόν, δημοσυργικόν, αν-
 τηρητικόν. Έπήρξεν Βουλευτής, Πολιτευόμενος.

Ι. ΑΡΣΕΝΗ: ΜΙΧ. ΦΛΟΦΑΝΟΒΙΤΣ "ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ" 39

Ἐργαστήριον ἐν Ναυπλίῳ τὴν 1 Μαρτίου 1833 κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡρωϊκωτέρας ἐποχῆς καὶ ἠδυσμένῃ κατὰ τὴν αἰσθητικωτέραν περιόδον τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Ναύπλιον ἦτο τότε ἡ λιμοτένωσα τοῦ νέου βασιλείου, καὶ ἐκεῖ εἶχε συρθείσει ἡλικία ἡ πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ γενεὰ τῶν γιγνόντων, ἡ ὅποια ἔθραυσε τὴν Ὀθωμανικὴν δύναμιν καὶ ἀδημοσύργησε τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον. Εἰς τὴν ἐπιδροσιν τοῦ ἐξόχου αὐτοῦ περιβάλλοντος ἀφρίλλετο ἡ ἀγρότης τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια ἐξεδήλωσαν ἐν τε τῇ ἰδιωτικῇ καὶ τῇ πολιτικῇ τῶν βίῳ. Ὅλοι οἱ πολιτικοὶ καὶ καιρῶν καὶ θεοὶ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδε τὰ φῶς, τῇ δεινότητι λαμπρῶν τῶν στάδιον τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ὁ πατήρ του, ὁ Στρατηγὸς **I. Μακρυγιάννης**, ἦτον ὁ ἀπαράμιλλος ἥρωας τῶν κοιλίων τοῦ Ἄργους μὲ τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ στρατηγικὴν ἰδιουσίαν καὶ γενναίτητα καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν τὸν τόλμην ἐντὸς τοῦ βελόνου τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκίαν αὐτῆς. Ἡ μήτηρ του, ἡ **Αἰκατερίνη Σκουζέ**, ὡς ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ γένους, τῇ ἐξοριάζετο τῶν οὐρανοῦ τῆς Ἀθηνῶν τὰς συμπαθείας. Ἀντὶς ὁ Ὀθων ἦτον ὁ πρῶτος καὶ ὁ μόνος βαπτιστικὸς τοῦ Βασιλείου Ὀθωνος. Ὑπὸ τοιαύτους λαμπροὺς ἀνοοῦς ταχέως θὰ κατέκτα τὸ θυμῶτα πολιτικὰ ἀξίωμα. Ἀλλ' ἄλλαι πολιτικαὶ περιστάσεις τὸν παρεκλόουθησαν διαιρεῖς ἐθῶς ἀπὸ τῆς πρώτης χαρμυγῆς τοῦ ἀρηθρικοῦ τῶν αὐθῶν.

Ὁ Πατὴρ του μὲ φρόνημα γενναῖον, μὲ θέλησιν ἀκαμπτὴν καὶ μὲ φλόγους φιλοπατρῆαν, ἐβόηθη πάντοτε εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πολιτικὸν σύστημα τῆς Βασιλευσθείας. Τὸ ἔθνος ἀπῆκει ἐπιμῶνως παρὰ τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος Θεομῶς οὐρανοῦ, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἡγεμὼν ἀκούθει μετ' ἴσης καρτερικότητος. Ὁ Στρατηγὸς **Μακρυγιάννης** ἦτο Συναρματωκὸς. Ἀπὸ τῆς ὥρας καὶ ἐπιβλητικῆς του μορφῆς, διὰ τῆς λάμπρου τῶν ἡρωϊκῶν του κατορθωμάτων, ἐνήσκει ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἀγγελοῦν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἐπιβόηρον λαχρῶν. Ἀντὶς ἐπῆρξεν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ κέντρον ὅλων τῶν ἀπαθῶν τῶν συναρματωκῶν ἐλευθερῶν. Ἀπὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ νεαρὰ Βασιλεία καταρτίζετο ἐπὶ τῆς Βασιλικῆς λόγῃς καὶ ἀνεκένετρον δύναμιν ἀπερῶιστον, ἀπῆρτετο ἀπὸ τῆς τολμῆς καὶ ὁράσεως.

Καὶ ὁ στρατηγὸς **Μακρυγιάννης** ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν τέκνον τῆς τολμῆς καὶ τῆς ὁράσεως.

Ἀπὸ τῆς ἀνεργασίας του μετὰ τοῦ στρατηγοῦ **Δ. Καλλέργη** παρεκείνασε τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τῆς 1^{ης} Σεπτεμβρίου τοῦ 1844 καὶ ἀρῆρπασε παρὰ τοῦ Βασιλέως τὸν Συναρματωκὸν Χάριτον. Τὸ πολιτικὸν τοῦτο γεγονός ἐπέδρασε δισημῶς ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ μέλλοντος τοῦ Ὀθωνος **Μακρυγιάννη**. Ὅλοι οἱ ἐθνεεῖς ὄντι, τοὺς ὁποῖους ἀδημοσύργουν τοῦ Πατρὸς αἱ πολεμικαὶ δύνανται, τοῦ Μητρικοῦ γένους ἡ καιρικὴ δύναμις καὶ ἡ Ἡγεμονικὴ τῶν βύπτεισι ἀνεκένετρον καὶ ἀνεκένετρον. Ἄλλοι ἡβῶν ἦτο θῆμα τῆς πολιτικῆς τοῦ πατρὸς ἀνεκένετρον πρὸς τὸ τότε καθεστῶς πολιτικὸν σύστημα. Ὁ βίος του ἐκινῶνται ὄχι πλέον μετὰ τῶν γλυκερῶν μειδιαμάτων τῆς τῆς καὶ τῶν ἐννεῶν περιστασίων, ἀλλ' ἐκινῶνται. Ἄν θὰ βεβίση πλέον ἀκόπως καὶ ἐλευθέρως. Ἡ ὁδὸς τῆς πολιτικῆς θὰ τῇ καταστῆ ἀργαλέα, ἀντὶς δ' εἶναι προωρισμένος νὰ τὴν διωρῆσθαι μὲ τὸν μῆτρικόν τὴν ἀγρότην καὶ μὲ καρτερικότητα θαυμασίαν.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1844 ἦτοι ἑνδεκαετίας, ἐλαγχῆ ἐπὶ τὴν Στρατιωτικὴν τῶν Ἑλλήνων Σχολῶν μετ' ἄλλων νέων, οἵτινες ὡς αὐτοὶ, ἔφερον τὰ ἰνδοῦ ἀνόματα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Ἀλλ' ἡ Σχολὴ ἐνεκὸν στάσεως τῶν μαθητῶν διελύθη. Μετὰ τὴν ἀνωσίτασιν αὐτῆς ὁ Ὀθων ἐξοκλόουθησε τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ ἐκπαίδευσιν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο πεπερασμένον νὰ ἐξέλθῃ ἀξιοματικῶς. Ἡ νεαρὰ Βασιλεία μετὰ τὴν ἐκκαθάρσιν τοῦ Συναρματωκῆς καθιέρωσε προσωπικὴν πολιτικὴν. Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο προβαίνον ἦλα τὰ πολιτικὰ οὐστήματα, τὰ ὅποια δὲν ἐξέρχοντο ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ ἔθνους, καὶ δὲν εἶναι ἀντὶ οἱ δημιουργοὶ τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν Λαῶν. Ἄμια τὸ Βασιλικὸν ἀσίστημα ἐβασίση ἐπὶ ἐνδοσυμφορῆς, ἀντέπειαι ἦσαν πρῶτοι. Ὁ **Μακρυγιάννης** δὲν ἠδύρατο νὰ ἔγῃ θέσιν ἐντὸς αὐτοῦ, ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς του, διότι ὁ πατήρ του πάντοτε ὑπεβλέπετο καὶ παροικουζέτο

ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος οὐστήματος. Ἡ ὁράσις του ἐν τῇ Στρατῇ ἐκείτῃ ἦρα ἀσημῶτος καὶ ἐπικινῶντος καὶ τὸ 1853, τὸ τελευταῖον τῆς ἀποφοιτήσεως ἔτος, ἀπεβίβλετο τῆς Σχολῆς, καθ' ὃν χρόνον ὁ πατήρ ἐκ τῆς πολλῆς δυσμενείας ἐνεπλέκετο εἰς σκληρὰ καὶ ἀκίρη κατωδίωξιν.

Ὁ Ὀθων ἐξοκλόουθησε τότε τὰς τομῆς του σπουδῆς ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ ἰδιωτικῶν καὶ τῶν οἰκιακῶν του πραγμάτων ἐπιμελούμενος.

Κατὰ τὸ 1858 ἤρθετο ἡ πολιτικὴ ἀντίδρασις κατὰ τῆς δικαστικῆς πολιτικῆς τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος. Ἐνας ὄργιστος ἀπὸ τῆς νεολαίας τὸ πνεῦμα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν ἀνεκένετρον, τὴν πλήρη πολιτικὴν ἐνδοσυμφορῆς καὶ αἰσθημάτων γενναίων, ἡ πᾶσις τῶν Ἀθηναίων ἦτο πολιτικῶν ἡφαιστείων ἔτοιμος ν' ἀναβῆται τὴν ἐκπαιδαγωγίαν του ἄλλων. Νέοι εὐτολμοὶ καὶ γενναῖοι ἐρημίαι τῶν πολιτικῶν ἐταιρείας καὶ συνεδρόντο ἀρῆρπασε δι' ὄρκων οὐρανοῦ.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐποχὴ τῶν **Σκιαδικῶν**. Ὅλη ἡ νεότης τῶν Ἀθηνῶν ἐνεφανίσθη δημοσίως φέροντα ψαθίλους ἄλλους ἀγγελοῦς μὲ ταιρίας τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος. Τὸ ἄκρον τοῦτο γεγονός ἦτον ἡ πρώτη ἐξοκένετρον τοῦ Ἐπαναστατικοῦ πνεύματος.

Μεταξὺ τῶν ἀμελλίτων νέων, οἵτινες ἐπέδρασαν μετὰ θαυμασίας ἐπιμονῆς τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν, ὁ Ὀθων **Μακρυγιάννης** εἶχε προετοιμάσει θέσιν. Ἀπὸ πατρικῆς ἐκδοσιμῆς τῇ παρῆγον δικαιοσύνης ἐπὶ τῆς πολιτικῆς δράσεως. Ἡ πρόσφατος τοῦ πατρὸς κατωδίωξις τῇ ἀγρότην θεομῶς συμπαθείας καὶ τοῦ ἔθνους ἡ εὐγένεια καὶ τῆς καρδίας ἡ εὐδότης ἐκένετρον εἰς τοὺς ἀηλίκους τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν. Τὸ εὐγενὲς του παρῆγον καὶ τῆς μορφῆς τὸ κάλλος εἶχε θαυμαστὴν ἐπιβολὴν καὶ μόνος αὐτὸς μετὰ τῆς ζωῆς ἐκείνης νεότητος ἐκαλεῖτο—ὁ ὠρατὸς **Ἐπαναστάτης**.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1862 ἐξήστραψεν ἐν Ναυπλίῳ ἡ λεγομένη Ναυπλιακὴ Ἐπαναστάσις. Ἡ **Κυβέρνησις** τοῦ Ὀθωνος, διὰ τὴν προλάβῃ τὴν γενικὴν ἐκρηξίαν ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ προέβη εἰς τὴν σύλληψιν ἐκείνων, τοὺς ὁποῖους θεωρεῖ κορυφαίους τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁ Ὀθων **Μακρυγιάννης** συνελήφθη ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἐφυλακίσθη μετὰ τοῦ **Ἐπαμεινώνδα Δελιγεώργη**, **Δ. Καλλιφρονῆ** καὶ ἄλλων πολιτικῶν. Ἀλλ' ἀσθενήσας ἐκ βρογχοπνευμονίας μετηνέχθη ὑπὸ φρουρῶν εἰς τὸ πολιτικὸν Νοσοκομεῖον **Ἑλπίου**.

Ἡ Ἐπαναστάσις τοῦ Ναυπλίου μετὰ τολμῆρον ἀντίστασιν κατεπλήγη ἐν τῷ αἵματι καὶ οἱ ἐκκαθαρμένοι πολιτικοὶ οὐρανοῦ ἀπῆρπασε ἀπῆρπασε δι' ἀνησυχίας, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ Ὀθων **Μακρυγιάννης**.

Ἀλλ' ἐν ἡ Ἐπαναστάσις τοῦ Ναυπλίου κατεπλήγη, δὲν ἀνεστάλη ὅμως καὶ τὸ Ἐπαναστατικὸν ἔθνη. Βεβαίως πολλοὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν περιώριζον τὴν κατὰ τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος ἀντίδρασιν εἰς ἀπλήν τοῦ οὐστήματος μεταβολὴν, εἰς ἐπέκτασιν μόνον τῶν συναρματωκῶν θεομῶν. Ἀλλ' ὁ Ὀθων **Μακρυγιάννης**, ὅπως ὁ **Δελιγεώργης** καὶ ἄλλοι διήφροντες, ἔθετε πρὸ αὐτῶν τὸ ζήτημα ἀκέραιον.

«Ὁ Βασιλεὺς Ὀθων καὶ ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ ἀνεκένετρον;»

Καὶ ἡ ἀπάντησις ἐδόθητο εὐκολος. — Ὀχι.

Τὸ ἐγγεγραμμὸν ἔρα τὸ ὄνει μὲχρι τῶν ἄκρων. Ἐν τῇ ἐπαναστατικῇ του πνεύματι καμμία θέσις δὲν ἐπῆρξε πρὸς συνθηκολόγησιν, οὐδεὶς συμβιβασμὸς. Ἐξεπροσώπει τὴν Ἐπαναστάσιν πᾶσιν, τελείαν, ἁλικίαν. Ἀπὸ τοῦτο ἀνεκένετρον ὁδοῦ ἀκαταγώνιστον. Ὁ ἡλιος τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 ἔδνε καὶ ἡ μοιραία νύξ καθ' ἣν θὰ συνεκένετρον εἶνε θρόνος καὶ θὰ ἐξοκένετρον μὴ βασιλικὴ παρῆγον ἐξήπλου ἐπὶ τοῦ ὄρῳντος τὰς πτέρυγας αὐτῆς. Πᾶσα σιγή ἦτο κρίσιμος καὶ τὰ πνεύματα πάντων ἐκαταρτίοντο μετὰ τὸν φόβον καὶ τοῦ δισταγμοῦ. Ὁ **Μακρυγιάννης** ἔστη ἀρῆρπασε, ἐπὶ εἶχε πολλὰς ἀφορμὰς νὰ προβῆθῃ. Μεταξὺ τῶν πολιτικῶν οὐρανοῦ ὄντων ἡ **Κυβέρνησις** μόνον τὸν οἶκον τοῦ **Μακρυγιάννη** εἶχε περιουκένετρον διὰ στρατιωτικῆς φρουρῆς. Ἐνας οἶκος, ὅστις περιετῆεν ἐντὸς τῶν στρατηγῶν **Μακρυγιάννη**. Ἐν ἔκτασιν, ἦτον ἐκπρόσος. Ἡ **Κυβέρνησις** εἶχε δίκαιον, διότι ἦτον ὁ οἶκος τῆς ἀποφασιστικότητος.

Καὶ τῇ ἡντι. Ἀτάραχος πρὸ τῆς στρατιωτικῆς φρουρῆς ὁ υἱὸς **Μακρυγιάννης** ἀνέβη τὴν κλίβαν καὶ κατέφερε πρῶτος τὸ μοιραῖον κτύπημα. Ἀκρόσοι ἄνδρες,

οὐδ' εἶχε συγκρατήσει ἐντὸς τοῦ οἴκου του ἀπὸ τῆν Ἀκρόπολιν ἔξωθεν τοὺς πρώτους πυροβολισμοὺς. Ἦνας ἀδιάκοπος βόμβος πυροβολισμῶν ἐπλήρωσεν ἀμέσως τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπαραστατικὸς δονισμὸς ἐκλήρισεν ὅλην τὴν πόλιν.

Ὁ τρικουνταετής θρόνος τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος ἀντερόπετο διὰ παντός...

Μοῖρα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων παράδοξος!

Ὁ Ὀθων Μακρυγιάννης ἦτο ὁ πρῶτος, ἦτο καὶ ὁ μόνος βαπτιστικὸς τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος. Τὸν ἐβάπτισεν μὲν ἐπ' αἵματι τῆς Ἑλλάδος τὸ ἕδιον. Τὸν ἐκάλεσε διὰ τοῦ ἴδιου τοῦ ἰσχυρισμοῦ, τὸ βάπτισμα τοῦ Μακρυγιάννη ἐθεώρησαν ἀπαρχὴν ἀσφαλείας τοῦ θρόνου, καὶ ἤλπισεν, ὅτι τὸ ὄνομα Ὀθων θὰ ἐγενικεύετο ἐν Ἑλλάδι!

Ἄλλ' ὁ πρῶτος βαπτιστικὸς ἔβρισκε τὸν πρῶτον πυροβολισμὸν, ὅστις κατέβηκε τοῦ Ἀναδόχου τὸν χειροποιήτων θρόνον. Τὸν θρόνον μόνον, τὸ Στέμμα ὄχι. Τὸ Στέμμα τὸ δέσποσε, καὶ σήμερον διαφυλάσσεται τοῦτο ἀκέραιον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Χρῆστου Μακρυγιάννη, Συνταγματάρχου τοῦ Μηχανικοῦ.

Ἡ μεταπολιτενικὴ τοῦ Ὀκτωβρίου ἡρώων οὕτω τὰς πύλας τῆς πολιτείας εἰς τὴν καταδικασμένην ἰδίαν τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος.

Μετὰ τὴν κατεδάφιον καὶ τὴν ἀνατροπὴν τὸ πρῶτον ἔργον τῶν Ἐπαναστάσεων εἶναι ἡ τάξις, ἡ συντήρησις. Εἶναι νόμος ἀπαράβατος, ὅστις ἐρημύσθη ἐν τῇ περιστασίᾳ ταύτῃ.

Μετὰ τὴν πύκνιν βίην τοῦ Ἐπαναστατικοῦ πυροβολίου εἰσέλασαν εἰς Ἀττικὴν καὶ Μεγαρίδας δύο περίπου χιλιάδες ἐνόπλιον ἀνδρῶν, φίλων πολιτικῶν τοῦ πατρὸς Μακρυγιάννη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἰναὐτὰ ἐνοσίχθων στήθη προσήλθον καὶ εἰς ἄλλους ἀρχηγούς. Τὰς ἀνάγκαις ταύτας ἕκαστος αὐτῶν ἐχρησιμοποίησε πρὸς τὴν ἰδίαν τῆς δημοσίας τάξεως. Ἄνευ τοῦ μέτρου ταύτου ἡ Ἐπανάστασις θὰ μεινεβύλετο εἰς θάλασσαν καταστροφῆς καὶ ἐρείσεως.

Ἡ ἐπιπέτασις ἐβλάδιε τὴν φρεσὶν τῆς ὁμίλου καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα διεμορφοῦντο. Οἱ Πεδῖνοι ἐτάχθησαν ὑπὸ τῶν Δ. Βούλγαρων. Οἱ Ὀρεινοὶ, ὑπὸ τῶν Νάβαρχων Κ. Κανάρη.

Ὁ Ὀθων Μακρυγιάννης ἠκολούθησε τοῦ Δ. Βούλγαρου τὴν πολιτικὴν μερίδα. καὶ κατὰ τὴν στάσιν τοῦ φεβρουαρίου 1843, τὴν ὁποίαν διετηρήσαν οἱ Ὀρεινοὶ πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Βούλγαρου καὶ κατὰ τὴν ἐμφύλιον ἐξῆξιν τοῦ Ἰουνίου, τὴν ὁποίαν ἀντετήρησαν οἱ Πεδῖνοι πρὸς ἀνατροπὴν τῶν Ὀρεινῶν, ὁ Μακρυγιάννης τὸν Δ. Βούλγαρον ἠπεστήριξε. Τὸ ἴδιον χαρακτηρηστικῶν τοῦ γεγονότος τούτου εἶναι τοῦτο.

Ὅλη ἡ Ἐθνοφυλακὴ καὶ ὁ Ἀρχηγὸς αὐτῆς Π. Κορωνάτος ἠπεστήριξαν τοὺς Ὀρεινοὺς.

Ὁ Μακρυγιάννης Γραμματεὺς τοῦ Ἀρχηγοῦ μετὰ δύο λόχων τοῦ πρώτου Τάγματος τῆς Ἐθνοφυλακῆς, ὅν τὸν ἐνὶ δόξαι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θρασύβουλοι, γενεὸς δικηγόρος, ἠπεστήριξε τοὺς Πεδῖνους.

Ὁ κοινοβουλευτικὸς βίος τοῦ Ὀθωνος Μακρυγιάννη ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ 1845, ὅτε διανεργήθησαν αἱ πρῶται βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ὑπὸ τὴν Βασιλείαν τοῦ Γεωργίου. Κατὰ τὴν βουλευτικὴν ταύτην ἀγῶνα ἐξῆλθε νικηφόρος τῆς ἀλλοτῆς ἐπιτροπῆς τῶν δευτέρων ὑποψήφιον κατὰ γίλλας ψήφους καὶ καταπαλάσας τὸν Δ. Καλλιφρονάδην, λαζαρόν κομματάρχην σχεδὸν μέχρι ἀπουλεισμοῦ. Ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη τῶν ἐκλογέων ἐβράσε μέχρι λατρίας.

Ἐκτετατὸς μέχρι τοῦ 1896 ἀνεδεικνύετο σχεδὸν διαρκῶς ἀντιπροσωπία τῆς ἐπαρχίας Ἀττικῆς. Ἡ πολιτικὴ του ἐπιπέτασις εἶχε εὐχέλως βαθυτάτας, ὡς μαρτυρεῖ ἡ τριακονταετής ἐπιλογικὴ του ιστορία. Ἀπὸ ταῦτα ἀποδεικνύονται καὶ αἱ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας ἀλλοτῆσαι ἀποτυχῆσαι του. Κατὰ τὸ 1879 διηγωνισθὴν μόνος ἀπέθανε ὅλον τῶν πολιτικῶν κομμάτων, συνδυασμῶν καὶ τοπικῶν ἐπιπέτασιν. Ἀπέτυχε μόνον δι' εἰκοσιπέντε ψήφων. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ 1885 ἀντεπέτασε μόνος ἐν μέσῳ τῶν λυσιπείθως συγκροτημῶν κομμάτων, τῶν Τρικουντικῶν καὶ Ἀηλιγιαννικῶν. Ἰστῆθη δι' ἑκατὸν μόνον ψήφων!

Ἄλλὰ τὴν ἦταν ἐπιπετάσθησαν ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκλογῆς τοῦ 1887, ἦτοι διεξήχθη ὄχι ἐν τῇ πνευτικῇ ἀπογοήτει, ἀλλὰ κατὰ τὴν εὐδοκίαν, τὴν Νομορραγικὴν περὶφάσειαν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. Ἐξέλεγη ἀντιπροσωπία καὶ ὑπεστήριξεν ἐν τῇ Βουλῇ τὴν πολιτικὴν τοῦ Χ. Τρικούπην.

Ἐν τῶν προορισμῶν τῆς ἐγγενεῖς του ψυχῆς, ἦτο ἡ εὐστάθεια τοῦ πολιτικοῦ του χαρακτήρος καὶ τῆς γνώμης τὸ ἀνυπατάκτον. Τὸ κόμμα τοῦ Ἐπαμεινώνδα Δελιωγέωργου καὶ ἄρχος μὲν ἠρώων εἰς τὰς τάξεις του ἐν τῇ Βουλῇ πέντε ψήφους, τὸν Ὀθωνα, τὸν Κατῆρον τῆς Ἀθήρας, τὸν Γιοβλάδην τῆς Ἐβρουτίας, τὸν Ἀναγνωστάπουλον τῆς Δοιράδος. Ἄλλ' ὁ Ὀθων Μακρυγιάννης ὡς Βουλευτὴς τῶν Ἀθηνῶν προσέειπε λόγους εἰς τὸ κόμμα, τὸ ὁποῖον κατόπιν διεπλάσθη μέγα κατὰ τὸ 1872.

Ἄμα τῶν θανάτων τοῦ Δελιωγέωργου τὸ κόμμα ἀπεγέσθη ἐν τῇ Μεσολογίᾳ ταφῇ τῆς καρδίας του. Ὁ Ὀθων Μακρυγιάννης, ὁ Κ. Κανάρης Βουλευτὴς Πατρῶν καὶ οἱ ἄλλοι ἐξέλεγον ὡς ἀντιπροσωπία στερῶν καὶ διεργητῶν τῶν ἀσθημάτων τοῦ κόμματος κατὰ τὴν ἐργίαν καὶ συγκρατικὴν ἀγχιμῆν, καθ' ἣν τὸ χῶμα τοῦ Μεσολογίου θὰ ἐκάλυπτε τὴν κολύβην τοῦ ἠθρομωτικέου ἀνδρός τῆς νέας Ἑλλάδος.

Ἡ μνήμη τοῦ Δελιωγέωργου διετηρήθη ζωηρὰ ἐν τῇ πνεύματι καὶ θερμῇ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ὀθωνος. Μόλις μετὰ μίαν δεκαετίαν, τῷ 1887 ἠκολούθησε τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τοῦ Χαριλάου Τρικούπην μετὰ τῆς αὐτῆς πολιτικῆς ἐπιστάσεως. Μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ πολιτικοὶ φίλοι τοῦ μεγάλου ταύτου ἀνδρός διεσπείσθησαν. Ὁ Ὀθων ἐργασάμενος ὑπὲρ τῆς ἐνότητος ὑπὸ ἐνὶ ἀρχηγῶν. Ἄλλ' ἀπαντῶν ἐν τῇ γνώμῃ ἀπεμακρύνθη.

Ὁ Ὀθων ἦτο ἐπιστάτης. Ἀλλὰ δὲν ᾔδει τὴν ἐπιστάθειν μέχρις ἐμνηστεύσεως τῆς ἠθικῆς τοῦ χαρακτήρος του ἀνεξαρτησίας. Ἀπέθανε τοῦ ἀρχηγοῦ ἦτο μόνον φίλος, ἀπαθὴς ὄχι. Ὅπως ἀπέθανε τῶν ἐκλογέων ἦτο ἀρχηγός, χωρὶς τὰ ἦναι θεράπων μικροσυμφερότων. Ἡ γνώμη τοῦ Χαριλάου Τρικούπην ἦτο σαφὴς περὶ τοῦ Ὀθωνος Μακρυγιάννη, ὅν ἠγάπα καὶ ἐθαύμαζε. Ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων Βουλευτῶν, οἵτινες δὲν διετέρασσαν τὴν δικαιοσύνην μὲ ἀπειθήσεις καὶ ἀξιώσεις χάριν κομματικῆς ἐπιπέτασεως καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῆς δικαιοσύνης. Ἐρήμυζε τὴν ἠθικὴν ἐν τῷ κοινοβουλευτισμῷ. Ἡ στάσις αὐτῆ παρεβλάπτε βεβαίως τὴν πολιτικὴν του δύναμιν, ἀλλὰ τὸν ἐμυγάλλονε καὶ τὸν ἐλάμπρυνε ἐν τῇ ἠθικῇ ἐκτιμήσει τῶν ἐγγενῶν πνευμάτων. Εἰς τὸν λαμπρὸν αὐτὸν χαρακτήρα διέβλεπον τινες ἀγερωχίαν καὶ ἥθους ὑπερηφάνειαν. Πλάγη μεγάλῃ. Ὁ Ὀθων οὐδὲ μίαν ἀγχιμῆν ἠσθάνθη τὰ μάταια ταῦτα ἀσθημάτων. Ὁ χαρακτήρ του διεπλάσθη ἀνεκλείστως καὶ ἀπληκτικῶς. Ἀλλὰ δὲν ἠγνοεῖ, πῶς ἦτο δυνατὸν γὰ ἐπιπετάσθαι τὴν πολιτικὴν του δύναμιν δι' ἐξουτελισμοῦ καὶ μικροτήτων ἀναρμύστων εἰς τὸ πολιτικὸν του ἀξίωμα καὶ ἀντιπραγματικῶν τῆς ἀληθείας ἀνθρωπίνης ἀξιοπροπέλειας.

Τὸ καθόλου πολιτικὸν του φρόνημα ἔφρασε ἐγγενῆ εὐμύτητα καὶ ἀληθείας δριμύτητα. Καὶ ὁ πατὴρ του καὶ αὐτὸς ἠρώων πάντοτε εἰς σφαίραν γενικωτέρων, μετ' ἀσθημάτων γενεῶν. Καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ ἐκείνου δόγμα τοῦ ἀποχθονισμοῦ καὶ ἐτεροχθονισμοῦ ἐκμαίνετο ἀποτροπαικῶς τὰς φυλακτέρας κορυφὰς τῶν πολιτευσμένων, ὁ στρατηγὸς Μακρυγιάννης ἀντέδρασε κατὰ τῆς ἐθροφθόρου ταύτης ἐθνικῆς διχοτομήσεως. Ἀντέδρασε ἐνδύλωτος ἠπεστήριξας πολλῶν ἐτεροχθόνων τὴν πολιτικὴν διασώσασιν. Ἀντέδρασε φιλανθρωπικῶς ὑπογλυκῶς πολλῶν τῶν πικρῶν, τῶν ὁποίων δ' ἀνήκουστος ἐκεῖνος καταδιωγμῶς διήγειρεν εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀντῶν θυμάτων. Διὰ τῆς διαμαρτυρίας ταύτης διέγρε πλουσίαν τὴν ψυχικὴν μεγαλοπρόπειαν, τὴν ὁποίαν τόσῳ διαμυλῇ ἐκείνου ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης τῆς μορφῆς καὶ τοῦ παραστήματος ἡ θανατοσὶα ἐπιβόλη.

Εἰς ἀπὸ τὸ λαμπρὸν ἀσθημα τοῦ στενοῦ συνδέσμου τῶν ἐσω καὶ ἔξω Ἑλλήνων ὀφείλεται καὶ τοῦ Ὀθωνος ἡ ὀρθὴ ἀντίληψις περὶ τῆς ἀληθείας θέσεως τοῦ Ἑλληνοτισμοῦ ἀπέναντι τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῦ Πανολαντισμοῦ. Καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ Ἐκκλησιαστικόν

κιν ζήτημα και ὁ ἐν Θράκη και Μακεδονίᾳ φυλετικὸς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Ἑλλήνων και Βουλγάρων διήρχοντο λεληθότως τὴν πρώτην αὐτῶν περιόδον, ὁ **Ὁθων Μακρυγιάννης** εἶχεν ὠρισμένην και σαφῆ γνώμην. Τὸ ἀντιγράφον του ἦτο ζωηρὸν και ἐνδελεχὲς και ἀπερήραστον ἐξεδηλοῦτο τὸ φρόνημά του. Ἦτον ἐκ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἐβλεπον, ὅτι ὁ φυλετικὸς ἀνταγωνισμὸς διενεργεῖται ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλ' ἐπίστευεν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς δὲν θὰ κτυπηθῆ ἐκεῖ. Θὰ κτυπηθῆ ἐν Ἀθήναις.

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διέβλεπεν ὁ **Μακρυγιάννης** τὸν φοβερώτερον πολέμου τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὄταν κατὰ τὸ 1872 ὁ **Ἀλέξανδρος Λυκούργος** ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, θεολόγος δεινὸς και πρώτος πολέμιος τῆς Παναλαιουατικῆς πολιτικῆς προσεκαλεῖτο ἐν Κωνσταντινῶν διὰ τὸ Βουλγαρικὸν Σχίσμα, ἢ ἐν Ἀθήναις Ῥωσικῆ διπλωματία ἀντέδρασε κατὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀνθρῶς μετὰ λύσεως. Ὁ **Ὁθων Μακρυγιάννης** φίλος πολιτικῶς ἐκ τῶν οικειοτάτων τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ **Ε. Δελιγεώργη** ὑπεσῆριξε μετ' ἄλλων τὴν ἀποστολὴν τοῦ **Λυκούργου**. Ὁ **Δελιγεώργης** οὕτω κατέλασεν ὅλην τῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀδελφότητι ἀντιπροξείας και ὁ **Λυκούργος** μετέβη εἰς Κωνσταντινουπόλιν. Κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτος ἔτετα Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος ἐπέλεγε Μητροπολίτην Ἀθηνῶν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον **Κεραυρῶς Χαριτάτου**, φίλον τῆς Ῥωσικῆς πολιτικῆς. Ὁ **Μακρυγιάννης** εἶδε τὸν κίνδυνον. Προέβη εἰς πολιτικὴν διαδήλωσιν. Πλέον τῶν πεντακισχιλίων πολιτῶν πολιτικῶν φιλῶν και ὁμοφρονῶν ἔστησαν πρὸ τῶν Ἀνακτόρων διωραγεσθήσαντο. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ **Χαριτάτου** ἠκυρώθη και ἡ ἐν Ἑλλάδι Ῥωσικῆ πολιτικῆ ἐλάμβανε καιρὸν πλήρη.

Ἀπὸ τῆς ἰδιωτικῆς ἀπόψεως ὁ **Ὁθων** ἦτο ἀληθὲς σέμιωμα τοῦ οἴκου του. Ἐλληκρημὸς και θεμιτὸς πρὸς τοὺς φίλους, εὐθὺς πρὸς τοὺς γινώσκουσας, χαρῆς ἐν τῇ ἐπικοινωνίᾳ και τῇ συνδιαστροφῇ. Ὁ πατὴρ του ἀπεβίωσε κατὰ τὸ 1864, ἀλλ' ὁ **Ὁθων** ἀνεδέχθη προσωπικῆς τῆς οἰκογενείας του ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862 μετὰ τὴν ἀπρὴν τοῦ πατρὸς πολιτικὴν καταδίωξιν. Αἱ συνθήκαι, ὑπὸ τὰς ἁπλῆς εὐχῆν, ἠδύναντο νὰ τὸν ὠθήσαν ἢ εἰς τὴν ἀταξοκρασίαν ἢ εἰς τὴν ἐκκλίσην και τὴν ἀσωτείαν. Ὁ **Ὁθων** ἀντιμετώπισε τὰς περιστάσεις γενναίως. Ἐζῆσεν ἀμεμπτος, σώφρων, δραστηριός.

Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν μητέρα, τὰς ἀδελφάς, τοὺς ἀδελφοὺς, τὰς ἀνεμίας, ἦτο βαθύτατη και ἀπεριόριστος. Ἐλεγε καρδίαν παιδικήν, ἀβράν, ἐνθουσιώδη, πλήρη ἀφοσιώσεως. Ἡ στοργὴ του θερμὴ. Ἡ ἐπαγρυπνησίς του ἀνωρύματος και ἀδιάλειπτος. Ὁ **Γεώργιος**, ὁ **Θρασύβουλος**, ὁ **Κίτσος**, οἱ ἀδελφοὶ του ἐξεπαιδεύθησαν και ἐχειραγωγήθησαν ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ **Ἐραδμία**, ἡ **Βασιλικὴ**, αἱ μὲν αἱ ἀδελφαὶ του, ἀπεκατεστάθησαν ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ φείσις τῶν ἀνεδείξαν ἀδελφῶν. Ἀλλ' αἱ περιστάσεις τῶν ἀνείδειξαν Πατέρα.

Ἦτο πλέον ἢ Πατήρ. Διότι ἐμερῆματα ὡς Πατήρ και ἡγάπα ὡς παῖς.

Καὶ πρᾶγμα παράδοξον και πρωτοφανὲς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτικοῦ και ἰδιωτικοῦ βίου τῶν πολιτευομένων.

Μακροχρόνιος πολιτικὴ καταδίωξις και πάλη πρὸς Ἡγεμόνα ἄγει πρὸς καταστροφὴν.

Ὁ **Ὁθων** ἔσκη εὐσταλῆς.

Ἐριακονταπενταετῆς πολιτικὸς βίος ἐνεργὸς δημιουργεῖ τὴν πτωχείαν.

Ὁ **Ὁθων** παρέδωκεν ἀλώβητον τὴν πατρικὴν περιουσίαν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς του και τὰς ἀδελφάς του.

Μόνον τὸ γεγονός τοῦτο ἀρκεῖ νὰ τῷ δημιουργήσῃ ἴδιαν θέαν ἐν τῇ διαγραφῇ τῶν ἀνδρωπίνων χαρακτήρων.

Ἡ ἠθικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς ἦτο γνώρισμα οἰκογενειακῶν.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ Πατρὸς καταδίωξις ἐξέδωκε τὴν οἰκογένειαν εἰς πλήρη κοινωνικὴν ἀπομόνωσιν. Αἱ ἠθικαὶ μικροὶ εἶχον πληρώσει τὸ ποτήριον τῆς ζωῆς.

Τὸ ἐκένωσαν μετὰ καρτερικότητος μέχρι τρυφῆς. Ἀλλ' οὐδὲν γογγυσμὸς ἐν τῇ θλίψει ἐξῆλθε τοῦ στήθους, ὅπως οὐδὲν κομπασμὸς ἐξῆλθε τῶν χειλῶν, ὅταν ἡ πολιτικὴ δύναμις τοὺς περιέβαλε μὲ τῆς εὐτυχίας τὴν λάμπην. Ἦσαν εὐγενεῖς ἐν τῇ εὐτυχίᾳ. Ὑψηλοὶ ἐν τῇ ἀπομονώσει.

Τὴν ἀντοχὴν ταύτην και ἐγκράτειαν ἀπέδειξαν και πρὸ τῶν φρονικῶν δυνατοῦ κημίτων.

Ἐίδον τὸν πατέρα του, ἕνα γέροντα, ἐν' ἀδελφῶν, κατὰ τὸν προσφύζον χαρακτήρα τὸν ἱστορικὸν **Μενδελιδάου** θρηνησοῦντα. Ἐίδον τὴν μητέρα του, γέροντα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ οἴκου **Σκουζέ**, ἐπὶ μύλων τοῦ Σουλίου κατὰ τὸ κάλλος και τὸ παράστημα θηγαϊκῶ οἴκου. Ἐίδον κατὰ μικρὰ χρόνον διακείμενα τοὺς ἀδελφοὺς του, τὸν **Νικόλαον**, μαθητὴν, τὸν **Θρασύβουλον**, δικαστὴν διακεκρωμένον και τὸν **Γεώργιον**, ἐπὶ ζῆναι ταῖς ἑλλαι μαθητὴν τῆς Σχολῆς τῶν Ἑλλειδῶν, κίπτοντας ὑπὸ τὸ πλῆγμα τοῦ ἁγίου οὐλοῦ κατὰ τὴν ἀνθηροτέταν τοῦ βίου ἀκμῆν. Ἐίδον τὴν πτέρυγα τοῦ θανάτου πτερυγίζουσαν ἀκραιφῶς.

Ἐβλῆσαν τοὺς θανάτους και ἐνεκωτέρησαν.

Ὁ **Ὁθων I. Μακρυγιάννης** ἀπεβίωσε τὴν 18 **Ἰανουαρίου** τοῦ ἔτους 1901 ἔχους ἔτη ἐξῆκοντα ὀκτώ.

Ἐτάφη τῇ 16 ἰδίου μηνός μεγαλοπρεπῶς πυρακιουλοῦσθτος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κόσμου, ὅν ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀντηρωσάστανον ἐν τῇ Βουλῇ.

Πορτραῖον.

Ὁ Στρατηγὸς **Μακρυγιάννης** ἠπῆραξε πολιτικὴν ἀνάστασιν. Δέκα εἰδὸς και δύο θυγατέρας ἔφερεν εἰς φῶς. Αὐτοὺς ὁ **Ὁθων** ἦτο τὸ πῆματον τέκνον ἐν τῇ φρονικῇ τῆς γεννήσεως τάξει.

Ἀλλ' αἱ ἀπόγονοι τοῦ Στρατηγῶ βεπῆσαν, ὡς φιλῶντες, ὡς ἀπαυδῆς ἢ ὀλιγόπαιδες.

Ὁ **Ὁθων** κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον ἡγάμης.

Ἦ κατέλειπεν ὀπισθὲν του;

Δύο ἀδελφάς. Τὴν **Ἐραδμίαν**, γέμονα τοῦ πολιτευτοῦ **Χρῆστου Δουζίνου** τὴν **Βασιλικὴν**, γέμονα τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πασιλλῆος, **Γεωργίου Παπαζῆσου**. Ἡ **Ἐλληνικὴ** γέμονα και πνεύματος ἐστρατιῶν, ἢ πρῶτη. Ἀληθῆς Ῥωμαιο ἀριστοκράτης, ἢ δευτέρα. Ἀμφότερα ἀπαυδῆς, ἐξῆς δὲ διακρίθεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Κοινωνίᾳ εἰς καθάρτηματὴν ἀρετῆς και φιλοφρονότητος, ἔθωνος τελειότητος.

Ἀφῆκε και ἕνα ἀδελφῶν. Τὸν **Χρῆστον Μακρυγιάννην**, Στρατηγῶ τῆς Μηχανικῆς, ἀξιοματικῶν γενναῖον και ἄκαμτον ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Ἑλλειδῶν. Ἡ ἀποθανοῦσα πολυφύλητος ἀντροπος τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλειν, σέξυγος με ἀσθημα βαθῆ και με θερμὴν ἀφοσίωσιν, θυγατὴρ τοῦ Στρατηγῶν **Βασιλείου Μαριέλου**, ἔργον τοῦ ἁγίου τῆς ἀπονομῆς Ἡλικίας τῆς Σύρου και πρώτον Ἡγεμόνος αὐτῆς **Λογοθέτου Λυκούργου**, ἀνεμῆ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου **Ἀλεξάνδρου Λυκούργου**, τῷ ἐγέννησε τέκνα πολλὰ. Ἀλλ' ἔμειναν δύο. Ἡ **Αἰκατερίνη** και ἡ **Κλεοπάτρα**, δύο κόραι νεαρόταται με ἕλην τὴν οἰκογενειακὴν εὐμορφίαν και γέμονα και σεμνότητα, τὴν ὡς σέξυγοι ἐργαζομένων κατ' ἡμῶν ἐπιστημῶν τῶν κ. Γ. **Μαλτέζου** και **Π. Παυσοῦ** διηπερέπουνται εἰς τὸν κόσμον τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα περιελάττω σήμερον ἐν τῶν ἱστορικῶν και ἐπιφανῶν στέγων ὀνομάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Μ. Γ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΜΗΡΞΑΝ ἄνδρες, οἵτινες διήλθον ὀλοκλήρον τὸν βίον αὐτῶν εὐεργετοῦντες τοὺς ἔγοντας ἀνάγκη τῆς ἀρωγῆς των, πολυειδῶς ἐργασθέντες και μοιθῶσαντες ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος των και ταῦτα ὅλως ἀλορόβως, μὴ ἐπιδιώξαντες οὔτε βαθμούς, παράσημα ἢ συντάξεις, οὔτε δημοσίας ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης παρὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν εὐεργετηθέντων.

Τοιοῦτος ὑπῆρξε και ὁ **Κωνσταντῖνος Μαλλιοπούλος** διὰ τῆς εἰκόνας τοῦ ὁποῦλο κοσμοῦμεν τὴν **Πανακοθῆκην** τοῦ ἔργου ἡμῶν και ἐν σμικρῇ σκιαγραφουμένον τὸν βίον αὐτοῦ. Ὁ **Κωνσταντῖνος Μαλλιοπούλος** ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1824 ἐν τῇ κομοπόλει Δοβροῦ τοῦ Ζαγορίου τῆς εὐάνδρου Ἡπείρου. Ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ μόλις δωδεκαετῆς ἐγκατέλειψε τὰς μητρικὰς του περιβάλλει και μετέβη

εις Λαρίαν ενθα ο πατήρ αυτού εμπορεύετο, εκεί δε κατέγεινε, όπως μορφώση το πνεύμα του, λαμβάνων και τα αναγκαία παρά του πατρός του διδάγματα δια το εμπόριον, όπας προύτιθετο να εξακολουθήση. Ήν νεαρωτάτη ηλικία μόλις 18 ετών έσχε το απόγνημα να χάση τον πατέρα αυτού και μόνος αυτός μετά του τότε επίσης εκεί νεαρού αδελφού του 'Αλεξίου εξηκολούθησε το επάγγελμα του πατρός των και κατώρθωσε χάρις εις την τιμιότητα, ικανότητα, δραστηριότητα και τας λοιπὰς αρετάς ύφ' όν εκασμείτο ν' αποκτήση ου

* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΛΛΙΟΠΟΥΛΟΣ *

Τουρκικής δυναστείας, έλαθεν ο άειμνηστος Μαλλιόπουλος ενεργόν ύπέρ του σκοπού τούτου μέρος, και εγκαταλείψας τας εμπορικές αυτού εργασίας, ώπλισε δι' ιδίων δαπανών Ικανούς άνδρας και συνενώθεις μετά του επικληθέντος Τουρκοφάγου Θεοδώρου Υόκα συνεπολέμησε μετ' αυτού και διεκρίθη εις τας δουείσας μετά των Τούρκων μάχας εν Σπηλαιώ Καλαμπάκας, 'Αγίω Γεωργίω και λοιπὰ μέρη όταν δ' έπαυσε η εμπόλεμος κατάσταση, εν ήσυχία και με μόνην την συνείδησίν του άναπαυμένην δε εξεπλήρωσε το προς την πατρίδα καθήκόν του, επανήλθεν εις Λαρίαν όπου και πάλιν εξηκολούθησε το εμπορικόν αυτού σσάδιον, μη επιδιώξας να γείνη ούτε κλη μναία του ονόματός του εις τας δέλτους της Ιστορίας της επο-

αμικράν περιουσίαν. Ήν ηλικία 30 ετών ένυμνεύθη την έκ της όνομαστής 'Ηπειρωτικής οικογενείας Κοινηθυγατέρα Μαρίαν, ήτις εκασμείτο υπό ζηλευτών αρετών ως αληθής 'Ηπειρωτίσας, άποθίωσασα τ'ότος 1880 εν τή σιφελικίω του 'Αμφιλάρ.

Ήν μέσω των πολυειδών μόχθων του εμπορίου δεν ελησμήνησεν ούτος την δούλην αυτού πατρίδα, άλλ' ότε κατά το έτος 1854, οι ύπό δουλοι λαοι ήθέλησαν ν' αποσεισασιν τον ζυγόν της

της εκείνης, άλλὰ μεθ' υπερηφανείας μόνον φέρων, ως άτιμητον παράσημον, την ην έλαθε πληγήν κατά την μάχην του Σπηλαιού εις τον άριστερον βραχίονα. Ότε κατά το έτος 1881, θεix συνάρσει, συνετελέσθη η άπελευθέρωσις της Θεσσαλίας και μέρους της 'Ηπείρου, ο Μαλλιόπουλος καταβαλόν ικανόν μέρος της περιουσίας του, ήγγράσεν εν τή επαρχία Καρδίτσας δύο τσιφλικία, το 'Αμφιλάρ και το Χαϊράλ, και μεταδός εκει μετά την αγοράν ταύτην άδίκως και άποκλειστικώς έμπεριμνήσε δια την άποκατάστασιν της έννόμου τάξεως και την ήθικην μόρφωσιν των κατοίκων του δήμου εκείνου. Δια της γλυκειάς δ' όντως συμπεριφορὰς του και τών συνετών συμβουλών του, κατώρθωσε να επαναφέρη την διασσευθείσαν τάξην και να εξαλείψη όλοσχερώς την μαστίζουσαν τον τόπον εκείνον ζυμοκλοπήν. Πολυειδώς εν ταυτῷ και δια χρηματικών χορηγιών, μακαράν πάσης άισχροκερδείας, εύηργέτησε τα πλείστα των χωρίων των εκει μερών. Τας αρετάς ταύτας αναγνωρίσαντες οι κάτοικοι του δήμου, θεώρησαν, και δικαίως, ότι μόνος άρμόζων αυτοίς άρχων του δήμου Ταμασιού ήτον ο Μαλλιόπουλος και ούτως πανηγυρικώς άνεδείξαν αυτόν τοιαύτον εις δύο συνεχείς περιόδους. Τήν δρασίν του ως δημοστικῷ άρχοντος δεν επέστημεν βεβαίως ήμεις εν τῷ στενῷ τούτω χώρῳ να εξάρωμεν, αὐτή κατάδηλος γίγνεται όταν τις ίδη ότι εν τῷ δήμῳ εκείνω εύρίσκει νῦν σήμεραν πολίτας έντιμους, μίαν μόνην μέριμναν έχοντας την ανάπτυξιν του τόπου των, τον προς τους νόμους σεβασμόν και πῶς έκαστος τούτων να φανῆ χρησιμώτερος εις την πατρίδα του και τους συμπολίτας αυτού. Τοιαύτα υποδείγματα έλαβον άπαντες ως τετιμημένην κληρονομίαν παρά του Κωνσταντίνου Μαλλιόπουλου, ούτινος την απόλειαν εν γένει οι κάτοικοι των μερών εκείνων άναπολοῦσι μέχρι της εποχῆς ταύτης.

Τοιαύτος υπήρξεν ο βίος του άνδρος τούτου, βίος πλήρης άκαταπονήτου δράσεως, πάντοτε προθύμου εις άρωγήν των άναξιοπαθούντων συμπολιτών του, και ύπέρ του μεγαλείου της πατρίδος του διενεχώς μεριμνήσαντος και πατριωτικῶς εργαθέντος. Απεθίωσεν εν 'Αθήναις εν ηλικία 77 ετών την 1ην Μαΐου 1901 εις τας άγκάλας του μόνου υιού αυτού Δημητρίου του αὐτόθι νῦν διαπρέποντος επιστήμονος και πολιτευτοῦ, άνδρός άρετίας μορφώσεως και άγνοτάτων αισθημάτων, επωφελέως εν Θεσσαλίῳ συνεχίζοντας ήδη το φιλόθραπον έργον του πατρός αυτού και πολυειδῶς ενισχύοντας πάντα χρήσιμον και κοινωνικόν σκοπόν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΓΟΡΤΥΝΙΟΣ. — 'Ιδιόζων του δικαστικού λειτουργήματος γαρυκακτηρισμός είναι δυστυχῶς η εν σιγή και εν άφανείῳ ενάσκησις αυτού, εν τῇ σιγῇ δε ταύτῃ και εν τῇ άφανείῳ, τῇ ύπό της ρίσσεως αὐτῆς του πράγματος επιβαλλομένη, η ιδιοφυία και ιδιόζουσα αξία διεργεται πολλάκις άγνωστος τοίς πολλοίς, σκεδόν όσον και η άικανότης. Σπάνιον δε ούτως είναι το φαινόμενον της γενικῆς άναγνωρίσεως και διακρίσεως έξέχου δικαστοῦ, ενῶ η κοινοτέρα εν άλλοις έργοις επιτυχία κατάδηλον εύθις καθίστησι τον επιτυχόντα, και δια μυρίων στομάτων η φήμη διασπατίζει το όνομα αυτού, κλαυσίαν οὔτω παρέχουσα την ήθικην και ύλικήν αμοιβήν. 'Αλλά, μίαν εκ των σπανίων τούτων εξαιρέσεων αποτέλεσεν ο Σωκράτης Γορτύνης, διότι αληθῶς ελάχιστα παρ' ήμῶν φυσιογνωμία παρουσιάζουσι τους άνδρους και εν πολλοίς ιδιορρυθμούς γαρυκακτηρίας, ύπό τους όποιους ξεδιηλώθη δε κοινωνικῆς και ο δικαστικῆς αὐτοῦ βίος. 'Ανεγνωρίσθη ως διακεκριμένος δικαστής και ημοφώνως ύπό παντός του δικαστικού κόσμου ανυμολογήθη, ότι εν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, η Δικαιοσύνη του Κράτους άπιστερήθη του κρίστου των λειτουργῶν της.

Ήν τῇ εὐάνθρωπῃ της Γορτυνίας γῶρῃ, τῇ πλαισιούσῃ την 'Ιστορίαν της 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως δια των μεγάλων άνδραγαθημάτων των άνδρῶν εκείνων, οίτινες εν τῇ πρώτῃ γραμμῇ του πατριωτισμοῦ και της αὐτοθυσίας εν τῷ ιερῷ της 'Εθνικῆς εξεγέρσεως χρόνῳ τεθέντες, επέσμερον τον θαυμασμόν και την εύγνωμοσύνην σύμπαντος του 'Ελληνισμοῦ, εγεννήθη υπό έναρέτων και τα πρώτα φερδόντων γονέων κατά τον μήνα Δεγουστον του έτους 1837. Οι γεννήτορες αὐτοῦ

συγκαταριθμούμενοι μεταξύ των ἐπιζήλων οίκων τῆς ἐπαρχίας, ἔφερον ἐν τῷ βίῳ των ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην καὶ ἀνεκτίμητον κληρονομίαν τὸν πρὸς τὴν Πατρίδα ἔρωτα, ἡ ζωὴ δ' αὐτῶν δὲν ὑπῆρξε διὰ τοῦτο ἄγονος εἰς ἀγαθὰ διδάγματα τοῖς ἐπιγενομένοις. Τῶν ναυμάτων αὐτῶν ἀνστηριχθεὶς ὁ Σωκράτης Γορτύνιος, ἐξεπαιδεύθη ἀριστα ἐν Ναυπλίῳ, καὶ ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ ἐβίβηθη εἰς τὸν ἀληθῆ ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ἐν ᾗ ἡ ἔκτακτος εὐφυΐα καὶ ἡ ἀξιοζήλος αὐτοῦ φιλοπονία ἀνεδείξαν αὐτὸν ἀντίστοιχον ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ ἐν τῇ ἑποίᾳ ἐν τῇ μετέπειτα δράσει τοῦ ἀληθῶς εὐαμασίου. Τὸ 1859, ἡ χρονικὴ περίοδος τῆς Βασιλείας τοῦ Ὀθωνος παρουσίαζε τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἐπικειμένης πολιτικῆς θυέλλης, καὶ ὁ Σ. Γορτύνιος ταχθεὶς εἰς τὴν χερσίαν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν, ἀπετέλεσε διὰ τῆς ἀκαταπονήτου δραστηριότητος καὶ τῆς ἀκατασθέντου φιλοπατρίας του, πυρρῆνα ἀναζωπυρήσαντα διηγεκῶς τὰ φλεγόμενα στήθη τῆς ἐνθουσιώδους ἐκείνης Πανεπιστημιακῆς νεότητος. Παρὰ τὴν εὐτολμον ὅμως ταύτην κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐργασίαν τοῦ Σ. Γορτυνίου, δὲν ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον σθεναρὰ καὶ ἀκραίῃ ρυθῆς ἡ πνευματικὴ δρᾶσις αὐτοῦ ἐν τῇ κωνίστρᾳ τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἐν ᾗ ἀλλήμοι καὶ ἐνθουσιώδεις πατριῶται παρεσκευάζον. Εἰς τὸ «Φῶς» τοῦ εὐαρεστοῦ ὑπὲρ τῶν κοινῶν παλαιστοῦ, ἀειμνήστου Σ. Καρύδη, ὁ Σ. Γορτύνιος συνειργασίῃ θαυραλέως, καὶ διὰ σειράς ὡραίων ἄρθρων ὑπηρέτησε τοὺς τότε πόλους τῆς Πατρίδος του. Ἀλλὰ μετὰ χρόνον, καθ' ὅν τὸ δαιμόνιον Ἡφαίστειον τὸ ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ Ἄνακτος ὑποδόσκειν καὶ τὰς βάσεις αὐτοῦ διασειῶν, ἐκράτυνε τὴν ἀπανταχοῦ πεποιθῆσιν τῆς ἐπικειμένης αὐτοῦ ἐκρήξεως, οἱ ὡς ἐκ τοῦ καθήκοντος διώκται τῶν τοιοῦτων τολμημάτων, ἀφυπνήσαντες, ἐπέβαλον χεῖρα σιδηρῶν ἐπὶ τοῦ τραγῆλου αὐτῶν ἐν οἷς καὶ τοῦ Σ. Γορτυνίου, ἐγκαθηλείξαντες πάντας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ. Ἐκείθεν οἱ πολιτικοὶ οὗτοι δεσμῶται, οὐδόλως προσηθέτες ἐκ τῆς ἀθῆλου αὐτῶν τύχης, οὐκ ἐπαύσαντο ἐκπέμποντες τοὺς διὰ τοῦ καλάμου αὐτῶν ρλογεροὺς μύθους κατὰ τῶν ὑπαίτιων τῆς Ἐθνικῆς κακοδαιμονίας, καθ' ἧς ἡ κοινὴ συνείδησις εἶχε πλέον ἐξαναστῆ. Ὅτε δέ, τὸ μέγα θηρίον τῆς Λαϊκῆς παντοδυναμίας, ὑπὸ τὴν αἴγλην ἀστερέοντος οὐρανοῦ καὶ ὑπὸ τὴν μαρμαρυγὴν τῶν οὐρανίων σωματίων κατὰ μῆνα Ὀκτωβρίου, βρυζώμενον ἤγειρε τὴν χεῖρην αὐτοῦ καὶ δι' ἐνός λακτισμάτος κατεξέσχεσε τὴν Βασιλικὴν ἀλουργίδα, οὐκ ἐπελάθετο τῶν μαρτύρων τῶν εὐγενῶν ἰδεῶν, ἀλλὰ παραλαβὸν αὐτοὺς ἐκ τῶν φυλακῶν, ἤγαγε δαφνοστερεῖς πρὸς τὴν ἀρτιπαγαί τοῦ Κράτους Κυβερνήσει, ἥτις ἐν τῇ ἐκτιμῆσει τῶν Ἐθνικῶν αὐτῶν ἀγῶνων, ἤξιωσεν αὐτοὺς πολλῶν τιμῶν καὶ ἐμπιστευτικῶν ἀξιομάτων μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς νέας Βασιλείας. Εἰς τὴν μεγάλην ψυχὴν ὅμως τοῦ Σ. Γορτυνίου ἡ ἀνώμαλος πολιτικὴ κατάστασις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεσπείρα πλήρη ἀπογοητεύσειν, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν ὅπως κηρατιθῆ ἅσῃς ἐπὶ τῶν Δημοσίων ἀξιωματίων βλέψεως καὶ τραπῆ πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, οὕτω δ' ἀρμοδιώτερον ἐξυπηρετήσῃ τὸ ἔθνος αὐτοῦ. Καὶ τῷ 1865 ἀναγορευθεὶς Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, νεώτατος εἰσῆλθεν εἰς τὸ Δικαστικὸν στάδιον εἰς ὃ ὑπηρετήσεν ὡς Πρωτοδικῆς μέχρι τοῦ ἔτους 1877, ὅτε προήχθη εἰς Πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν καὶ ὡς τοιοῦτος διέπρεψεν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν Πρωτοδικαίων τοῦ Κράτους καὶ τελευταῖον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰ ἔτη 1890—1898.

Ὅς Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν ἐν Ἀθήναις ὁ Σ. Γορτύνιος ἀφῆκεν ἀνεξίτηλον μνήμην ἐποχῆν διὰ τὴν ἀτεγκτον εὐθύτητα καὶ τὴν ἔκτακτον διοικητικὴν ἱκανότητα μετ' ἧς διεχειρίσθη τὴν Προεδρικὴν ἐξουσίαν. Ἀνύψωσε τὸ γόητρον αὐτῆς καὶ ἀνεράνην ὄντως ἀδάμας καὶ ἀκεραιότητος καὶ ἠθικῆς ὑπερηφανείας, οὐδέποτε δὲ ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιστημονικὸς κόσμος θὰ λησμονήσῃ τὴν ἐξόχως ἀξιοπρεπεῖα πολιτείαν τοῦ Σ. Γορτυνίου ὡς Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, οὐδὲ τοὺς ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦτο ποικίλους καὶ συγνοὺς δικαστικοὺς θριῶμβους τοῦ ἀνδρός, οἵτινες ἀνεξαιρέτως ἔφερον τὴν σφραγίδα τῆς κρίσεως, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ὀρθότητος καὶ τῆς νομομαθείας. Εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν θέσιν ἀνεράνην τύπος δικαστικῆς ἐντιμότητος ἀλλὰ καὶ ἀδρότητας. Ἄψογος ὡς δικαστής, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος, ὁ Σωκράτης Γορτύνιος, ὑπῆρξεν ἀληθῶς δικαστικὴ ἰδιοφυΐα καὶ λειτουργὸς τῆς Θεμίδος ὑπέροχος, διεκρίθη δ' ἐν τῇ δικαστικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἧς ἐγένετο ἀληθῆς ἱεροφάντης, διὰ τῆς λάμπειας τῆς πεφωτισμένης διανοίας αὐτοῦ, τῆς παροι-

μιῶδους εὐθυκρίσιος του καὶ τοῦ ὄγκου τῆς παραδειγματικῆς χρηστότητος αὐτοῦ. Ἐνετύθη ἐν Σ. Γορτυνίῳ, διὰ τῆς εἰκόνας τοῦ ὁποῦοι δὲν κοσμῶμεν τὰς Βιογραφικὰς αὐτοῦ σελίδας, ελλείψει καταλλήλου φωτογραφίας, καίτοι μετέπειτα ἐξελλόντα ἐκουσίως τῆς Δικαστικῆς ὑπηρεσίας, ἡ Ἑλλην. Πολιτεία περιέβαλλε διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Νομάρχου καὶ ἐν ἀνυποκρίτῳ ὀλίφει ἡ παρ' ἡμῶν ἐκλεκτοτέρα κοινῶν συνόδουσε ἐν τὸν τάφον, τὴν 18ην Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1900, ἀποδίδουσα οὕτω ἀφειλομένην τιμὴν πρὸς τὸν ἀριστον ἐκείνον πολίτην, οὗ ἡ κάλλιευκος δικαστικὴ ζωὴ παρέχει ἐξαιρετὰ διδάγματα τῆς ἐννοίας τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἀισθήματος.

Ἡ ἀπόλεια ἀνδρῶν, παρασχόντων ἑαυτοὺς πρότυπον δημοσίων λειτουργῶν καὶ πολιτῶν ἐναρτέων, ἐν αἷς εὐρισκόμεθα κοινωνικαῖς ὑπὸ πᾶσαν ἐποχῆν καχεξίας, εἶναι σημαντικὴ στέργησις. Τοιοῦτον σπανίου καὶ ἀληθῶς θυσαναπληρώτου δημοσίου ὑπαλλήλου ἐστεργήθη ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία τὴν 18ην Φεβρουαρίου τοῦ 1911. Ὑποδειγματικὸν ἠθικὸν δημιοῦργημα ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀκοιμάτων τοῦ καθήκοντος μαχητῶν ὁ Ἀθανάσιος Λίβας, παρέχει ἀρμονικώτατον ὄραμα ἀκάμπτου εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους ἀφοσιώσεως καὶ παλλεύκου ὑποθήκας δημοσίας καὶ προσωπικῆς ἀρετῆς, προσωπικῆς ἀξίας καὶ παραδειγματικῆς φιλοπονίας. Γεννηθεὶς ἐν Ἀμφίᾳ τῶν Καλαμῶν τῷ 1842, μετὰ λαμπράς ἐν Ἀθήναις σπουδᾶς, ἐς ἐπιμελέστατα συνεπλήρωσεν ἐν Γερμανίᾳ, εἰδικῶς ἐπὶ ἔτη ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν Ὀρυκτολογίαν, ἐπανήλθεν ἐνταῦθα, ὅτε ὡς Καθηγητῆς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ὑπὸ τῆς μάλλον εὐέλπιδος προσδοκίας, ἐν ἀρχῇ ὑπηρετήσας, εἰσῆλθε νεώτατος ἐπὶ τῷ 1888 ὡς Ἰνστιτούτου ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν, καθ' ἧς δεκάδες Πρωθυπουργῶν καὶ Ὑπουργῶν ἀνῆρχοντο κατὰ διαδοχὴν ἢ ἐκ περιτροπῆς εἰς τὸ ὑπάτον ἀξίωμα, ὑπ' ὃ ὑπῆρξε, ὡς ἀνώτατος ὑπάλληλος, ὁ Ἀ. Λίβας, οὗτος ὑπῆρξεν ἀριστος συνεργάτης ἐκείνων ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθήκοντων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, πιστότατος σύμβουλος, ἀγρυπνότατος ὄλαξ τοῦ δημοσίου συμφέροντος ἐν στιγμαῖς ὑπερισχύσεως τῶν κομματικῶν ἀξιώσεων τῆς πολιτικῆς, καὶ ἀπαράτρεπτος καὶ στερεὸς ἀποσοδητής, τὸ καθ' ἑαυτὸν, πάσης ἀποπειρᾶς εἴτε κἀποθῆν, εἴτε ἐνωθεν γενομένης, πρὸς παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς ὑπηρεσίας, φυσικὴ κατάστασις, μὴ προηγουμένου ἐντελῶς πολιτικοῦ βίου, διαμορφῶναι καὶ περιστῆ ἄλλως τὴν ἀληθῆ περι τοῦ δημοσίου καθήκοντος ἐννοίαν, ἥτις, ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς λαμπρότητι ἐκδηλοῦται εἰς πλείστον ὡς ἐπιμονή, ἰδιορρυθμία, λεπτολογία. Ἡ δὲ παραμόρφωσις αὐτῆς ἀτυχῶς προέρχεται ἐκ τῆς ἐπικρατούσης πλάνης, κατ' ἣν συνταύτίζονται αἱ κοινωνικῶς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρετὰς. Ὁ Ἀθανάσιος Λίβας ἦτο πράγματι ἐπιμονος ἐν καὶ πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρετὰς. Ὁ Ἀθανάσιος Λίβας ἦτο ἐπίγνωσκον, ὅτι δὲν διέτε τῶν δημοσίων αὐτοῦ καθήκοντων ἐκπληρώσει, διότι ἐπίγνωσκον, ὅτι δὲν διέτετο τὰ ἑαυτοῦ ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ ἐνεργῶν ἦτο ἰδιορρυθμος, διότι συννοι-

* ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΛΙΒΑΣ *

δεν εκείνο τὸ ὅποσον εὐκόλως δὲν ἐννοεῖται, ὅτι δηλαδὴ ἡ δημοσία ὑπηρεσία, ἄνευ θυσίας αὐτῆς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμεύῃ πρὸς ἀναλλαγὴν φιλοφρονησεων καὶ ἀπόκτησιν χρησίμων φίλων ἤτοι καὶ λεπτολόγος διότι ἡ εὐθυκρία καὶ ἡ μακρὰ πείρα ἐδίδαξαν αὐτὸν, ὅτι ἡ εἰς ἄκρας ἐκτιμήσεως, πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ διάπλυσιν, ἀνατιθέμενη αὐτῷ ὑπηρεσία, εἰς τὴν τόσας παρὰ τὸν ἐκδουλεύσει, ἐνεῖχεν ἀπείρους καὶ πολυπληθεῖς λεπτομερείας, ὡν ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν καὶ ἡ ἐλαχίστη παρκαλώσιαι, ἐπιφέρει τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ὅλου. Ἐντεῦθεν οἰκειοθελῶς ἀποσυρθεὶς τῷ 1908 ὁ Ἄ. Αἰβας, συναπεικίμασεν εἰς τὴν αἰωνίαν αὐτοῦ γαλήνην, ὡς μόνον ἐπαύλου τῶν εὐδοκίμων καὶ ἀθαρῶτων αὐτοῦ ἀγώνων, τὸ στέλθον παράσημον τῆς κοινῆς τιμῆς, ὅπερ δὲν ἀπονέμει ἡ ὑπογραφή Ἰ. Καλογερόπουλου, ἀλλὰ τῆς δημοσίας γνώμης ἡ εὐθύτης καὶ ὁ ἀκριβοδίκαιος αὐτῆς ἔπαινος.

ΒΑΙΝΕ πρὸς τὴν ἔκδοσιν ὁ Ἰβὸς τόμος τῆς «**Ποικίλης Στοδῆς**, δι' ἐνεκροῦτο διακεκριμένος λειτουργὸς τῆς (ἑξέτης), ὁ ἀρχαιότατος αὐτῆς θεολόγος ἐν πενήκονταετεί, σχεδὸν ἀδιαιρέτη ὑπηρεσίᾳ, ὁ **Ἰωάννης Δ. Καλογερόπουλος**. Ἡ καθυστερησις τοῦ ἔργου ἡμῶν, δὲν ματαιοῖ τὴν διάδοσιν μᾶς χαρακτηρησιτικῆς, σηματοδοῦς καὶ πολιτικῆς φησιολογίας, ἥτις καὶ μετὰ πᾶσαν ἰσχυρὰν χροῖον παραμένει ζωνρὰ καὶ ἀξία ἐκτιμήσεως. Διότι οἱ ἐργάται τοῦ καθήκοντος μόνον παραδείγματα εἰσὶν χρηστῆς πολιτείας, οἱ ἐμβριθεῖς καὶ δίκαιοι τοῦ Νόμου ἐξημενται δὲν ἰσχυροῦν ζῶν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς κοινωρίας, ὡς προασπιστοὶ τῶν πολιτικῶν συμφερόντων, ὡς φρονεοὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν.

* **ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ** *

πονος ταχέως διέδραμε τὴν ἱεραρχίαν τῶν Δικαστικῶν ἐδρῶν. Προεδρὸς τῆς Πρωτοδικῆς, Ἐφέτης, Ἀντεισαγγελεὺς τοῦ Ἀγρίου Πάγου, πάντοτε κατέλαβε τὰς ἀριστείας τῶν ἀγαρησεων, ἔπειτα καὶ ἐν ὑπηρεσίᾳ. Ὁ ἀείμνηστος **Χ. Τρικούνης**, ὁ ἀξεδερκῆς εἰς τὴν ἐκτιμῆσιν τῶν ἰσχυρῶν, ἐνδιωκόμενος, ὅπως αἱ Βουλευτικαὶ τῷ 1875 Νομάρχην Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ἐνδιωκόμενος, ὅπως αἱ Βουλευτικαὶ καὶ ἐκλογαὶ διεξαχθῶσιν ἀμεροληπτως. Ἀλλὰ ταχέως, περπατῶσας τὴν δυσχερῆ ἐντολήν, ἐπαγγέλλεν αὐτὰς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἐφέτου ἐν Ἀθήραις.

Ἡ πολιτικὴ ἐμπειρία ἀπεπειράθη νὰ τὸν ἐκτοσίῃ ἐν τῆς θέσεως τοῦ Ἀντεισαγγελεὺς τοῦ Ἀγρίου Πάγου μετὰ τετραετῆ ὑπηρεσίᾳ, μὴ ὄντα ἀγεστόν εἰς τοὺς τότε ἐν συναλλαγῇ διοικοῦντας καὶ ἐξασπασίῃ εἰς Παλαιστίνην ὡς Γενικὸν Προέδρον ἄλλ' ὁ εὐθὺς καὶ ἀσπρὸς θεματοπόλος, κατὰ ἐπιθυμίαν τιμητικωτέρα ἢ ἀποστολή, δὲν ἴσχυρε, παρρησιάζει καὶ ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας. Ἀργότερον, θεματοποιηθέντος τοῦ περὶ Νομικῶν Συμβούλων Νόμου, ἐν τῶν πρώτων διαρρήθην Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Ὡς τοιοῦτος δ' ἐπὶ δωδεκαετίαν ὑπῆρξεν ὁ Κέρβερος τῶν δικαιομάτων τοῦ Δημοσίου, μετ' ἀφασίσεως προσηλῶν τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἐν τοῖς Δικαστηρίοις. Ἐπὶ τετραετίαν Προέδρος τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, αἱ γραμοδοτικαὶ του δὲ, ἐπ' ὧν ἐστηρίχθησαν κατὰ τὸ Ὑπουργικὸν ἀποφάσεις, διεκρίνοντο διὰ τὴν σαφῆ ἐξημελίαν τοῦ Νόμου καὶ τὴν διαύγειαν τῆς κρίσεως. Ὁ **Ι. Καλογερόπουλος** διετέλεσε κατ' ἐπιθυμίαν Προέδρος τοῦ Δικαστηρίου δικαστηρίων τῶν Ἀγρίων καὶ Προέδρος τῶν Συνελεύσεων τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τῶν Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων. Ἡ Πολιτεία ἀμείλιχτα τὴν ὑπερῶσας ὑπηρεσίας του ἀπένεμεν ἀπὸ μαρμαίμα, ἀπέθωκε δὲ φέρον, ἀπὸ ἐπιπέδου, τὸν Ἰωάννην τοῦ Σωτήρος.

Ὁ **Ἰωάννης Καλογερόπουλος** κατέλαβεν ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῷ Δικαστικῷ κόσμῳ τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ἡ παράδος δὲ τῶν ἐτῶν, ἥτις ἀναγκάζει πολλοὺς νὰ ὑπολογίσουν τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐθυκρίαν τῶν παλαιότερων χρόνων, ἀναδεικνύει ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἰδιότητα φησιολογίας του. Διὰ τὸν **Ι. Καλογερόπουλον** δὲν εἶναι νὰ λεχθῆ, ἐπὶ δὲν ἀπέθωκεν, ἀλλ' ἐκοιμήθη τὸν ἄνθρωπον τοῦ Δικαίου.

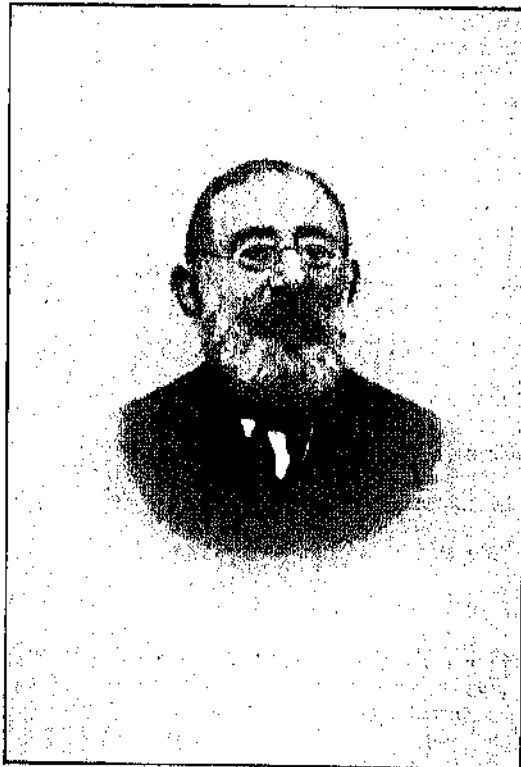
ΑΡΣ.

ΕΝΤΟΣ τῶν ὠραίων ἔργων τῆς ἐργασίας τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος συνομίζεται ἡ ζωὴ τοῦ Δημητρίου Σταματοπούλου, ἐνὸς τῶν χρηστικῶν πολιτῶν τῆς ἡμετέρας κοινωρίας, εἰς τὸν ἀδόξωτον καὶ ἐπίφοβον βίον τοῦ ὅποσον διαλάμπει ἡ ἰδιότητα ἐκείνη ἀρετῆ ἢ συναποφύρουσα ἡμέριστον τὴν κοινὴν ὑπὸληψιν καὶ τὴν ἡσυχίαν τῆς συνειδήσεως. Γένος τῆς γροσῆς ἐκ Καλαβρυτῶν οἰκογενείας Σταματοπούλων συγγενεὺς τῆς τῶν Φωτειλῶν καὶ Οἰκονομοπούλων, εἰς μικρὰν ἡλικίαν ἀπήλθεν ἐκεῖθεν, ἵμα ἐξήμας τὰ ἐκεῖ διδασκόμενα γράμματα καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνθα ἐν τῷ Λύκειῳ ἐτελειοποίησε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου τοῦ ὑπηρετήσεως καὶ ἰσχυρῶν εὐδοκίμων ἐκπαίδευον ἐνδὲ τῶν πολυτελιότερων αὐτῆς θεραπείων, διδασκάλου πρῶτον ἐλλήνοσπουδῶν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, ἐν ἣ ὀλοφύχως ἀφιερῶθη, προσηλῶν ταχέως καὶ ἀξιοθῆς τῆς ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως τοῦ ἐξαιρετικῶς ἀγαρήσωντος αὐτῶν καὶ ἀναγνωριστῶν τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἰσχυρότητα **Ρήγα Παλαμῆδου**. Ὁ Δημητρίος Σταματοπούλος δὲν ἐβράδυνε νὰ διακρίνῃ μεταξὺ τῶν τότε δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 62, ὅτε Νομαρχεῦσεν ἐν Καλάμῳ, διέπρεψε καὶ διὰ τῆς μεγαλόφρονος καὶ ἀρίστης πολιτείας αὐτοῦ, ἡδυνήθη νὰ συναρῆται τὴν ἡσυχίαν καὶ τῆς τελείως διπλοαλευθείαν, ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἐκεῖ ἀλληλοσφίματος τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου. Σειρῶν πλήρη παραδειγματικῆς ἐργαστικότητος καὶ χρηστικότητος ἀποτελοῦσιν αἱ ἔκτοτε δημοσίου λειτουργίαι τοῦ **Δ. Σταματοπούλου**, ὡς ἀέλποτε ἀλάμπρουν ἢ μέχρι ἰσχυρῶν πρῶτης διακρίσεως αὐτῶν δικαιοσύνη, ἀνταπάρησις καὶ φιλαπατρία. Τύπος ἀρίστου δημοσίου λειτουργοῦ, σπουδαίου πατρὸς καὶ λαμπεροῦ πολιτοῦ, ἐξ ἐκείνων, ὅς ἀνεγὰς δὲν συναρῆται εἰς εὐχερῶς σήμερον, ὁμιλητῆς μελλόδουτος, ἀπὸ χαρακτικῶν χρηστικῶν καὶ ἐγκλειῶν ψυχῆν ἐγγένειαν καὶ πρῶσασιν ἐκλεκτῆν, ἐβράδυνε νὰ ἰδίᾳ, ἐπ' αὐτοῦ διαπλασθεῖσιν σφίρα ἀρετῶν, ὡς ἀπὸ ἐπ' ἐλάχιστον ἐνδοὶ νὰ παραβῆ, καὶ ἀνεμίμησεν

ἄλλας ἐπαγὰς τοῦ Ἑθνικοῦ βίου, ὅτε τὴν Ἑθνικὴν γυμνῆ· ἐφορῶντων ἄλλαι ἰδέαι καὶ τὴν Ἑθνικὴν μαρτύριον ἐθέσαντων ἄλλα αἰσθήματα.

Ἐπὶ τῇ βίῳσι τοιαύτης τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεως κηρῶν τις τὸν Δημήτριον

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

σμιότητος καὶ ἐνεργείας ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, καὶ ἠντιέχθησεν νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν Πολιτείαν ἀξιόλογα τέκνα, τελευταίον ἀποστερηθέντα καὶ ἀνεκκημήτου μητρὸς, εἰς ἡ κατέλιπεν ἀνεπλήρητον οἰκονομικὸν ὄνομα καὶ μνήμην ἀνελλείδωτον.

Σταματόπουλον, ἀπει-
ρίσκει αὐτόν, ἕνα τῶν εὐ-
παγῶν ἐκείνων χαρακτή-
ρων, ὅς ἐσφυρηλατεῖ ἀ-
κρίμτους καὶ ὑψιτερῆς
τὸ καθήκον, ἕνα τῶν σε-
μνῶν ἐκείνων θεμελιῶν
λίθων, οἵτινες συνέχονται
μὲν στενῶς τὸ κοινωνι-
κὸν οἰκοδόμημα, ἀλλὰ δὲν
φραίνονται, δὲν θορυβεῖται,
δὲν ἐπιθελευνται... Ἡ
ἀρετὴ τῶν τοιούτων ἄν-
δρῶν εἶναι ἡ μόνη ἐξέγ-
γελος τοῦ ἠθικοῦ αὐτῶν
μεγαλείου καὶ τὰ ἔργα
αὐτῶν, ἐν οἷς γνησίᾳ ἀπο-
τυπώσεται ἡ σφραγὶς τῆς
συνειδήσεως καὶ τῆς εὐ-
θύτητος, παρόχουσι τὸ
μέτρον τῆς ἰδίας αἰσθῆ-
σεως.

Τοιαῦτος ἀνδρὸς τοῦ
καθήκοντος ἐργάτης ἀνε-
φάνη δὲ τὴν 14ην Ἰου-
λίου 1900 θανάτῳ ἐν Ἀθή-
ναις Δημήτριος Σταμα-
τόπουλος. Κατὰ γράμ-
μα ἀνδρωπιὸς τῆς καρ-
δίας καὶ ἐνθουσιώδης λό-
γους τοῦ ἀγαθοῦ, ὑπέθερε
ἐκ τῶν ἐπιζήλων ἐκεί-
νων παραδειγματικῶν ἀνδρῶν
διανοήσαντος στάδιον ζηγ-

ΔΙΑΖΟΥΣΑ φυσιογνωμία, ἀνὴρ ὑπέροχος, ἀποφῆσιν μεθ' ἑαυτοῦ τὴν γαλήνην
τῆς ἀρετῆς, ἣτις ὑπέβηε τῆς ζωῆς του δὲ ὑπογραμμῆς καὶ δὲ γνώμων. Ὁ
Ἀλέξανδρος Μαθιουδάκης τελείως διακριθεὶς ἐν ἅπασιν τοῖς σταδίοις
τις βίου αὐτοῦ, ἀνεσάνη εἰς τῶν ἀληθῶν ἐκείνων δικαστικῶν καὶ προξενικῶν
ἀδελφάντων, ὧν τὴν πραγματικὴν ἀξίαν καὶ ἐπιβολὴν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῆ καὶ
αὐτὴ ἡ μέγιστα λεπτολόγος μετριοφροσύνη. Ἀνὴρ εὐρυστάτου πνεύματος καὶ ἐν τῷ
ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, ἐξήσκει ἀπερίγραπτον γοητείαν ἐπὶ πάντων τῶν ὅσων
δήποτε πλησιαζόντων αὐτόν, ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἡ Πατρίς ἡμῶν
ἀπώλεσε τὸν εὐγενέστερον ἐργάτην τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κοινωνία ἐν
ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα μέλη της.

Ἐγεννήθη δὲ Ἀλέξανδρος Μαθιουδάκης ἐν Σμύρῃ τὴν 9ην Μαρτίου τοῦ
1838 ἐκ πατρὸς Κρητὸς τοῦ Βασιλείου Μαθιουδάκη καὶ ἐκ μητρὸς Πελοποννη-

σίας. Ὁ Β. Μαθιουδάκης μετέβηε τοῦ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος καθ' ἅπασαν
τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, νεώτατος δ' ἐγκαταστάθεις μικρὸν πρὸ αὐτοῦ ἐν Βλαχίᾳ,
ἐμνήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν ὑπὸ τοῦ φίλου του Γρ. Δικαίου τοῦ ἡρωϊ-
κοῦ Παπαφλέσσα. Διανύσας δὲ Ἀ. Μαθιουδάκης τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς
ἐν τῷ Γυμνασίῳ τῆς Σμύρας, ἐπερότωσεν αὐτὰς ἐν Ἀθήναις, ὅτε καὶ ἀνηγορεύθη τῷ
1864 Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς καὶ ἀμέσως διορίσθη Γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις
Προξενίου. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀπολυθεὶς, διότι ἀτόπως κατηγορήθη ὅτι μετέβηε
τῆς κατὰ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος συννομοσίας, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰωαννίνων καὶ μὴ
δυνάμενος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐλευθέρην Ἑλλάδα, ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινού-
πολιν, ἔνθα ἐπιτοχέστατα ἐξήσκησε τὸ Δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Ἐπελευθέρθη τῆς
ἐκθρονίσεως τοῦ Ὁθωνος, ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις διώρισεν αὐτὸν τὸν Ὀκτώ-
βριον τοῦ 1862, Γραμ-
ματεῖα Διευθύνοντα
τὸ ἐν Σμύρῃ Προξε-
νείον, ὅτε μετὰ τρεῖς-
εἴην ἐκλήθη ὡς Δι-
καστῆς ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει. Λύθῃ δὲ
Ἀ. Μαθιουδάκης
περὶ μὲν ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ
κλήρον ἐνδεκαετίαν,
καθ' ἣν προσέμεινε
περιρριπῆς ἐκδοῦσα-
σαι, ἐπιτελέσας κατὰ
τὸ δέσφημα τοῦτο
καὶ παικίλας ἀλλὰς
ὑπηρεσίας, καὶ ἀντι-
προσωπεύσας τὴν Ἑλ-
ληνικὴν Πρεσβείαν
εἰς διαφόρους Ἐπιτρο-
πὰς πρὸς κλονισμὸν
διεθνῶν ζητημάτων,
ὡν τὸ σπουδαιότερον
ἦτο τὸ πάντοτε συζη-
τούμενον καὶ πάντοτε
διατελοῦν ἄλυτον
περὶ τῆς ἰθαγενείας
τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλ-
λήνων. Τῷ 1874 κλη-
θεὶς εἰς Ἀθήνας, εἰρ-
γέσθη πεφωτισμένως,
ὡς Βισσηγῆτης Ἐπι-
τροπῆς εἰς τὴν σύν-
ταξιν σπουδαιωτάτων
Προξενικῶν Νομο-
δίων καὶ τῷ 1875 ἐκ-
λήθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ
ἀειμνήστου Χ. Τρι-
κούπη καὶ μετέβηε

* ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ *

καὶ αὐθις, ὡς Βισσηγῆτης τῆς τότε συστάσεως ἐπιτροπῆς πρὸς Κωδικικοῦ ἔργου ὅλων
τῶν Προξενικῶν νόμων. Τὸ ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ συνταχθέν ὑπὸ τοῦ Α. Μαθιου-
δάκη ἐξαιρέτων νομοσχέδιον, μετὰ μακρὰς καὶ περισπουδάστου ἐξηγητικῆς ἐκθέ-
σεως, ἐγκαταλείφθη ἀτυχῶς, ἕνεκα τῆς παρατήσεως τοῦ Χ. Τρικούπη, ἐψηφίσθη
ὅμως κατόπιν ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐψηφισθῆ βραδύτερον τῷ 1882.
Τῷ 1877 διορίσθη Γενικὸς Πρέξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτε

τιμήσει δια του Σταυρού των Ταξιαρχών υπό της Ἑλλην. Κυβερνήσεως, πλὴν του παρασήμου του Ὀθμανιᾶ δι' οὗ εἶχε κοσμηθῆ, πρὸς ζημίαν ἀληθῆ της Ἑλληνικῆς ὑπηρεσίας, ἐγκατέλιπε ζηλευτὸν ἀξίωμα, καὶ ἀπεδέχθη τὴν Διεύθυνσιν της Προνομιούχου Ἑταιρείας Ἰπποδρόμου Ἰσθμίου, ὡς Διοικητῆς ἀπὸ τοῦ 1882 διέπρεψε, παρασχὼν εὐδοκίμως ὑπηρεσίας καὶ τιμήσας τὰ ἀνατεθέν αὐτῷ ἔργον της Διοικήσεως ἐνὸς τῶν μεγάλων τότε ἡμῶν Πιστωτικῶν Ἰδρυμάτων, ὅπερ τὴν τὴν εὐεργετικὴν ὁρᾶσιν αὐτοῦ, τὴν νέαν ζωὴν καὶ τὸ νέον ζῶπυρον, ὅπερ μετεδόθη εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, ὄφειλεν εἰς τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν περὶνοιαν τοῦ **Ἀλ. Μαθιοῦδάκη**. Εἰς τὴν κομματικὴν πολιτικὴν δὲ πολὺ κλαυστος ἀνὴρ δὲν ἀνεμίγη παντάπασιν· ἀνεδείχθη πάντοτε ὑπέστερος τῶν κομμάτων, καὶ τὸν ἔργον αὐτοῦ χαρακτηρεῖ δὲν ἐμδύνην ἢ πολιτικὴ ἐξαχρείωσις. Μολοντι δὲ τιμῆσει ὑπερβαλλόντως ὑπὸ τοῦ **Χ. Τρικούπη**, τὸν ἐβωμάζε μὲν εἰς τὰ πολλὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὀλίγα τὸν ἐπέκρινεν αὐστηρῶς. Εἰς τὴν δεινὴν περίστασιν τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου κατὰ τὴν κατοχὴν τοῦ Βόλου ὑπὸ τῶν Τούρκων ὁ **Α. Μαθιοῦδάκης**, ἐπέδειξτο ὕψιστην καὶ παραδειγματικὴν φιλοπατρίαν, ἐνεκα δὲ τοῦ σθένους καὶ τῆς ἀνδρικής ἀξιοπροσετίας του χάριν τῶν συμφορῶν της Τραπεζικῆς καὶ τῶν καταπιεζομένων πολιτῶν, ἐφυλακίσθη δι' ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ τῶν Τούρκων, τῶν Προξένων ζητησάντων ἐν σώματι τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Ἐπιτευχθεὶς μετέπειτα της συγγνωσεως τῶν Τραπεζίων, ὁ **Ἀλέξανδρος Μαθιοῦδάκης** ἀπεκατέστη ἐν Ἀθήναις καὶ ἀπελθὼν χάριν ἀναφυγῆς εἰς Εὐρώπην, ἀπέθανεν ἀπροσδοκῆτως ἐν Λαζάνῃ της Ἑλβετίας, ταφῆς ἐν Ἀθήναις τὴν 24ην Αὐγούστου 1900.

ΠΑΣ ὅστις ἐγνώρισε τὴν πλήρη ἀκμῆα ἐπι ζωῆς ὑπαρξίν τοῦ ἀνδρός ἐκείνου, καὶ πᾶς μαθητῆς του, μετὰ βαρυαλγούς ὀδύνης ἀναπολεῖ τὴν ἡδρὰν καὶ ἀξιοπρεπῆ τοῦ πολυδακρύτου ἀνδρός φυσιογνωμίαν. Ὁ **Διονύσιος Τρουπάκης** ἀνὴρ εἰς ἀρχαιοτάτην καὶ ἄγχιτον οἰκογένειαν της Μάνης (ἥτις ἐπὶ 11 ἔτη κατείχε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἡγεμόνος της Μάνης), ἀπόγονος τοῦ ἠμυνόμου του **Διονυδίου Τρουπάκη ἢ Μουρζίνου** Στρατηγοῦ καὶ Ἰπουργοῦ τῶν Ἀρμάτων της Ἐπαναστάσεως, ἐκέκτητο κληρονομικᾶς τὴν εὐγένειαν καὶ ὑπερηφάνειαν τοῦ ἥθους, ἐνθουσιώδης δ' εἰς ἐνίσχυσιν πάσης ἰδέας ἀγαθῆς καὶ ἀπὸ χαρακτηρος φιλεὐσπλαγγος ἀνευφάνη καὶ εὐθαρσῆς ὑποστηρικτῆς τῶν ἀδικουμένων. Χαρακτῆρ ἐπιβάλλων καὶ γοητεῶν, δικαίως καταλέγεται ἐν τῷ κύκλῳ τῶν Ἀνδρῶν ἐκείνων, ὅτινες σπανίως ἀναφαινοῦνται κατὰ τοὺς χρόνους της σημερινῆς ἐποχῆς.

Μετὰ τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἀνεγράφη ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ, ἐξ ἔρωτος ἡμῶς πρὸς τὸν στρατὸν κατετάχθη ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν πρώτην ἡμῶν ἐπιστρατεύσειν τοῦ 1881 απεύσας, ὅπως κατατάξῃ καὶ τοὺς δύο ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ συμφοιτᾶς του, **Χαρίλαον** της Ἱατρικῆς καὶ τὸν **Νικόλιον** της Νομικῆς, παραμεινάντα ἕκαστος ἐν τῷ στρατῷ καὶ νῦν διαπρέποντα ἐν τῷ σώματι της Χωροφυλακῆς, Τμηματάρχην δ' ἤδη της Δημοσίου ἀσφαλείας ἐν τῷ Ἰπουργεῖῳ τῶν Ἑσωτερικῶν. Ὁ **κ. Νικόλιος Τρουπάκης** εἶναι σήμερον δὲ ἀναμορφωτῆς τοῦ τότε ἀλλοτε παραμεληθέντος σώματος της Χωροφυλακῆς καὶ ὡς ἀξιωματικὸς ἀληθῶς τιμᾷ τὴν ἡμετέραν πατρίδα. Οὕτω κατετάχθη τότε ἐν τῷ στρατῷ σύμπασα ἡ ἀδελφικὴ αὐτῆς τριάς, τὸ γάρμα οὕτως εἰπεῖν καὶ στόλισμα της σπουδαζούσης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Λακωνικῆς νεολαίας, ἀριστεύουσα ἐν τοῖς γράμμασι, τῇ φιλοστοργῷ μερίμνῃ τοῦ μεγαλειότερου αὐτῶν ἀδελφοῦ **Κωνσταντίνου**, πατρὸς ἀνεκτιμήτου τοῦ παρ' ἡμῶν φιλότατου Ἱατροδικαστοῦ **κ. Γεωργίου Τρουπάκη**, πολυσίμως καὶ μετ' ἰδιαζούσης φιλοστοργίας ἀπερωθέντο εἰς τὴν τελειότεραν μόρφωσιν τῶν νεωτέρων αὐτοῦ ἀδελφῶν. Ἀναγκασθεὶς δὲ **Δ. Τρουπάκης** μετὰ πόνου ν' ἀποχωρήσῃ τοῦ στρατοῦ, ἐγένετο διδασκαλὸς ἐν τῷ Βαρβακείῳ ἐπὶ διετίαν περίπου, κατόπιν δ' ἀμέσως ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ Δος της Φιλολογίας. Μέλλων νὰ διορισθῇ ἐξήτησεν ἐξ ἀγάτης πρὸς τὴν ἰδιαίτε-

ραν αὐτοῦ Πατρίδα νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Λακωνίαν, ὅτε καὶ τὸ πρῶτον διορισθεὶς **Σχολάρχης** ἐν Μολδαίς εἶτα προήχθη εἰς Καθηγητὴν ἐν Γυθείῳ. Τὸ Γυμνάσιον τότε τοῦ Γυθείου εὐρίσκατο εἰς ἀξιοθρήνητον κατάστασιν, ὡς ἐκ της ἐκδιανομένης τῶν Καθηγητῶν ἐλαστικότητος, πανταχόθεν δὲ συνέροον μαθηταὶ μὴ εὐδοκίμως σαντες εἰς ἄλλα Γυμνάσια, ἵνα λάθωσι τὸ ἀπολυτήριον αὐτῶν βασιζόμενοι εἰς τὰς ἐπιδόσας τῶν ἐκάστοτε ἰσχυρῶν. Ὁ **Διονύσιος Τρουπάκης** ἐξ ἰδιαίτερου πρὸς τὸν τόπον του πόνου καὶ ἐξ ἐγκρίσμου ἀνέλαβε μετὰ σθένους τὴν ἀποκαθάρσιν καὶ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ γοήτρου τοῦ Γυμνασίου τούτου. Ὄντως δ' ὡς ἄλλος Ἑρακλῆς ἐπέτυχεν, ὅπως τὸ Γυμνάσιον τοῦ Γυθείου, καταστῆ ἐν ἐκ τῶν πρώτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων πάντας δ' ἕκαστος ἀναγνωρίζουσι τοὺς μεγάλους καὶ σταθεροὺς διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν αὐτοῦ ἀγῶνας τοῦ πολυκλαίστου ἀνδρός.

Ὁ **Διονύσιος Τρουπάκης** ὡς Διμύσιος ὑπὸ ἀλλήλας ὑπέφερε φιλοπονώτατος καὶ γλυκύτατος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ του, συνάμα δὲ ἀνένδοτος τοῦ δικαίου τηρητῆς, πρὸ οὐδενὸς προοιμενός κινδύνου, ὑπερασπιστῆς της προόδου καὶ τοῦ δικαίου τῶν μαθητῶν αὐτοῦ μετὰ αὐτοθυσίας, ἣν πολλὰκις ἐμπράκτως κατέδειξεν. Ἰστορικὴ παραμένει ἡ ἀπάντησις, ἣν ἔδωκεν εἰς ἰσχυρὸν της ἐποχῆς ἐν Δημητσάνῃ, ὅπου ὑπερέστησεν ἐν ἔτος ὡς Καθηγητῆς, κακῶς ἐκδιώξας αὐτόν, ὅτε οὗτος ἀγνοῶν τὸν **Τρουπάκην** ἐξήτησε παραλόγως νὰ τοῦ ὑποδείξῃ διαβάθμισιν τῶν φίλων τοῦ κόμματός του μαθητῶν. Ἴβν ταῦτ' ἱστορικὸν παραμένει ἐν Γυθείῳ, ὅτε ὁ Σύλλογος τῶν λοιπῶν καθηγητῶν ἠθέλησε πιεθόμενος νὰ προβιβάσῃ μαθητὴν τινα ἄνικανον ἀλλ' ἰσχυρότατον πολιτικῶς· τοῦτο μὲν ἔλατ' ἀντελήθη δὲ **Δ. Τρουπάκης** ἐξανεστῆ καὶ διὰ της προσωπικότητος της ἀτομικῆς πλέον ἐπεβλήθη εἰς τὸν Σύλλογον, ὅπως μὴ πράξῃ τοῦτο, ἀλλ' εὐρεθείς πρὸ τετελεσμένου πλέον γεγονότος, ἐξηνάγκασεν αὐτοὺς νὰ προβιβάσωσιν ἀπαξ ἀπαντας τοὺς μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου ὅλων τῶν τάξεων, καθ' ὅσον δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεχθῆ, ὅπως ἀδικηθῶσιν οἱ ἐπιλοιποὶ πτωχοὶ τῶν μαθητῶν, ἀλλ' ἰκανώτεροι ἡγεμονικῶς τοῦ ἰσχυροῦ προαχθέντος. Ἐγνωσέται ὅτι καὶ τὰς δύο ταύτας παραδειγματικὰς ἐπιτελέσεις του καλῆς καὶ ἐπληρώσεως διὰ παύσεων, πλήρης εὐλεκερῶν αἰσθημάτων καὶ φίλος ἀνεκτίμητος, εὐπροσήγορος καὶ μετὰ διαχύσεως ἐγκολπούμενος πάντα γνωστῶν του, συνεπείθει καὶ συνεπάσχευεν εἰς τὰς ἀτυχίας αὐτοῦ. Ἀλτροῦστῆς ἐκ φύσεως ἐδαπάνη ἐξ ἰδίων διὰ πάντα πτωχῶν καὶ δυστυχῶντα. Ἰδίως περιβάλλων μετὰ πατρικῆς στοργῆς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπέδειξε τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτηρος τῶν

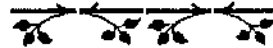
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ

καὶ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης τῆς διδασκαλίας, καλῶν αὐτοὺς πλησίον του ὡς φίλος. Οὕτω δ' ἐλατρεύετο κυριολεκτικῶς ἀπο τοὺς μαθητὰς του, οἵτινες συνάμα ὑπερέβησαν τὸν ἐσθθόντα. Οἱ γονεῖς, Καθηγητοῦ ὄντως τοῦ **Τρουπάκη**, ἦσαν ἐντελῶς ἡσυχοὶ διὰ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν τέκνων αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ οἱ ἐν τοῖς χωρίοις γονεῖς ἐγνώριζον ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ του τὰ τέκνα των κέκτηνται οὐ μόνον τὸν σοφὸν διδάσκαλόν των ἀλλὰ καὶ δεύτερον πατέρα αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ Σχολείου.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἀνὴρ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴν ἐπιβληθῆ καὶ μάλιστα ἐν Λακωνίᾳ, ἐνθα γνωστὴ τυγχάνει ἡ ἀγάπη τῆς οικογενείας του. Ὅτε ποτε ὁ **Διονύσιος Τρουπάκης** ἐπὶ τριετίαν διετέλει ἐκτὸς ὑπηρεσίας, τὸ Γυμνασιὸν ἐνοστάλησεν τὸν πατέρα καὶ διδάσκαλόν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐπεθύμησε τὴν ἀνδροπραγίαν καὶ ἀγαθὴν ἐκείνου φυσιογνωμίαν διορισθεὶς τότε οὗτος καὶ πάλιν ἐζήτησε τὸ Γυμνασιὸν τοῦ Γυθείου, τὸ ἔργον του, ἐνθα πλέον συνεχῶς ἐπὶ δεκαετηρίδα παρεμίεινε Καθηγητῆς ἀναγκάζων τὸ Γυμνασιὸν τοῦτο εἰς ἐξέγουσαν θέσιν καὶ συντελέσας εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς Βιβλιοθήκης αὐτοῦ, ἣτις ἤδη εἶναι πλουσιωτάτη. Ὁ τόπος τοῦ Γυθείου θαύτατα ἐτίμα αὐτόν, ἡ δὲ Πολιτεία ἀνεγνώρισε τοὺς πεφωτισμένους μόνους καὶ τὸν ἀδαμάντινον χαρακτῆρα ταιούτου καθηγητοῦ, προήγαγε δ' αὐτὸν μετὰ τιμητικωτάτην ἐκθεσιν Ἐπιθεωρητοῦ εἰς Γυμνασιόεργον, ἵκανοποίησας οὕτω τὸν αὐστηρὸν τοῦ καθήκοντος ἐκτελεστήν.

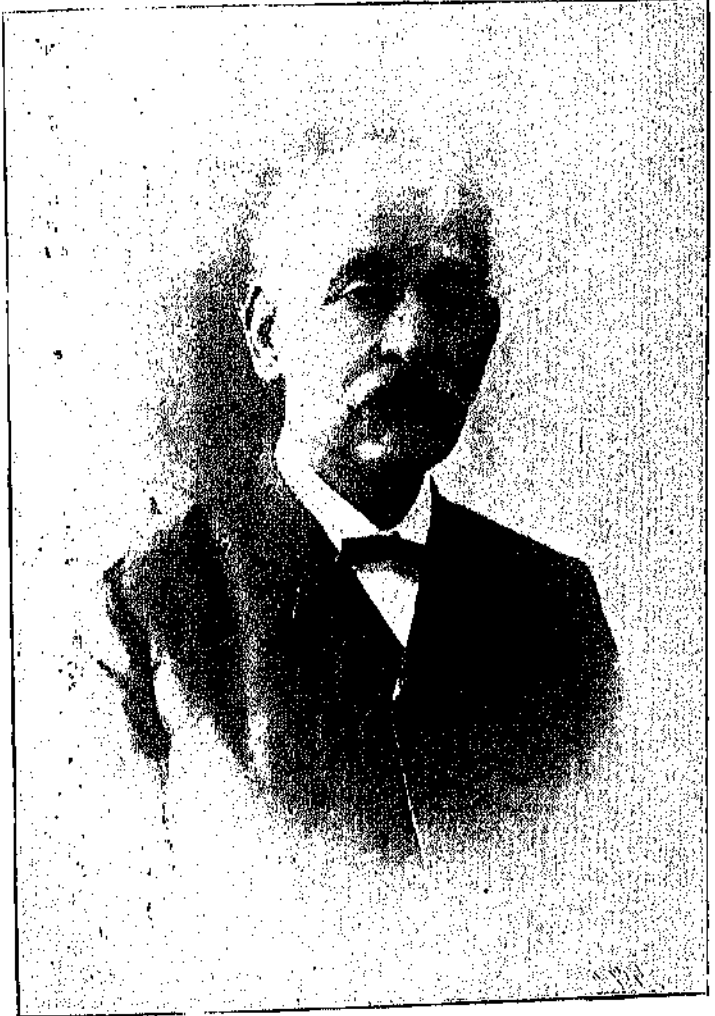
Ἄλλὰ Φεῦ! Ἄδικος μοῖρα ἠθέλησε ν' ἀφαιρέσῃ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡσυχίας του. Ἡσθένησεν ὁ γίγας ἐκείνος τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἐργασίας καὶ εἰς μάτην ἀπέβησαν αἱ λατρικαὶ περιβάλλειαι καὶ περιποιήσεις στοργικῶν ἀδελφῶν καὶ ἀνεψιῶν. Οὗτος, θελιωθεὶς τῆς ὑγείας του ἐπέμενε νὰ διδάσκῃ... Ὅταν δ' οἱ οἰκεῖοι του τῷ ἐπέβληθῆσαν ν' ἀπομακρυνθῆ τῆς ὑπηρεσίας, αὐτὸς ὑπέκυψε πρὸς γόμφιν των καὶ ἀπεσύρθη ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι Καρδαμύλῃ, ἐνθα γαλήνιος ἀνέμνε τὸν θάνατον ἐπὶ ὄψο καὶ πλέον ἔτη ἐν μέσῳ περιποιήσεων πολυσιλήτων συγγενῶν ἐξαιρετικῶς λατρευόντων αὐτόν, ὅπου καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1908 θρηνηθεὶς, ὅσον οὐδεὶς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Μάνης, ὑφ' ἀπάσης τῆς Λακωνίας.

ΣΑ καὶ ἐν ἤθειον ἀναγνώγη τις, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πλέξῃ καταλλήλως τοῦ διακεκομμένου τοῦτου πολιτεῖν τὸ ἐγκώμιον, ἢ ν' ἀπατίῃ τὸν ἀφελῆμενον εἰς τὴν ἀρετὴν τοῦ φόβου τῆς. Πῶσι εἶναι σήμερον οἱ ἀνδρες τοῦ χωριότητος καὶ τοῦ παροστήματος αὐτοῦ, πῶσι ἰδίως μεταξὺ τῶν στρατευομένων ἐν τῇ Πολιτείᾳ; Παρατηροῦμε γένη ἡμῶν, κίηκατε μέχρι τῶν ταπεινῶν ἀναστημάτων, ἅτινα σοφοῦσιν ἐν ἀξιώμασι καὶ τιμαῖς καὶ ἅτινα ἄγει καὶ φέρει μικροφροσύνη καὶ θλιπέλαια, ἐν' ἀναπολήρητε ὁμοῦς ἀδάμιας ἀληθῆς πολιτικῆς καὶ ἀστικῆς ἀρετῆς; βράχος χρηστότητος, καὶ ὅσ' ἀνετερέβησαν ἐπέδρα καὶ ἐραδοὶ ἦσαν ὁ **Παναγιῶτης Η. Γκινας**, καὶ ποῖα κατὰ δημοιοροῦνται ἐν τῇ Πατρίδι ἡμῶν, τῇ καταιγισμένῃ, δταν ταυῶτων ἀνδρῶν ἡ πνοὴ σβέννεται. Τὴν στέργειν αὐτῶν ἡ Κοινωνία καὶ τὸ ἔθνος δέον νὰ λογιζωνται ὡς σηματοκτῆ ἀνώλειαν, ἕκαστος δὲ πολιτικῆς παρῶν τὴν πατρίδα του νὰ θεωρῆ ὡς ἴδιον σιμφορῶν τῶν θάνατον αὐτῶν. Γενηθεὶς ἐν Ὑδρῇ τὴν 25ην Σεπτεμβρίου 1838, ἀνήκει εἰς τὰς πρωταίας αἰαγενεῖαις αὐτῆς, ἐκ πατρὸς **Η. Γκινα** περιφανῶς ὁμοσάντος μεταξὺ τῶν Ναυμάχων τοῦ 1821 καὶ Ληϊτῶς ἐκ τῆς μεγάλης αἰαγενείας **Ἐυλόφου**. Ἀγίατα συμπληρώσας τὰς Γυμνασιακὰς καὶ Πανεπιστημιακὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ ἀναγορευθεὶς Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, καὶ ἐτη μακρὰ ὡς Διηγήτορ ἐν Ἀθήναις διέπρεψε καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ τοῦ ἐπαγγελίματος αὐτοῦ ἐναυγῆσαι διεκρίθη διὰ τὴν ἀξέστην αὐτοῦ ἀντίληψιν καὶ τὴν ζηλευτὴν ἐνθυμοκρασίαν του. Ἄλλ' οἱ ὀφείζοντες τοῦ Ἐπιστημονικοῦ σταδίου δὲν ἦσαν ἀρκοῦντες διὰ τὴν θεωρίαν φύσιν τοῦ **Παναγιῶτη Γκινα** καὶ συνεχῶν οὕτως τὰς παραδόσεις τῆς αἰαγενείας αὐτοῦ καὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, τῆς ὑψηλόφρονος Ὑδρας, ἐνθα τὸ πρῶτον ἐπατίσθη τὰ γράματα τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπης, ἀπεδύθη εἰς τὸ Πολιτικὸν στάδιον, τὸ πρῶτον τῷ 1896 πολιτευθεὶς καὶ ἐπὶ τέσσαρας συνεχεῖς περιόδους ἐκλεχθεὶς Βουλευτῆς. Ὁ πολιτικὸς ἔκτοτε βίος τοῦ **Η. Γκινα** διασώζει μίαν

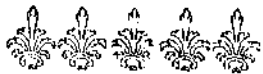
λαμπράν οελλίδα ἀνδρός ἀληθῶς ἀδαμαντίνου χαρακτήρος καὶ εὐσταθείας ἐν τῶν σπα-
 νιωτάτων. Πολιτευόμενος ἀπὸ τριακοντιστίας κερίας ἐν Ὑδρῳ, φανατικός φίλος καὶ
 σπυδός τοῦ **Θ. Δηλυγιάννη**, οὐδ' ἄραξ ἐφροντάσθη διὰ τῆς ἐπετροπέτου καὶ γὰ
 σκεψθῆ καὶ, ἵνα ἐγκαιταλείρη τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ. Ἄν ἦται ἐν τῶν σνήθων πολι-
 τενομένων ἀπὸ χαρακτήρου ἀποκροῖων ὁ ἴδιος τὰ ἰδιαιτερα τῶν κομμάτων δωρήματα,

✱ ΠΑΝΤΕΛΗΣ Π. ΓΚΙΚΑΣ ✱

ἔσονται ἐξ ἰδίων καὶ τοῖς ἄλλοις συναδέλφοις του ἐν τῇ Πολιτικῇ καὶ ἐν πεποιθήσει
 ἀφῆται μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, διὰ ἐσκοφάντων τὰ κόμματα, ἵσοι ἀπέδιδον εἰς
 αὐτὰ ἀτομικὰς ιδιότητας ἢ ἄλλας ἰδιοτελεῖς παροχάς. Ἐντεῦθεν πιστός καὶ ἀδιάφθορος
 φίλος τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν τοῦ **Θ. Δηλυγιάννη**, οὐδέποτε ἐν ταῖς πεποιθήσεσιν
 αὐτοῦ ὁ Παντελῆς Γκίκας ἠλάττωσε τὴν τῶν φρονημάτων του ὑπερηφάνειαν καὶ
 ἀξιοπρέπειαν καὶ οὐδέποτε ἐμείωσαν τὴν παροσημιάδην ἀφοσίωσιν του πρὸς τὴν ἡγήτην

των, των πολιτικῶν περιστάσεων τῶ ἀδόκητοι μεταλλάγαι καὶ μεταπτώσεις. Ἄσχη ἐξω-
ρετικῆς φιλοπατίας, χρησιμότητος καὶ ἀρετῆς παρέμεινε πάντοτε ὄντως πολὺτιμον
κίνημα τοῦ πολιτικοῦ κινήματος, ὃ ἀνέκαθεν ἐξόχως ἐπηρέησε, θερμὸς καὶ ἐνδο-
θέστατος στρατιωτικῆς τῆς Παιδείας, ἔτοιμος νὰ πύση ὑπὸ τὰς βολὰς τῶν πολεμίων,
πάντοτε ὅμως ἐπὶ τοῦ προμαχῶνος τῶν ἀκλωνήτων αὐτοῦ πεποιθήσεων καὶ ἀδιασίστων
πολιτικῶν ἀρχῶν. Καὶ τοῦτου ἕνεκα οὐδέκίς ἴσως "Ἕλληρ πολιτευόμενος, ἐφελκυσεν ἐπι-
ποσδτον τὴν στρατὸν τῶν συμπολιτῶν τιν, οὗς πολυειδῶς ἐδηργέτησε, καὶ ἀπήλασε
παρὰ τῆ ἡμετέρα κοινότης θερμοτέρων συμπαιθεῖων,, ἕσως ὁ Πανετλῆς Γκίκας.
Ἀπέθανεν ἀθρήνης ἐν Ἀθήναις τὴν 22αν Νοεμβρίου 1910.

Τῆ 18ῃ Ἰουνίου τοῦ 1900 ἀπεβίωσε ἐν Ἀθήναις ὁ Γενεὸς Ἀρχηγτὸς **Ἰωάν-
νης Μασαράκης**. Σπουδαγοῦντες τὸν βίον ἀνδρὸς τιμήσαντες καὶ τὴν ιδιω-
τέρων αὐτοῦ πατρίδα, καὶ τὸ στρατεῖμα, εἰς τὸν Ὑγειονομικῶν κλάδον τοῦ
ἐπισημοῦ πολυτίμου ἐπαγγελματιῆς παρέσχε, δὲν ἀντάμειναι ἀπὸ τῆς ἑνεκα τοῦ περιο-
ρισμένου χρόνου, νὰ διδάσκειν πατρίν· εἰκόνα ἡρωϊκῆς ἐπιχειρήσεως καὶ σπουδῆς ἐν
τῇ ἡμετέρῃ κοινότη, λόγῳ τῆς ἀγρότητος τῶν ἀσθημάτων, τῆς πρὸς τὴν πατρίδα,
καὶ ἰδίᾳ τὸν στρατὸν ἀφοσιώσεως, μέχρις αὐτοθυσίας, τῆς ἀφιλοκερδοῦς ἐπιστημη-
τικῆς ἀφορῆς παρτὶ τῇ δευτέρῃ, μὴ ἐκλειψάνοντος τὴν Ἐπιστήμην ὡς ἐπιμετῶδες πρὸς

* ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΣΑΡΑΚΗΣ *

πλουτισμὸν ἐπιπέγχεμα, ἀλλ'
ὡς θεῖον τέχνην· τέλος χω-
ρευτικῆς ἐπιχειρήσεως
καὶ ἀφελείας τρώτων.

Κατῆρτο ἐξ ἀρχοτικῆς
τῆς Κρήτης οἰκογενείας,
ἐγκαισιότητος ἐκεῖ κατὰ
τοὺς Ἑκκοικονομικῶς πο-
λέμους ἐν Κρήτῃ, ὅθεν αὐ-
λεῖσται ἐγγενεῖς τῆς με-
γαλοῦσων οἰκογενείας, ἀδείᾳ
τῆς Ἑκκοικῆς πολιτείας, με-
τιμώστεσαν, ὅπως μὴ ἐνο-
κύνωσαν εἰς βλάβην τῆς
ἐκπαίδευσθης ἐν Ἀ-
θήναις καὶ πρὸς τῇ Ἐπι-
στήμῃ καταγινόμενος ἐξ ἑ-
ρωτος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ
γνώματα καὶ τὴν Ἰστορίαν,
ἐδημιούργησεν ἴδιον τύπον
ἰατροφιλολόγου καὶ φιλολό-
γου. Μετὰ τὴν περάτωσιν
τῶν σπουδῶν του ἐν Ἀθή-
ναις, μετέβη εἰς Εὐρώπην,
ὅπου ἐπὶ τριετίῳ ἀσχολη-
θὲν, ἐπανήλθεν ἐγκρατῆς
ὄσον ἄλλοι τῆς θείας τοῦ

Ἰατροκότους τέχνης. Ὁ ελλειμνὴς τὸν χαρακτήρ, τὸ στωικόν, καὶ ἡ ἀναγνώρισις
τῶν λοιπῶν ἀρετῶν του παρὰ τῶν ἰδιαιτέρων του πατριωτικῶν, ἀπέδειξαν αὐτῶν ἴσον
ἢδὲ Βουλευτῆν Κείας· ἀλλὰ διαβλέπων ὅτι δὲν ἦν ἡδύτατος νὰ πολιτευθῆ ὡς ἀρμόζει
εἰς ἐλευθέρους ἀνδρῶς, ἀποστραφόμενος δὲ τὴν μικροπολιτικὴν, ἐπιτοῖς ἀπεσῶσθῃ, παρὰ
τὰς ἐκείστας παρακλήσεις τῶν πολιτικῶν τῶν φίλων, διασῶντων ἐν αὐτῷ οὐχὶ συμ-
φεροντολόγῳ, ἀλλ' ἀκαρτερῇ πατριότητῃ, λήτρη τῶν πατριῶν ἡθῶν, θαρσάλαον δὲ
καὶ εὐφραδῆ ὑποστηρικτῆν τῶν ἡθῶν τῶν ἀρχῶν. Ἄλλ' ἡ παρομιμώδης διὰ τοὺς γνω-
ρίσοντας αὐτὸν ελλειμνία, καὶ τὸ ἀνεξήγητον τοῦ χαρακτῆρος, δὲν ἐπέτρεπον αὐτῷ

οὐμβιβασμὸς οὔτε πρὸς τὴν ἀλήθειαν, οὔτε πρὸς τοὺς ἰσχυροτάς πολιτικῶς, ὅπως
προσώβῃ ἴδια ὠφελήματα ἄφρασιμῆ λογίων μετὰ θέμης εἰς τὸν κλάδον εἰς δὲ ἀνῆκε,
πάντοτε ἔτοιμος νὰ τρέξῃ ἄσπον ἢ ὑπηρεσίᾳ ἐπέτασε ταῦτα, ἀδιαφορῶν ἐν ἑγκατε-
ληπταν οἰκογενειακὰ ἀνυπόθετον, πελατεῖαν, ἡσυχίαν. Ἄν βεβήσεν ἐπιστρατεία, στρα-
τόπεδον, πορτεῖα, ἐπιθεωρήσεις, συγκριτικῶς στρατιῶν, εἰς ἃς κατὰ τὸ ὅθεν πε-
ρίπεδον διάστημα κατ' ὃ εὐδακίμος ἐν τῷ Στρατῷ ἐπηρέησαν, νὰ μὴ συμπεθεῖξεν οὐχὶ
ἡσορῶπων, ὡς ἀντιχῶς πολλοί, ὅτε ἀπομυκῶντο τῶν κινήτων, ἀλλὰ τὸν αὐτῶν
κατακρίτων τοὺς ὑπεργέγοντας διαιτηθείους, ἐνθουσιῶν διὰ τοῦ παραδειγματῶς του,
τῆς ἐδδρυίας του, τῆς ἐν ταῖς κωνοχίας ἀκλιμαρῶν, τοὺς ὑποδεστέρους. Ἄ ἄσπρε-
σία ἐγνώριζε τοῦτα ἐκπενηλιμῆτως τιμήσαντα αὐτῶν δι' Ὑγειονομικῶν καὶ Βασιλικῶν
ἐπαρσεκῶν, καὶ τέλος διὰ τοῦ πωρασίμων τῶν Ὑγειονομικῶν ἐξήτει δὲ πάντοτε καὶ ἀνεύ-
ρισσε τοῦτων πρῶτον ἔτιμον ὡς : εἰς τὴν ἐπιστρατεῖαν τοῦ 78 ἐν Αἰγύπτῳ διευθύνοντα τὴν
Ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, τῇ 81 δὲ ἐστὶν ἰδίᾳ πάλιν ἐκεῖ κατ' ἐκλογῆν διευθύνων, κατ-
τοι ὑπάρχοντος ἡνωσιβάθμιον ἀνεθῆντο, λόγῳ τῶν ἐνοσημῶν ἐπιδημιῶν, ἕνεκα τῆς
οργανωσῆσεως, ἀπὸ τῆς ὁμοίας τάξεως ἀπῆλλαξε τὸν Στρατὸν καὶ τὴν πόλιν ὁλό-
κληρον, διὰ θαρσάλας πρῶτον ἀσθουσίας ἐν τῇ διεξυτογῇ τῆς ὑπηρεσίας, καὶ καταλλή-
λου ὑποδέξεως πρὸς τὸ Ὑγειονομικὸν τῶν μέτρων, ἄτινα ἔδει νὰ ληφθῶσι, καὶ ὡν
τὴν ἡμεῖσον ἐφαρμογῆν ἐξήτει τηλεγραφικῶς.

Χαρακτηριστικῆ τῆς παρῆσῆς τοῦ ἀνδρῶς, καὶ ἱστορικῆ διὰ τὸ οὐμορστικὸν πα-
ρέμεινον εἰς τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ὑγειονομικῶν ἐν τῇ περιστασίᾳ ἐκεῖνη, κατ' ἡν μόνον διὰ
αὐτῶντων μέτρων ἡδύνατο ν' ἀποσοβῆ τὸ κακὸν, ἀλληλογραφία πρὸς τὸ Ὑγειονο-
μικὸν καὶ τῆς Ἑπιμετῆσεως στανὸς ἐχόμενον πρὸς τοὺς τόπους, ἐπὶ βλάβῃ τῆς οδοῖας,
πυρατηροῦντα, ἀντὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἐπιτελοῦσαν ἀποστολὴν τῶν αὐτοῦτων φαρμάκων
καὶ λοιπῶν χρωστικῶν, τηλεγραφικῶς (πρὸς ἀνωτέρως ἀρχὴς ἀποσῶντες δὲν μεταχειρί-
ζονται προσωπικῆς) εἰς 8 ἡμέρας τηλεγραφικῶς ἐπίσης ὁ ἀφελῆς καὶ εἴρων ἀρχι-
τρος, δευτὸς δὲ οὐνάμα ἐλληνιστῆς «πυράσων Κόμης» ὑποδεικνύων αὐτῷ, ἐκτός τοῦ
ἐπιτελοῦτος καὶ τὴν πρὸς ἡμῶν ἀρχὴς ἡμῶν ἡμεῖσον τῆς προστακτικῆς.

Κατὰ τὴν κατάληπν τῆς Θεσσαλίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λείρη, παρακαλοῦντων
αὐτοῦ τῶν στρατῶν συγκροτῶν δὲ καὶ συγκροτῶν διὰ τῶν πρὸς τοὺς ἀπελευθερου-
μένους ἐνθουσιῶντων προσημῶσεων. Ἄ ἐν τῷ «Αἰῶνι» τότε δημοσιευθεῖσαι ἀνταπο-
κρίσεις του, ἱστορικῆς, τοπογραφικῆς καὶ ἡθουγραφικῆς, ἐξετιμῶσθαι ὑπὸ παντὸς φιλο-
λογοῦντος, διὰ τὴν ἀντιληπν, τὸν πατριωτισμὸν, τὰς γνώσεις καὶ τὸ γλαφυρὸν τοῦ
ἔργου. Ἐν Θεσσαλίᾳ αὐτὸς ἐνεκαίσιότητος τὴν Ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, παρέχοντος πᾶσαν
οὐδουρήν τοῦ μεγάλως αὐτῶν ἐκτιμῶντος στρατηγῶν Γρίβα, οὐ ἡ ἀδοτηρὰ κρῖσις
καὶ ἀντιληπν μετὰ προσωπῶντων, ἦτο πῶντοτε τὸ ασφαλέστερον ἐγγύρον ἀξίως πραγμα-
τικῆς. Κατὰ τὴν ἐπιστρατεῖαν τοῦ 86 εὐρισκόμενος ἐν Ἀρτῇ πάλιν, πλήρης σφρόνης
καὶ ρεατικῶν ἐνθουσιῶντων, διηύθυνεν ἐπιτυχῶς τὴν Ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν. Ἀκόμη
ἢ ἀντισημῶντων τότε ἀξιοματικῶν ἀναμνηστικῶντων μετὰ συγκροτῶντων ἱερῶν σιγ-
μῶν ἐνθουσιῶντων ὅν ἐπέβαλλε πᾶσαν ὁμιλίαν πρὸς αὐτῶν, ἢ προσφῶντων καὶ διδάσκων
εἰς διαφόρους συγκροτῶντων, τῶν στρατῶν, μὲ τὴν συγκροτῶντων γλαφυρῶν του γλώσ-
σῃ, κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς ἀναμνησῆς.

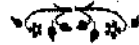
Ὡς μέλος τῆς ἀνωτάτης Ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς ἐν Ἀθήναις, ἦτο τὸ φ ὀ β η ρ ο ν
τῶν πολιτευομένων, καὶ τῶν αὐτοῦτων ἀπαλλαγῶν στρατιωτικῶν ἀλλὰ τὸ ἀκαμπτῶν
αὐτὸ εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, πολλάκις ἐστολίσθη αὐτῷ τὴν ἐξ
Ἀθηνῶν μετατόπισιν. Ἄς Ἐπιθεωρητῆς ἐπίσης τοῦ Ὑγειονομικοῦ κλάδου ἐπῆρξεν ἀδοτη-
ρὸς καὶ ἀμερόληπτος κριτῆς τῶν ὑποδεστέρων, προτίμων τὴν στασιμότητα τῶν ἀνεκῶντων
καὶ τὴν προσημῶντων ἰκανῶν, μὴ ἀσολοῦντων εἰς ὑποστηρίξεις ἐνοουμένων πρὸς
οργανισμῶν κλῖνας ἀλληλοδουραζομένων, οὐδὲ κολακεῖων ἰσχυροῦς, ὅπως παρα-
μῆναι ἀλόγητος εἰς γραφεῖα καὶ ἐν Ἀθήναις προστατεῖων οὕτω κάλλιστα τὰ ἴδια
συμπερῶντων, ὡς ἐκεῖνοι, οἷτινες μὴ ἔχοντες νὰ ἐπιδείξωσιν ἔργα ἐπιστημονικὰ, ἀνέ-
κωνοι δὲ νὰ προσφέρωσι πραγματικῶς ὑπηρεσίας εἰς τὸν στρατὸν, προσκολλῶντων ὡς
ὄσπερα κα εἰς τὰ γραφεῖα, παίζοντες τὸ ζατρίμιον τῶν μεταθέσεων τῶν ἄλλων, κα-
τορθῶντων δὲ διὰ κολακεῖων νὰ πείσωσι τοὺς προϊσταμένους, ὅτι εἰσιν ἀναντικατά-
στατοι· μόνον δ' ἔμα ἐκλείωνται πάντες πυρατηροῦσι σωρῶν ἔρειπων ἀντὶ ὀργανῶ-
σεως, καὶ ἐπτέλειον χαρακτῆρων οὗς αὐτοὶ ἐμῶρῶσαν. Ἄλλως ἀπεσῶσθῆτο τὴν

μελέλιαν ὡς τι ξένον πρὸς τὴν θείαν τέχνην ἦς ἦτο μύσθης καὶ μόνον ἀρμόζουσαν εἰς τοὺς ἐμπορευομένους τὴν Ἐπιστήμην ταπεινὸς ἐπαγγελματίας. Κάτοχος μεγάλης παιδείας ὡς οὐκ ἴσται ὁ Ἰωάννης Μαζαράκης καὶ ἀρρακάμενος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν εἰς ἡμῶν μέχρι μανίας ἐπεδίδοτο, καταγράφων τὰ βιβλία μέχρι τῶν τελευταίων τῶν ἡμερῶν καὶ πλουτίζων ἑαυτὸν διὰ πωτοίων γνώσεων ἐγκυκλοπαιδικῶν, δὲν ἠδύνατο γὰρ καταγίγεται εἰς τὰ ταπεινά καὶ προσωπικά, ἀνώτερος παιδῶν καὶ μικροραδιοσυγῶν, ἐγκαταλείπων ταῦτα εἰς ἄλλους.

Ὡς πολίτης ἦτο τύπος οἰκογενεῖαζον καὶ φίλον ελληνοφίλος, παρέχων διὰ τῆς ἐλληνοφροσύνης συμπεριφορᾶς τὸν ἐπόδειγμα πολίτου Ἑλλήνος, ἀποστραφόμενος πᾶν τὸ ξενικόν, βοηθούμενος δ' εἰς τὴν μετάδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἀρετῶν ταύτων ἡπὸ συζύγου ὑπερόχου κατὰ τὸ πνεῦμα, τὴν αἰδέειαν καὶ τὰς ἀρετάς, γνησίας Ἑλληνίδος, τῆς ἀληθινότητος ἐμπνευσμένης συγγραφῆος καὶ ποιητικῆς Ἀγωνίτικης, ἦεις τῆς παρὰ τοὺς τοῦ ἀρχοντικοῦ οἴκου τῶν Αἰνιάνων ἀπεθῶς συνέχουσα, καθόστου τὸν πατριωτικὸν οἶκον, ἔστειν τῶν ὑψηλοτέρων πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένειαν αἰσθημάτων.

Ἀποθηήσκων ὁ Ἰωάννης Μαζαράκης ἀρῆκεν ὡς κληρονομίαν τοῖς ἐπιγενόμενοις τὸν τίπον, τὸν ὅποιον διέπλασεν, οἰκογενεῖαζον, στρατιώτου, πολίτου, Ἑλλήνος, δι' εἶθε γὰρ ἐμμοῦντο οἱ ἀξιόθιντες γὰρ κατέχουσι θέσει ἐν τῇ ἡμετέρῃ νῦν διαπλαττωμένη κοινότητι, πρὸς ἐπικράτησιν ἀρχῶν καὶ ἡθῶν πατρῶν, τῶν ἀσφαλεστέρας ἐγγυῶν εἰς ἀποκατάστασιν πατρίδος μεγάλης. Ἢ ἐκπληρώσει τοῦ ὄνειρου τοῦτου ἔσται ἡ μόνη ἀμοιβή τῶν ἐπιζώντων πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἔθεσαν ἔστω καὶ ἕνα λῆθον πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ἰδεύδους τοῦτου, ἀπὲρ τῆς κατακορημίας, ἢ ἀτόργως ἐπιχειροῦν πρὸς πᾶν πάτριον πολλοὶ ἀτυχῶς τῶν ἀξιούτων γὰρ πυθνητήσιν τὸν τόπον, βασιζόμενοι εἰς τὸν πλοῦτον ὄν ὁμοῦ μετὰ κωκῶν ἐν τῇ ξένη ἀπέκτισσαν.

ΟΤΑΝ ἀποχαιρετῶμεν ἀγωνιστάς, ἄγομεν τῆς Ἑλευθερίας ἡμῶν τὰ τελεστήρια, εἶπε τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἐπιφανῆς ἱστορικός, Ἀπονέμομεν τοῖς ὑπὲρ ταύτης πολιτικῶς ἢ στρατιωτικῶς ἀγωνισθεῖσι τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ λέγομεν τὰ ἐγκώμια τῶν ὀργάνων αὐτῶν τῆς Θελας Προνοίας, δι' ὧν αὐτὴ ἐχαίρεισε τὸν ἀκρογωνιαῖον τοῦτον λίθον τῆς Ἑλευθερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου. Εἰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ὑπῆρξεν ὁ Συνταγματάρχης **Νικόλαος Τριτάκης**, πατὴρ τοῦ ὑποστρατήγου **Διονυσίου Τριτάκη**. Αἰψάφον τῆς ἐνδόξου γενεᾶς τοῦ 1821 καὶ τέκνον γνήσιον τῆς ἡρωίδος τῆς Μεσογείου Κρήτης, πλὴν τῶν πολλῶν ἀνδραγαθημάτων, αἵτινα καθ' ἅπαντα τὸν ἱερὸν ἀγῶνα διεπράξματο, ἔσχε τὸ εὐτόχημα ν' ἀνήκει καὶ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀθανάτων ἐκείνων, οἵτινες ὑπὸ τὸν **Φαδιέρον** διασχίσαντες νύκτωρ τὰς περικυκλούσας τὴν Ἀκρόπολιν τάξεις τῶν ἐχθρῶν, ἀπετόλμησαν μετὰ τὸ ὄπλον ἀνὰ χεῖρας καὶ σάκκους πυρίτιδος ἐπὶ τῶν ἄμων φέροντες, ν' ἀνέλθωσι μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ εὐκλεοῦς τοῦτου βράχου, διασκορπίζοντες τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ κεκλεισμένους γενναίους προμάχους τῆς Ἑλευθερίας. Τότε γεννηθεὶς ὁ **Διονύσιος Τριτάκης**, καθ' ἣν ἡμέραν ἐλόβετο ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπὶ τὰς μεγαλοφρονεστέρας ἐντυπώσεις, ἃς ἔφηνεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ ἐθελουσία τοῦ γενναίου πατρὸς του, καὶ ἐκπαιθεθεὶς ἀριστα, νεώτατος ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς τῶν Ἑδελαιδῶν καὶ ἀπεδόθη εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν, εἰς τὸν ὅποιον δύνανται εἰς εἰπεῖν ἔξρας καὶ ἀνεγράψαι καὶ διὰ τὸν ὅποιον ἐνδράμει τις οὐκ ἐγεννήθη. Τὰς ἐν τῷ σώματι τοῦ Ἑπικού ὑπερόχους ὀπηρεσίας τοῦδε παιδεύτου τοῦτου στρατιώτου καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ὡς ἀνωτέρου Ἀξιωματικοῦ καὶ Διοικητοῦ ἐξαιρετικὴν δράσιν, τὴν εὐτολμον διὰ τὴν περιθάλψιν τῶν ἐν ἀποστρατείᾳ πτωχῶν Ἀξιωματικῶν καὶ Ἑπαξιωματικῶν τοῦ Ἑπικού χαρακτηριστικὴν αὐτοῦ μέριμναν καὶ ἐνδελεχῆ φροντίδα, οὐδεὶς λησμονεῖ ποτέ, ὡς δὲν θὰ λησμονήσῃ καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς συνεχεῖς τοῦ **Διονυσίου Τριτάκη** ἀγῶνας, ἡ πολυστένακτος μάρτυς Κρήτη, ἥτις ἐκτιμῶσα αὐτοῦς, τὸν ἀνέδειξε πρῶτον Πληρεξούσιον τῆς Ἐπαρχίας Κυθωνίας ἐκ τοῦ δήμου Ἀκρωτηρίου τῆς ὁποίας κατήγετο.

Οἱ Κάμιοι, οἱ Λάκκοι καὶ ὁ Ὀμαλὸς τῆς Ἐπαρχίας ταύτης θὰ διαλαλώσι πάν-

« ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΡΙΤΑΚΗΣ (Υποστράτηγος) »

τοτε την ανδρείαν, ην ουτος επεδείξατο εν ετει 1856, οτα καταρτίσας ιδίαν εν Αθήναις οσμήν Έθελοντων μετέβη και επολέμησε καθ' άπασαν μὲν την Κρήτην αλλ' ιδίαν εν τη επαρχία Κυδωνίας. Ο Δ. Τριτάκης και εις τα Ναυλιακά μετά του Δ. Γρίβα πρωτηγωνίστησεν, ολόκληρος δὲ η μακρά στρατιωτική και άτομική ζωή του εγκλείει την εικόνα μιας αφωτισμένης και χρησιματώτερης στρατιωτικής εργασίας, μιας άπαραμύλλου ενλαθείας και έγκαρτερήσεως προς τό καθήκον. Αδιάλειπτος στρατιωτική άφροσύνη, νουνεχείς και άδιάκοποι στρατιωτικοί μόχθοι επιστρέφουσι την Ιστορίαν του όλου στρατιωτικού αυτού βίου. Άνθρ και χαρακτηρ άλλων εποχών ο Διονύσιος Τριτάκης έτίμησε τό εδικές όνομα του μεγάλου αυτού πατρός και διά των προσωπικών αυτού άρετών, εν γένει δὲ στρατιώτης μεγάλων βλήσεων και ύνεύριων κατέλιπε την ανάμνησιν εδόρκου, ειλικρινούς και άρραιφνοῦς στρατιωτικής εργασίας, ης ημερ ειη σφραγίδα του φραιστερου χαρακτήρισμού. Έάν και ουτος, εν τη μαρμαρώδει και άσφυκτικῃ νῆς άπραξίας ζωῇ, εις ην κατεδίκασεν ημάς κελαινή μοίρα, δὲν ητύχησε νά ιδῆ επιελουμένους τοὺς πλήρεις υπερίετης φιλοπατρίας διαλογισμούς του, τό πταίσμα δὲν ηγον ιδιόκον του. "Οτι εξηρήτατο εξ αυτού τό έπειτέλεσε πάντοτε ο Διονύσιος Τριτάκης μετά θρησκευτικής πίστωσης, αλλά δυστυχώς, εις εποχήν, καθ' ην απέθανον είσαι πολ.ύχρηστοι αι ύπηρεσίαι του, καταδουλοει εισιγήσεις, άπεγοίτευσαν τον άγαπητόν άνδρα και ηνάγκασαν αυτόν ν' άπομακρυνθῆ των τάξεων του Έλληνικού στρατεύματος, προς ο τον συνέθεον τόσαι οικογενειακά παραδόσεις και προσωπικά εκδουλεύσεις. Φέρων τον βαθμόν του Υποστράτηγου και τον Έλληνικόν Τσζιάρχη, απέθανεν εν Αθήναις την 18ην Φεβρουαρίου του έτους 1902.

ΚΑΙ λόγω γένους και λόγω πολιτικής δράσεως και επιφοδῆς και λόγω πλούτου και υπερέλαμπρου αριστοκρατικής φύσεως υπήρξε μία εκ των πρώτων προσωπικοτήτων της Πελοποννήσου ο Αθανάσιος Α. Μισυρλής άποθανών εν Πύλω την 6 Ιανουαρίου 1900. Ο πατήρ αυτού Άγγελάκης Μισυρλής ητον εκ των πρώτων ιδρυτών της πόλεως Πύλου. Καταγόμενος εξ Άδριανουπόλεως της Θράκης, μόλις ήκουσεν εκει τό σήλπισμα της Έθνικής έγέρσεως, έπώλησεν άπαντα τά υπάρχοντα αυτού και ένθους μετά των χρημάτων εκείνων κατήλθεν εις την Ελλάδα, όπως αγωνισθῆ τον ιερόν της πατρίδος άγώνα και ήγουνίσαστο καθ' όλην της Έπαναστάσεως την διάρκειαν λαθών μέρος εις πλείστας μάχας, και εις την πολιορκίαν του Νεοκαστρου επιδειξόμενος παραδειγματικήν ανδρείαν δις ο' εν αυτή πληρωθείς. Ένεκα των εξαιρετικών αυτού προσόντων δεόντως εκτιμηθείς υπό του τότε Άρχιστρατήγου των κατὰ τὰ Μεσσηνιακά φρούρια στραταυμάτων Νικολάου Γεωργακοπούλου ή Σκλαβονικολού, Μέλους της Φιλικής Έταιρείας και ένός των πρωτουργών της Έλληνικής Έπαναστάσεως, ένυμφεύθη την άνεψιάν αυτού Δικατερίνιν, εκείνου αγάμου θυγατρ. Άμα τῆ άποκαταστάσει των Έθνικών ήμών πραγμάτων πρώτον αυτού μέλημα υπήρξεν ή Ίδρυσις και ή άποκατάστασις επίσης της άποστερημένης πλέον εκ του πυρός των Τούρκων πόλεως Πύλου, Νεοκαστρου τότε εποναμαζόμενης.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΜΙΣΥΡΛΗΣ #
σιαν, την οικονομίαν, την άφροσύνην προς τό καθήκον και εν γένει την άρετήν, πρώτος αυτός δίδων τοῖς πῦσι τό υπόδειγμα. Έγένετο ο κύριος μοχλός του έμ-

Εβίδαξεν εκει άποκατασταθείς την εργασίαν, την οικονομίαν, την άφροσύνην προς τό καθήκον και εν γένει την άρετήν, πρώτος αυτός δίδων τοῖς πῦσι τό υπόδειγμα. Έγένετο ο κύριος μοχλός του έμ-

πορίου και της γεωργίας ης τοσαύτην είχεν ανάγκην ο τέπος αναγεννώμενος τότε εκ της τέφρας, και την ύφ' όλης τας εφόβους ευεργετικήν του ήρασιν ως ιδιώτου συνεπλήρωσε κατόπι αναδειχθείς Δήμαρχος και εν τοῖς χαλεποῖς μόλιστα της Μεταπολιτεύσεως καιροῖς. Παραιτηθείς εῖτα του Δημαρχικού αξιώματος, τιμῆς ένεκεν, διά τὰ ύπ' αυτού συντιλεσθέντα αυτόδι πλείστα κοινωφιλῆ έργα, άνηγορεύθη Εὐεργέτης του τόπου.

Τοιούτου άνδρός και τοσαύτης αυτού συζύγου φερούσης εκτός της δόξης του γένους και πάσας τας άρετάς των γυναικῶν της ενδόξου εκείνης γενεῆς, μονογενές τέκνον υπήρξεν ο Αθανάσιος Μισυρλής γεννηθείς εν Πύλω τῷ 1833. Έλειποποιτηθείς ουτος εγκυκλοπαιδικῶς άνεδειγθη και τέλειος κληρονόμος των άρετών των γονέων αυτού. Άναπτύξας ταύτας εις τό στάδιον των νεωτέρων χρόνων περιφανῶς και καθ' όλον αυτού τον βίον μέγχι των τελευταίων ήμερῶν της ζωῆς του, ένγένετο ή πρώτη πολιτική δύνάμις της επαρχίας Πυλίας και ή κορυφή των του τόπου τραπεζιτών, Φύσις τῷ έντι αριστοκρατική και λόγω ήθους και ρυσιογνωμίας και λόγω αισθημάτων και διανοίας ο Αθ. Μισυρλής, ένυμφεύθη νεαρῶτατος την αλησμόνητον Κλημεντίαν, κόρην διαπρεπούς και μεγάλης του νομού Μεσσηνίας οικογενείας, θυγατέρα του άειμνήστου Γεωργίου Ιερόβωτοῦ γενόμενος ούτω σύγγαμος του Αλεξάνδρου Κομμουνδούρου ενεκολώτῃ εκτατα και τό Πολιτικόν στάδιον. Βουλευτής ένγένετο τό πρώτον τό 1850, από της εποχῆς δὲ ταύτης οὐδόλως έπαύσεν αντιπροσωπεύων την επαρχίαν Πυλίας εν τῇ κατόπι Βθν. Συνελεύσει ως Πληρεξούσιος και εν τῷ Κοινοβουλίῳ ως Βουλευτής. Κατὰ τας δύο δὲ τελευταίας αυτού Βουλευτικῆς περιόδους έσχε την χαράν νά ιδῆ, κατὰ σπάνιον εν τῷ Έννει παράδειγμα, συνεκλεγόμενον επάνειλημμένως μετ' αυτού Βουλευτήν και τον μονογενῆ αυτού υἱόν Νικόλαον, νεαρῶτατον τότε άλανθάστως ήμως εκτιμηθέντα εκτατα υπό της επαρχίας του. Ο Α. Μισυρλής διεκρίθη και θεωρήθη πάντοτε εν τῷ Κοινοβουλίῳ ως εις των έντιμωτέρων και πρακτικωτέρων πολιτευτών, άπέβη προστάτης και προαγωγῆς των παραγωγικῶν του τόπου αυτού δυνάμεων, ποδηγητών εν τῷ συνόλω το πνεύμα της επαρχίας Πυλίας, και υπήρξε τῷ έντι ή μεγάλη αὐτής δρυς ύφ' ης εύρισκον άσυλον και θεραπεύοντα πῦσαι αι πολιτικῆς και οικονομικῆς αὐτής ανάγκαι, δικαίως αληθῶς θεωρούμενος ως αληθῆς Νέστορ παρ' όλου του Νομού Μεσσηνίας.

ΑΣ οικογενειακῶς άρετής και τῆς λαμπρῆς εκείνου παραδόσεως μετά τον θάνατον εκτιμωμένον παιτός, εις τό πολιτικόν στάδιον ένθουσιωδῶς άρπυνοωθείς, συνεπλήρωσεν ο Νικόλαος Α. Μισυρλής. Έχει ο βίος παλαιστῆς διητοῦς έχει παλαιστῆς χωροφύτης διὰ της κοινῆς άκατασχέτης, πικραμεριζόντας ή καταβάλλοντας τοῖς εστηροσθάντας, άνεν σιμηπαθείς και άνεν ελέους, περιφρονούντας την εὐδότητι, ης τις καθιστῆ τοῖς άλλους υποδεεστῆρας αὐτῶν και μάλλον άνοχόντας, θροῦντας, ἔστιν οτε τὰ δεομῶ όσα εις την άνωτικῆν θροῦν εἰσβάλλει ή κοινωτική αλληλεγγύη, πηδ μηδενός κολέματος υποχωροφύτης και τὰ πάντα άποτολμώντας ύπὲρ ταυτῶν ύποτις κομψοσσι φιλαγγῆς ή κενυθῆτας πάθη άσβεστοι. Έχει ή ζωή και παλαιστῆς βαρύτερον αλλῆ και ήρηλότερον διεξάγοντας τον βιοτικόν άνάον, οὐχί ύπερ κεντῶν, αλλ' ύπὲρ των άλλων βραδῶς και κεντῶν διὰ της κοινῆς χωροφύτης αὐτῶν, άνεν παραγκωλῆσαν, οὐδὲ καταθῆλπτον τοῖς πηδ ιωτῶν' άσθενεῖς και κλονιζόμενους τοῖς βσηθῶσαι, τοῖς ένθουήθῶσανσι' Ισχυροῖς, τοῖς μεγάλωντι, παρῆγοντες αὐτοῖς και την Πύλον των Ισχίον, τον πλοθῶν της γηγῆς, τὰ κερφάλαια της διατολῆς των. Τοῖς πρώτους παλαιστῆς οκληρήνει ο εργοῖσμός και ένθουήθῶσαι της φιλοδοξίας ο άξῆς πόθος τοῖς άλλους εμπάνει μια ἰδέα, ή Πανρία, ή θρησκεία, ή προόδος, και κρατῖνει ή άγάπη. Έκ τούτων των παλαιστῶν υπήρξεν ο Νικόλαος Α. Μισυρλής. Άρστέος κατὰ την περιόδον των πρώτων καυτῶν μετέπειτα Πανεπιστημιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν και εν τῷ Πολιτικῷ εῖτα σταδίῳ, ο πλή-

ρης ονείρων και ιδεών ενεκολληθή, πάντοτε ηγίστευσεν. Ὑπὸ τὴν ἔποικον τῆς πολιτικῆς μορφώσεως ἀνήκεν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.

Ἐὰν ἡ ἐλλειψομένη καὶ ἡ ἐγγύεια τοῦ χωρικῆρος, ἀπατελοῦσι μίαν τῶν ἐνρίστον πολιτικῶν ἀρετῶν, ἀναμφισβητήτως ὁ **Νικόλαος Μισυρλῆς** ἦτορ ἐκ τῶν ἀρίστον ἀνδρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου. Εἰς τοὺς πολιτικὰς ἀγῶνας ἀνεκράνη πάντοτε πρῶτον εὐσταθοῦς καὶ χρησιμότητος πολιτευτοῦ καὶ ὑπῆρξεν εἰς τῶν κορυφαίων τοῦ Θεοτοκικοῦ κόμματος, ἀγωνισθεὶς παρὰ τὸ πλεονὸν τοῦ ἀειμνήτου **Χ. Τρι-**

κούπη καὶ εἶτα τοῦ **κ. Γ. Θεοτόκη** ἀπὸ τοῦ 1890 καὶ ἐντεθῆεν, ἐπανειλημμένως ἐν ταῦτῳ διατελέσας Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς καὶ Σύμβουλος τῆς Ἐπιπέρας, τελευτᾶτον δὲ τιμηθεὶς διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ παρασήμου.

•• ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΜΙΣΥΡΑΣ ••

(Ἀπέθανεν αἰφνης ἐν Ἀθήναις τὴν 1ην Μαρτίου 1911)

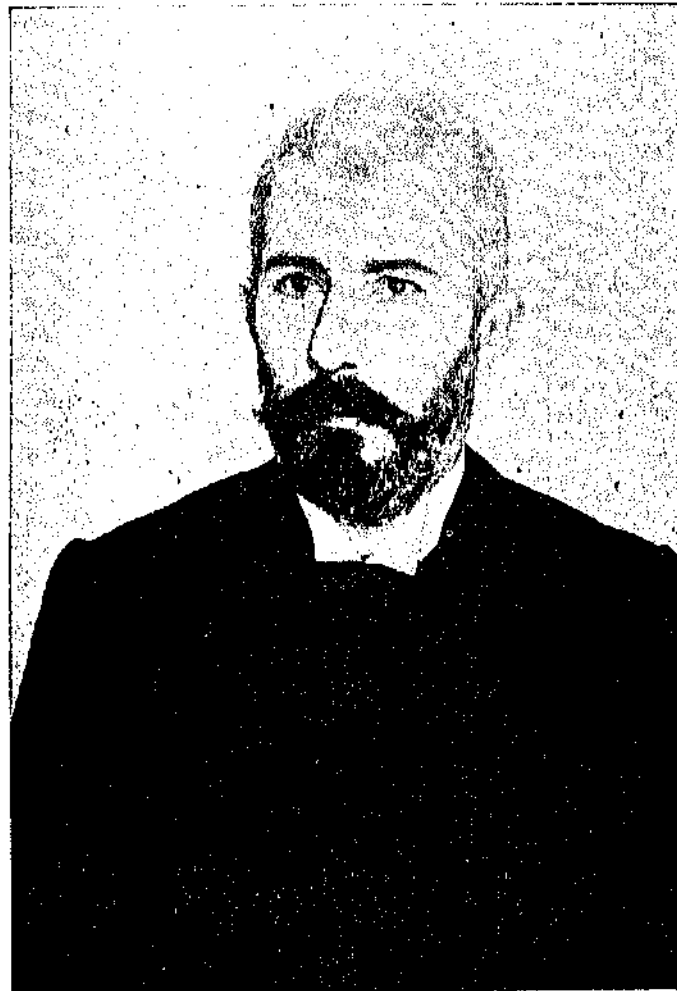
Χωρικτῆρ ὑψηλόφρων, καρδιά εὐμεροσῆγορος καὶ εὐπνεύμωντος, ψυχῆ ἀγαθῆ καὶ προσοτατευτικῆ ἐπιπλασίον, εἰκόνα ἀνδρός προσορισμένου πρὸς ἀράσῃ, ἀνδρός ζήκετον πρὸς πᾶν καλὸν καὶ χρήσιμον, ἐπιπλασίον εἰκόνα πολιτενομένου περιωπῆς πολὺ ἀνωτέρας ἐκαίτης, ἢν κατετῆεν ἐν τῇ ἀνωιδίῃσει τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅσον φρικτῶν καὶ ἐπιβεβλημένων εἶναι τὸ ἀποιδίῃειν εἰς τοὺς τετιμημένους νεκροὺς τὸν δικαίον ἔπαυον, τόσον ἐπίσης ἐξ ἄλλου εἶναι βλιβερόν τὸ ἀναλογίζεσθαι τὸ μέγεθος τῆς στερήσεως ἐκ τοῦ θανάτου τοιαύτων ἀνδρῶν. Διότι ἴσον δυναμιπλήρωτος καὶ χρήσιμος ὑπῆρξεν ὁ **Νικόλαος Μισυρλῆς**, τόσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ ὁδὸν διὰ τὴν στέγησιν αὐτοῦ. Ἀπόλωσεν ἐκλεκτὸς υἱὸς μοναδικῶν πατέρων, οἱ φίλοι

τον τὸ ἴδιον τῆς λαοφιλίας των καὶ ἡ ἐπαρχία Πιπίας ἀντιπροσώπων διαμεκρῆμένων, ἡ βιατετέρα των πατέρων, ἡ προσοφιλῆς αὐτῶν Πύλος, μέγαν προσοτάτην καὶ ἐνθουσιώδη ἡγήτορα αἰσῆς εὐεργετικῆς καὶ χρήσιμης ἀράσεως. Τὸ ἐκεῖ ἐπιτενχθέντα πολυπληθῆ καὶ κοινωφελῆ ἔργα, μνημεῖα ἀθάνατα τῆς μικρᾶς καὶ διαδέχου μερίμνης καὶ προσοφιλίας τοῦ εὐγενεῶς πολιτευτοῦ, ἐπ' ἀπειρον θὰ διακωνίζουσι τὴν λευκὴν αὐτοῦ μνήμην ἐν τῇ ἐγγνωμοσύνη τῶν κατοίκων τῆς Πιπίας καὶ τῆς Πύλου, ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς ἀποχρώσεως, καὶ ἀλωφύτως θὰ ἐδλοφῆται τὸ ἄνγμα ἐκεῖνον, οὗ ἀλόκληρος ὁ πολιτικὸς βίος ὑπῆρξε αἰετὰ ἀληθῶν εὐεργετημάτων καὶ συνεχῶς ἀρωγῆς. Εὐτυχῶς, ἐὰν τόσον ἄνωγῆς ἀκόμη, εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς πολιτικῆς ἀράσεως, ἀδυσώπητος εἰμαρμένη ἀποφράσῃ τὴν Πύλον, μετὰ τοῦ ἀδίκου θανάτου τοῦ **Νικόλαου Μισυρλῆ**, δὲν ἐχάθησαν καὶ αἱ πολιτικᾶ ἐκεῖνον ἀρχαὶ αἱ ἀναζῶσαι γῆν εἰς τὸ πρῶτον τοῦ μόνου υἱοῦ του. Τὸ ἔξυγον πρόγραμμα του καὶ τὴν λαμπρὰν σημαίαν τῶν φρονιμάτων καὶ πεποιθήσεων του ἐκπύει, παρέδωκεν, ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην εἰς πλήρη ἐλπίδων καὶ ἄριστα κατηγετισμένον υἱόν, τὸν **κ. Ἀγγελὸν Ν. Μισυρλῆν**, πολλῆς μορφώσεως νέον ἐπιστήμονα,

ὑπὸ τὰς μᾶλλον χρηστοτέρας προαδοσίας συνεχίζοντα τὴν ἄσπιλον καὶ εὐεργετικὴν πολιτικὴν σταδιοδρομίαν πολυφιλῆτου πατρὸς.

ΠΟΛΥΔΑΚΡΥΝ τελοῦμεν τὸν φόρον τῆς ἐγκαρδίου ἡμῶν θλίψεως ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ **Ξενοφῶντος Μουκανάκη**, ὡς ἐκ τῶν ἐργασιοτέρων φίλων τῆς «**Ποικίλης Στοῆς**». Μέγα βεβαίως καὶ τιμηλὸς ἔργον εἶναι ἢ ἐν ἀγῶσιν ὑπὲρ Ἐλευθερίας καὶ Ἀνεξαρτησίας ἰσχυρῶ καὶ βομβοῦσαι

✠ ΞΕΝΟΦΩΝ ΜΟΥΚΑΝΑΚΗΣ ✠
(Ἐκ παλαιότερης φωτογραφίας)

δράσας καὶ αἱ γενναῖαι καὶ ἥρωϊκα πράξεις, αἱ κλειζόμεναι τῶν ἀγωνισθέντων τὰ ὀνόματα καὶ καταγράφουσαι τοῦ ἔθνους τὸ μέτωπον. Μεγάλοι καὶ περιβλεπτοὶ οἱ πο-

λιτικοί άγώνες οι προάγοντες τας ελευθερίας και την ενημερίαν των λαών και έμψυχόντες την Έθνηκήν ζωήν. Τιμώμετοι οι εν τῷ σταδίῳ τῆς πνευματικῆς δρόσου αθλήσαντες οὗτοι οὐκ άγώνες διαμορφώσαι τόν νοῦν τοῦ Έθνους και φωτίζουσαι τας συνειδήσεις αὐτοῦ. Ἄλλ' ἢ ἐν τῇ Πολιτείῳ ἰδία φιλότιμος και επωφελής εργασία, ἢ διά τῶν ἰδίων μόχθων και τῆς ἰδίας δημιουργίας φιλοπρωῦσαι και καταρτίζουσα τὸ μέγα βίαιόν τῆς νῦν και μελλούσης γενεῆς, τῶν μεγαλοφυῶν τούτων μηχανισμῶν, και άριον παραδίδουσα αὐτῶν εἰς χεῖρας τῆς κοινότητος και τῆς Πατρίδος, ἀνάγει Έργον ἰδιάζον και άξιον τῆς εὐκαρινεστῆρας ἐνηνωσάσης, ἣτις δικαίως ἀφελίεται εἰς τοὺς δημιουργοὺς και ἀκαταφρονεῖς ἀγγέλους αὐτῆς.

Εἰς τῶν κέκλον τούτων τῶν τελεσφόρων συνετελεσάντων εἰς τὴν οὐκονομικήν τῆς Πολιτείας ἐδραῖωσιν, διεκοσῶν εἴπερ τις και άλλος, ὁ τῆν 26ην Ἰουλίου τοῦ 1911 ἐν Ἀθήραις ἀποθανῶν **Ξενοφῶν Μουκανάκης**. Ὑπῆρξεν εὐγενὲς θῆμα τῆς ἀδιαιρέτου αὐτοῦ ἀφυσιώσεως και τῆς ἰδεώδους ἀληθείας ἐγκαταρτησεως αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίῳ, ἣς ἀπέβη εἰς τῶν ἀλιγίστων και τελειωτάτων δημοσίων λειτουργῶν, χαρακτηριστικῶν ὑπόδειγμα ἀπαρίον θεράποντος τοῦ Κράτους, ὅπερ ἐν τῷ προσώπῳ του ἀπέδρασε ἀπαράμιλλον ὑπερασπιστὴν τῶν μεγάλων αὐτοῦ ὑποχρεώσεων και συμφερόντων. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἢ ἀπόλεια τοῦ **Ξ. Μουκανάκη** δικαίως ἐκρίθη σημεντικωτάτη, προκειμένη περὶ ὑπαλλήλων ὄχι ἐκ τῶν δημοσηγομένων, ἀλλ' ἐκ τῶν γεννηθέντων εἰς στριμὰς καλῆς μοίρας τοῦ Δημοσίου, ὑπαλλήλων ὄντες, ἐπὶ τριάκοντα ὀκτώ συνεχῆ ἔτη, ἀφυσιώθη εἰς αὐτὸ μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του και τὸ ἐσεσῶκεσεν εἰς τὰς ποιικιλωτάτας σχέσεις του, εμπνεύσεως, ὡς ἦτοι ἐπόμενοι, ἀπέδωτον τὴν εμπιστοσύνην εἰς ἀπίστας τὰς Κυβερνήσεις, αἵτινες κατὰ καιρῶδες διόκησαν τὴν χώραν, και ἐπιβαρυνθεῖς διὰ τοῦτο μὲ κάθε εἶδος διαχείρισιν και ὑπηρεσίαν, ἣτις τοιαύτης ἐγγυήσεως εἶχεν ἀνάγκη. Γεννηθεῖς ἐν Κίτῳ τῷ 1852, δεκαεπταετῆς ἐπαρέστησεν ὡς ὑποσηματεὺς τοῦ Ἐληνησοδικίου τῆς πόλεως ταύτης, εἰς ἣν και ἠκολούθησε τὴν Γυμνασιακὰς του σπουδὰς, μετὰ τριετίαν διορισθεῖς Διοικητικῶς ὑπαλλήλος και ἠκολούθησε Ἰερσηματεὺς τοῦ Ταμιῶν Καρυστίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ **Ξ. Μουκανάκης** ἀφυσιώθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν Ταμιῶν κλάδον, διεκλιθὼν τὴν ἱεραρχικὴν ταμιῶν κλίμακα, ἐν ἣ κατέλιπε καλλέντους ὑποθήκας δημοσίας και ἰδιωτικῆς ἀρετῆς, προσωπικῆς ἀξίας και ἐκτίκτου φιλοπονίας. Πᾶσαι αἱ Κυβερνήσεις ἐξαιρετικῶς τὸν ἐτίμων και διακριτικῶς πρὸς αὐτὸν ἐξεδήλων ἀμέριστον πεποιθήσιν και προτίμησιν. Ἐλάχιστον δὲ δεῖγμα τῆς ἐκτιμῆσεως ταύτης ὑπῆρξεν, ὅτι και κατὰ τὴν προσώτησιν τῆς Θεσσαλίας ὑπηρετῶν ὡς ἐφεδρὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως και τοῦ Ἰερσηματεὺς Ταμιῶν ὄν τὰ ὄργανῶσιν τὸ Ταμιῶν Ἀρχίσσης, ὑπηρετήσας ἔπειτα ὡς Ταμιῶς ἐν Καλάμιας, Σπάρτη και Ναυπλίῳ, πανταχοῦ εὐδοκίμων και θεαμαζόμενος διὰ τὴν τιμωτάτην αὐτοῦ διαχείρισιν και τὴν ὄλων παραδειγματικὴν ἐμπειρίαν και ἐργατικότητά του. Ἐδνηχῆσας τὴν ανωντήσιν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ πολύτιμον ἀντροπον και ἀνεκτίμητον ἀρωγὸν εἰς τοὺς εἰρηνηκοὺς ἀλλ' ὀκνητῶς αὐτοῦ ἀγῶνας, τὴν Σεβαστὴν Κυρίαν **Οὐρανίαν Μουκανάκη**, ὀσπονην ἐξόχτων ψυχικῶν ἀρετῶν και αἰσθημάτων ἀνήκουσαν εἰς τὸν ἔγκριτον ἐξ Ἀγίου οἴκον **Κωνσταντοπούλου** και στενῶς συνδεδεμένην πρὸς τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν Οὐκογενείαν **Ἄνδρ. Λόντου, Παπαδιαμαντοπούλου, Ζαῖτην και Σερέτη**, τελεταίαν πρὸ δεκαετίας ἐποσητετήθη ἐν Ἀθήραις. ἔνθα ἀνέλαβε τὴν ἀεὶδνησιν τοῦ Ταμιῶν τοῦ Σφρηματοῦ χῆρου, ἐν τῷ ὀσπίῳ ὁ **Ξ. Μουκανάκης** προάγματι ἐγκαινῆσασεν ἄριστον τέως τάξιν, πρὸ ὄλων τὰς ἐπιπροσητεθείσας αὐτῷ ὑπηρεσίας, ὡς τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνηκοῦ Στάλου, τῶν ταμιῶν τοῦ Καρυσῶ, τῶν Μοσηπολλων, τῆς Περίτιδος και άλλων. Ἡ ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦτο ἀκαταπόνητος και πολλαπλῆ ἐργασία τοῦ πολυτίμου ἀνδρὸς ἀρῆκεν ἀνεξέτηλους ἀνημῆσεις μοναδικῆς ἱκανότητος και ἀφυσιώσεως εἰς τὸ καθῆκον αὐτοῦ.

Και διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν ὄμως ἢ ἀπόλεια τοῦ **Ξενοφῶντος Μουκανάκη** ἦτον ἀίσθητοτάτη διὰ τὸ ὅτι ἀπῆλθε ἐκεῖνος κολλῆς και ἀληθείας θεῖος ἄνθρωπος, διὰ τῆς εὐγενῆς ψυχῆς και τοῦ ἀγαστοῦ αὐτοῦ χαρακτηρησεως ἠχημαλώτιζε τὴν γενικὴν ἀγάπην και τὸν σεβασμῶν τῶν γνωριζόντων ὀποσηδῆποτε αὐτὸν και ἐξεπροσώπει ὄλων ἰδεώδη τύπον. Μαζὺ μὲ τὸν κόσηον τῶν ὑπαλλήλων, μεταξὺ τῶν ὀπολων αὐδεις ὑπῆρξεν ὁ μὴ λατρεῖσας αὐτὸν, ἐθρήνησαν τὸν θάνατόν του και ὄσοι ἄλλοι ἀπλῶς τὸν ἐγνωρίσαν.

